

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Н. Л. Марусяк

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

Навчальний посібник

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2020

УДК 658.14.4/.17:005.52](075.8)
Ф 591

Друкуються за ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол №14 від 30.11.20 р.)

Рецензенти:

Луців Б. Л., доктор економічних наук, професор кафедри банківського бізнесу Західноукраїнського національного університету

Перепічка П. В., начальник управління Західного офісу Держаудитслужби в Чернівецькій області

Рошило В. І. кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів і банківської справи Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

Укладач Н. Л. Марусяк

Ф 591 **Фінансовий аналіз : навч. посібник / уклад.: Н.Л. Марусяк. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 172 с.**

Посібник побудований з урахуванням вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу та містить перелік питань, глосарій, літературу для поглибленого вивчення матеріалу, інформативні таблиці, рисунки, формули, виробничі ситуації та завдання до кожної теми, тести для самоперевірки знань, а також запитання та завдання до тем.

Для викладачів і студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

УДК 658.14.4/.17:005.52](075.8)

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2020
© Марусяк Н. Л., 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ КАПІТАЛУ ТА ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
Тема 1. Теоретичні основи фінансового аналізу.....	7
Тема 2. Аналіз майна підприємства.....	19
Тема 3. Аналіз джерел формування капіталу підприємства.....	35
Тема 4. Аналіз грошових потоків підприємства.....	48
МОДУЛЬ 2. НАПРЯМКИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ.....	66
Тема 5. Аналіз фінансової стійкості підприємства.....	66
Тема 6. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства.....	81
Тема 7. Аналіз фінансових результатів підприємства та рентабельності.....	93
Тема 8. Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства.....	114
Тема 9. Аналіз ймовірності банкрутства підприємства.....	126
Тема 10. Комплексний аналіз фінансового стану.....	145
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	153
ДОДАТКИ.....	154

ВСТУП

У сучасних економічних умовах діяльність кожного підприємства є предметом уваги широкого кола учасників ринкових відносин, які зацікавлені в результатах його функціонування. На основі доступної їм звітно-облікової інформації вказані особи намагаються оцінити фінансове положення підприємства. Одним із інструментів оцінки фінансового стану підприємства є фінансовий аналіз. Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його основної (операційної), інвестиційної та фінансової діяльності. Чим вищі показники обсягу виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг і нижча їх собівартість, тим вища прибутковість підприємства, що позитивно впливає на його фінансовий стан. Неритмічність виробничих процесів, погіршення якості продукції, труднощі з її реалізацією призводять до зменшення надходження коштів на рахунки підприємства, в результаті чого погіршується його платоспроможність. Існує і зворотний зв'язок, оскільки брак коштів може призвести до перебоїв у забезпеченні матеріальними ресурсами виробничого процесу. Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової та кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і позикових коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичного фінансового аналізу, якому належить суттєва роль у забезпеченні стабільного фінансового стану підприємства. Тому вивчення дисципліни “Фінансовий аналіз” - важлива складова професійної підготовки майбутніх фахівців-економістів.

Мета навчальної дисципліни “Фінансовий аналіз” - набуття студентами глибоких теоретичних знань і практичних навичок здійснення аналізу фінансового стану та фінансової діяльності підприємств різних форм власності та сфер діяльності в сучасних умовах господарювання. Тому завдання її вивчення передбачають:

- отримання студентами базових знань з питань теорії та практики фінансового аналізу;

- з'ясування сутності та значення фінансового аналізу, оволодіння методами та прийомами його здійснення;
- ознайомлення з джерелами та особливостями інформаційного забезпечення фінансового аналізу на підприємствах різних галузей, сфер діяльності та форм власності;
- вивчення комплексу показників оцінки фінансового стану підприємства та їх класифікації, методичної послідовності та порядку їх розрахунку;
- вивчення методів оцінки руху грошових потоків підприємства;
- оволодіння методами оцінки майна та джерел формування капіталу підприємства;
- вивчення методичних принципів оцінювання ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, інвестиційної привабливості підприємств;
- оволодіння методами комплексного оцінювання фінансового стану підприємства.

Повноцінне виконання вказаних завдань можливе при активній участі студента в навчальному процесі, зокрема його різноплановій самостійній роботі над навчально-методичним матеріалом.

Навчально-методичний матеріал, наведений у посібнику за темами, які відповідають навчальній програмі курсу “Фінансовий аналіз”, містить:

1) *перелік питань*, для пошуку відповідей на які студент повинен звернутися до рекомендованого списку джерел інформації;

2) *госарій*, опрацювання якого дозволить студентові конкретизувати та поглибити власні знання навчального матеріалу, а саме: розуміння основних термінів і понять теми;

3) *літературу для поглибленого вивчення матеріалу* (законодавчо-нормативні акти, навчальні посібники, наукові публікації), ознайомлення з якою допоможе студентові поглибити знання та розуміння матеріалу теми навчальної дисципліни;

4) *інформативні таблиці, рисунки, формули*, в яких згруповано основний матеріал теми для його більш наочного сприйняття студентом;

5) *виробничі ситуації (завдання)*, розв'язання та виконання яких дозволяє застосувати на практиці набуті теоретичні знання, а також розвиває практичні вміння та навички студента;

б) *тести для самоперевірки знань*, розв'язок яких є різновидом самостійної роботи студента над навчальним матеріалом дисципліни, що допомагає закріпити отримані знання;

5) *питання для самостійної роботи*, пошук відповіді на які сприятиме закріпленню знань студента з курсу та кращому розумінню принципів і методів фінансового аналізу.

МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ КАПІТАЛУ ТА ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Теоретичні основи фінансового аналізу

Перелік питань

1. Мета, завдання та напрямки фінансового аналізу.
2. Предмет та об'єкт фінансового аналізу.
3. Зміст та функції фінансового аналізу.
4. Види фінансового аналізу.
5. Основні правила аналізу фінансових звітів.
6. Спеціальні прийоми фінансового аналізу.
7. Формалізовані та неформалізовані методи фінансового аналізу.
8. Основні типи моделей фінансового аналізу.
9. Інформаційна база фінансового аналізу.
10. Характеристика основних форм фінансової звітності.

Глосарій

- фінансовий аналіз
- фінансовий стан
- ліквідність підприємства
- платоспроможність підприємства
- прибутковість
- рентабельність
- ділова активність
- внутрішній фінансовий аналіз
- зовнішній фінансовий аналіз
- активи підприємства
- капітал підприємства
- об'єкт фінансового аналізу
- суб'єкти фінансового аналізу
- мета фінансового аналізу
- повний фінансовий аналіз
- тематичний фінансовий аналіз
- попередній фінансовий аналіз
- поточний фінансовий аналіз
- експрес-аналіз
- метод фінансового аналізу
- прийоми фінансового аналізу
- економіко-логічні прийоми фінансового аналізу
- економіко-математичні прийоми фінансового аналізу
- порівняльний (просторовий) фінансовий аналіз
- прийом деталізації
- прийом групування
- прийом визначення середніх величин
- прийом відносних величин
- балансовий прийом
- горизонтальний аналіз (у часі)
- вертикальний (структурний) аналіз
- трендовий аналіз

- факторний аналіз
- прийом послідовного вилучення факторів (ланцюговий) аналіз
- прийом різниць
- прийом відносних різниць
- прийом пайової участі
- формалізовані методи фінансового аналізу
- неформалізовані методи фінансового аналізу
- методи експортних оцінок і сценаріїв
- психологічні методи
- порівняльні методи
- методи побудови системи показників
- методи побудови системи аналітичних таблиць
- графічний метод
- простих і складних відсотків
- економетричні методи
- дескриптивні моделі фінансового аналізу
- предикативні моделі фінансового аналізу
- нормативні моделі фінансового аналізу
- фінансова звітність
- статистична звітність
- експертні оцінки

Література для поглибленого вивчення матеріалу

1. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навчальний посібник К.: Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
2. Зоріна В.Н., Осадча Т. С., Зорін Г.Г. Фінансова звітність підприємств: навч. посібник К.: Центр навчальної літератури, 2005. 200 с.
3. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Х.: Фактор, 2015. 784 с.
4. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування/укладач: Ткаченко І.П. Кам'янське, ДДТУ, 2019 р. 223 с.
5. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.
6. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73

8. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996-XIV від 16.07.1999. Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
9. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Частина II. Спеціальні методи фінансового аналізу: навч. посібник. Дніпро: НМетАУ, 2016. 76 с.
- 10.ТютюнникЮ. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
- 11.Череп А. В., Гамова О.В., Козачок І. А. Фінансовий аналіз. навчальний посібник. К. : Кондор, 2020. 277 с.
- 12.Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник К.: Кондор, 2014 р. 196с.
- 13.Шиян Д.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: АСК., 2016 р. 276с

Структурно-логічні схеми, рисунки, формули

Таблиця 1.1.

Мета фінансового аналізу залежно від груп суб'єктів ринку

Основні групи суб'єктів ринку	Мета фінансового аналізу
Менеджери	Об'єктивна всебічна оцінка фінансового стану підприємства
Власники Інвестори	Фінансові результати, фінансова стійкість, ризиковість інвестування коштів
Кредитори та постачальники	Платоспроможність, ліквідність
Покупці, транспортувальники, страхові компанії	Фінансовий стан і стан запасів готової продукції
Податкова адміністрація	Фінансові результати підприємства
Персонал	Фінансові результати та платоспроможність

Рис. 1.1. Завдання фінансового аналізу підприємства

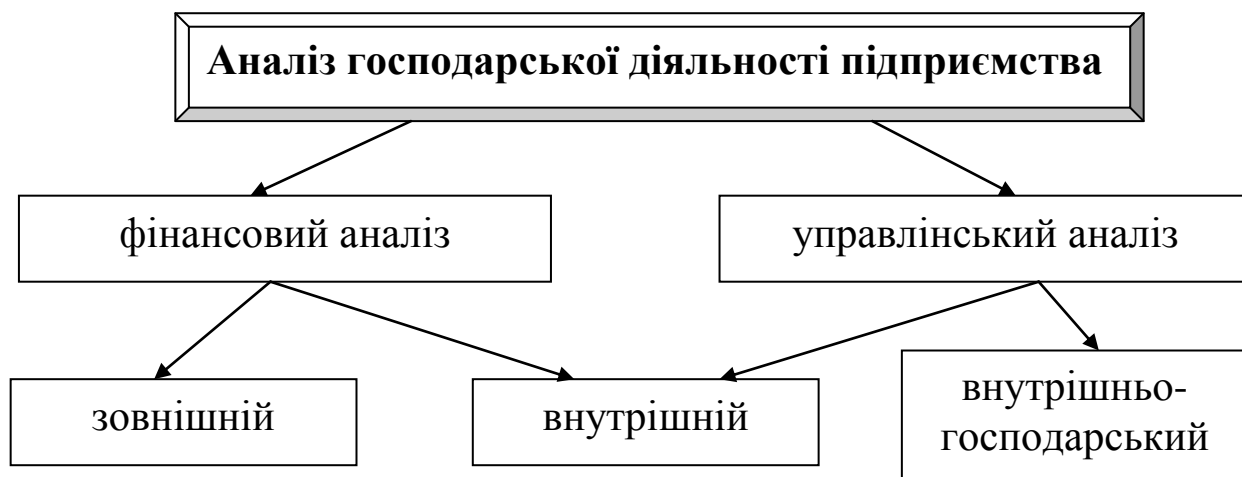

Рис. 1.1. Види аналізу господарської діяльності підприємства

Рис. 1.2. Класифікація видів фінансового аналізу

Рис. 1.3. Прийоми фінансового аналізу підприємства

Рис. 1.4. Методи фінансового аналізу

Рис. 1.6. Основні напрями фінансової роботи на підприємстві

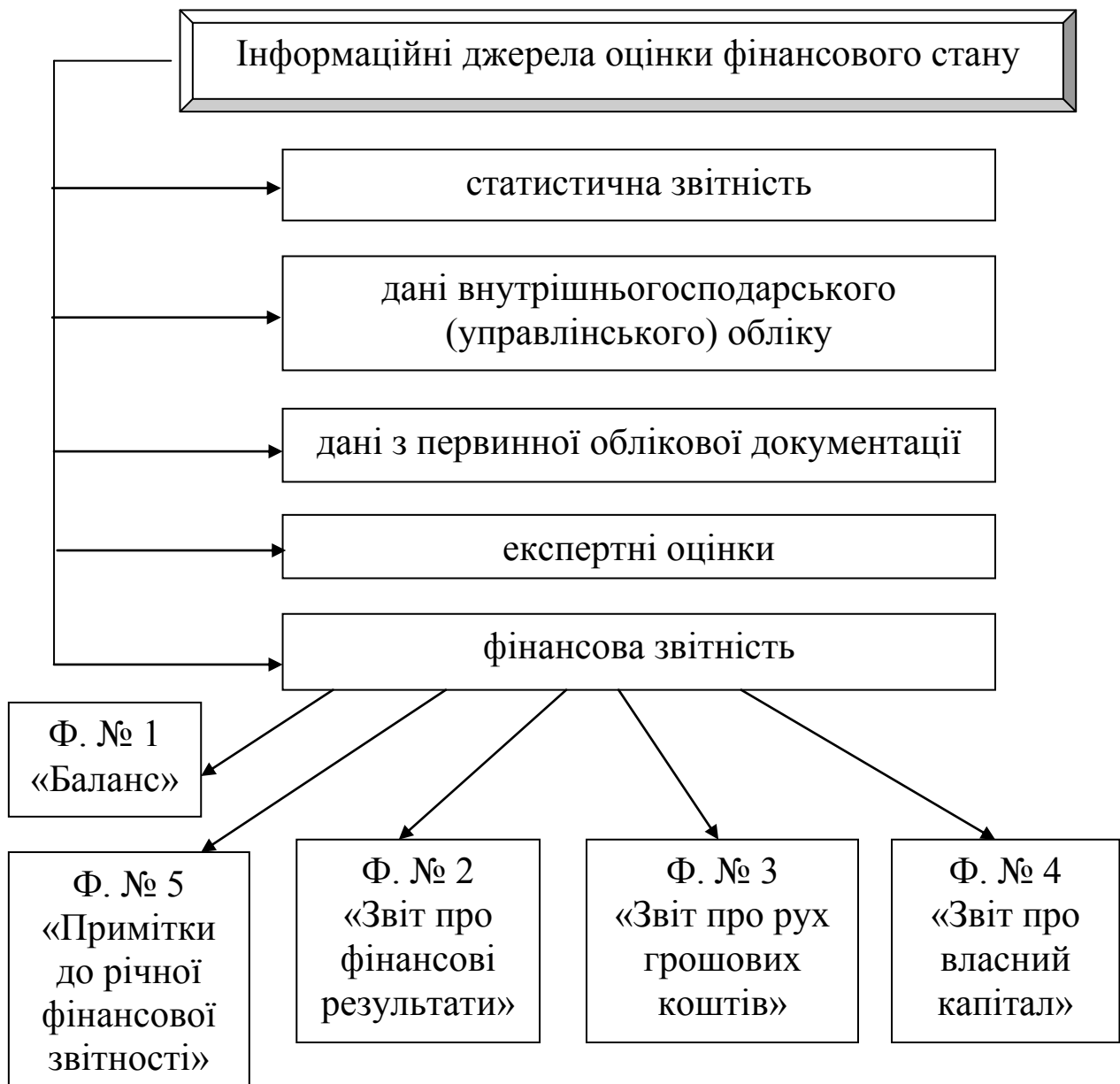

Рис.1.5.Інформаційні джерела фінансового аналізу підприємства

Тести для самоперевірки знань:

1. Фінансовий аналіз є складовою:

- а) аналізу бухгалтерського обліку;
- б) аналізу господарської діяльності;
- в) аналізу виробничого обліку;
- г) внутрішньогосподарського аналізу.

2. Особливістю зовнішнього фінансового аналізу є:

- а) зовнішній предмет дослідження;
- б) дає змогу розкрити всі причини успіхів та невдач підприємства;
- в) орієнтація на публічну звітність та численність користувачів;
- г) використання результатів лише керівництвом.

3. Рух грошових коштів відображається у звіті в розрізі:

- а) активів і пасивів;
- б) дебіторської та кредиторської заборгованості;
- в) операційної, інвестиційної і фінансової діяльності;
- г) власного та позикового капіталу.

4. Інформація про надходження і витрачання грошових коштів в розрізі видів діяльності розкривається у:

- а) звіті про фінансові результати;
- б) звіті про власний капітал;
- в) бухгалтерському балансі;
- г) звіті про рух грошових коштів.

5. Завданнями оцінки фінансового стану підприємства є:

- а) оцінка ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, прибутковості й ефективності використання капіталу підприємства;
- б) аналіз бухгалтерської звітності;
- в) дослідження господарської діяльності підприємства;
- г) планування фінансової діяльності підприємства.

6. До моделей фінансового аналізу належить:

- а) кореляційна та регресійна;
- б) нормативна та дескрептивна;
- в) індексна та предикативна;
- г) факторна та описова.

7. До формалізованих методів фінансового аналізу належать:

- а) морфологічні методи;
- б) методи побудови системи аналітичних таблиць;
- в) методи побудови системи показників;
- г) економетричні методи.

8. Моделлю фінансового аналізу описового характеру є ...

- а) нормативна;
- б) предикативна;
- в) дескриптивна;
- г) прогностична.

9. До неформалізованих методів фінансового аналізу належать:

- а) методи економічної статистики;
- б) економетричні методи;
- в) методи побудови аналітичних показників;
- г) індексний метод.

10. До економіко-математичних прийомів фінансового аналізу належить:

- а) порівняльний;
- б) графічний;
- в) вертикальний аналіз;
- г) факторний аналіз.

11. До економіко-логічних прийомів фінансового аналізу належить:

- а) факторний;
- б) графічний;
- в) інтегральний;
- г) кореляційний.

12. Вивчення структури фінансових показників з виявленням позиції кожної звітності на результат у цілому – це :

- а) горизонтальний аналіз;
- б) факторний аналіз;
- в) вертикальний аналіз;
- г) прийом порівняння.

13.Обчислення темпів зростання фінансових показників складає основу такого прийому фінансового аналізу:

- а) прийом групування;
- б) трендовий аналіз;
- в) горизонтальний аналіз;
- г) вертикальний аналіз.

14.Завданням внутрішнього фінансового аналізу є:

- а) факторний аналіз прибутку;
- б) аналіз платоспроможності;
- в) аналіз ділової активності;
- г) аналіз фінансової стійкості.

15.Завданням зовнішнього фінансового аналізу є:

- а) аналіз інвестиційних проектів;
- б) факторний аналіз прибутку;
- в) визначення точки беззбитковості;
- г) аналіз платоспроможності.

16.До складу фінансової звітності, за НП(С)БО 1, входять:

- а) Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про фінансово-майновий стан, пояснювальна записка;
- б) Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про власний капітал, Звіт про рух грошових коштів, Примітки до фінансових звітів;
- в) активи, зобов'язання, власний капітал, доходи і витрати;
- г) Баланс, Звіт про прибутки та збитки, Звіт про зміни у власному капіталі, Звіт про рух грошових коштів, Примітки до фінансових звітів.

17.Звіт про фінансові результати призначений для:

- а) аналізу господарської діяльності підприємства;
- б) визначення чистого прибутку (збитку) звітного періоду;
- в) аналізу руху грошових потоків підприємства за звітний період;
- г) аналізу амортизаційних витрат.

18.Балансовий звіт – це:

- а) звіт, який відображає надходження і видатки грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді;

- б) звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду;
- в) звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства;
- г) звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

19.Звітом про фінансові результати є:

- а) звіт, який відображає надходження і видатки грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді;
- б) звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду;
- в) звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства;
- г) звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

20.Звіт про рух грошових коштів – це:

- а) звіт, який відображає надходження і видатки грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді;
- б) звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду;
- в) звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства;
- г) звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Питання для самостійної роботи

1. Особливості та взаємозв'язок управлінського та фінансового аналізу.
2. Методи та прийоми фінансової роботи та фінансового аналізу на підприємстві.
3. Суть експрес-аналізу фінансового стану підприємства.
4. Особливості деталізованого аналізу фінансового стану підприємства.
5. Зміст внутрішнього аналізу стану активів промислового підприємства.
6. Фінансовий аналіз як основа фінансового прогнозування на підприємстві.

Тема 2. Аналіз майна підприємства

Перелік питань

1. Економічна Суть і структура майна підприємства.
2. Характеристика балансу підприємства, його негативні та позитивні статті.
3. Методика зіставлення зміни валюти балансу зі змінами фінансових результатів при загальній оцінці фінансового стану підприємства.
4. Основні методи аналізу майна підприємства.
5. Порівняльний аналітичний баланс і його характеристика.
6. Аналіз необоротних активів (майна) підприємства.
7. Показники якісної оцінки основних засобів.
8. Аналіз стану та використання оборотних активів
9. Аналіз показників майнового стану підприємства.

Глосарій

- майно підприємства
- активи підприємства
- оборотні активи
- необоротні активи
- неліквідні активи
- середньоліквідні активи
- низьколіквідні активи
- висоліквідні активи
- запаси
- виробничі запаси
- запаси готової продукції
- запаси незавершеного виробництва
- дебіторська заборгованість
- грошові кошти
- матеріальні активи
- нематеріальні активи
- фінансові активи
- валові активи
- операційні активи
- інвестиційні активи
- поточні фінансові інвестиції
- незавершені капітальні інвестиції
- основні засоби
- довгострокова дебіторська заборгованість
- інвестиційна нерухомість
- довгострокові фінансові інвестиції
- відстрочені податкові активи
- коефіцієнт реальної вартості майна
- коефіцієнт мобільності активів
- коефіцієнт зносу
- коефіцієнт придатності
- коефіцієнт оновлення основних засобів
- коефіцієнт вибуття основних засобів
- капіталовіддача основних засобів
- капіталомісткість основних засобів
- рентабельність основного капіталу
- коефіцієнт оборотності оборотного капіталу
- коефіцієнт завантаження оборотного капіталу
- тривалість обороту оборотного капіталу
- рентабельність оборотного капіталу

Література для поглибленого вивчення матеріалу

1. Бланк І. О. Управління активами на капіталом підприємства К. : Ніка-центр, Єльга, 2003. – 448 с.
2. Верхоглядова Н. І. Фінансовий аналіз суб'єктів господарської діяльності промислових підприємств: Монографія Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. 203 с.
3. Загурський О. М. Фінансовий аналіз: кредитно-модульний курс. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 472 с.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304с.
6. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (П(С)БО 7) затверджено наказом Мінфіну від 27.04.2000 № 92 URL: <https://zakon.help/law/92/>.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» (П(С)БО 8) затверджено наказом Мінфіну від 18.10.1999 № 242. URL: <https://zakon.help/law/242/>.
10. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи студентів / Укл. Н.І. Синькевич., С.М. Співак . Тернопіль: ТНТУім. І. Пулюя, 2016. 136. с.
11. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ За заг. ред. Школьник І. О К.: Центр учбової літератури, 2016. 368 с.
12. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: навч. посібК.: Кондор, 2009. 196 с.
13. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К: А.С.К., 2005. 240 с.

Структурно-логічні схеми, рисунки, формули:

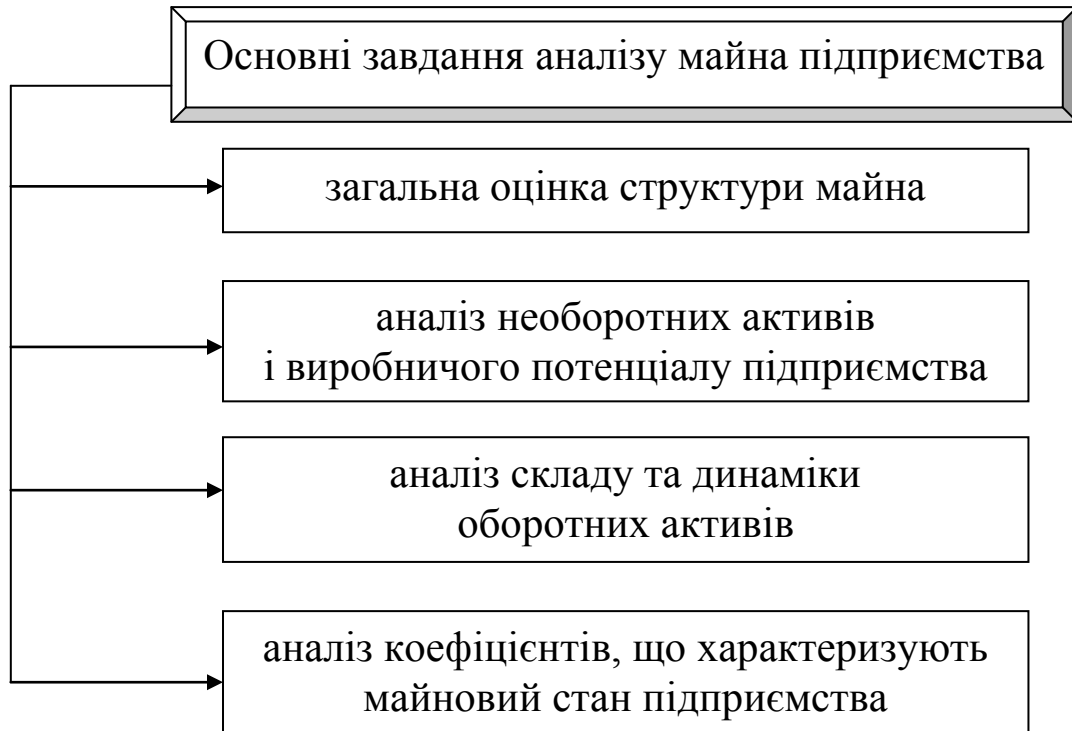

Рис. 2.1. Основні завдання аналізу майна підприємства

Таблиця 2.1

Класифікація активів підприємства

Ознака	Активи
За характером участі у господарському процесі та швидкості обороту	Оборотні Необоротні
За формами функціонування	Матеріальні Нематеріальні Фінансові
За характером фінансових джерел формування	Валові Чисті
За характером обслуговування видів діяльності	Операційні Інвестиційні Фінансові
За ступенем ліквідності	Високоліквідні Середньоліквідні Слаболіквідні Неліквідні
За характером володіння	Власні Орендовані

Рис. 2.2. Склад активів відповідно до фінансової звітності

Порядок розрахунку показників структури активів

Показник	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт мобільності активів (співвідношення оборотних та необоротних активів)	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Необоротні активи}}$
Коефіцієнт реальної вартості майна	$\frac{\text{Залишкова вартість основних засобів} + \text{Виробничі запаси} + \text{Незавершене виробництво}}{\text{Активи}}$
Індекс постійного активу	$\frac{\text{Необоротні активи}}{\text{Власний капітал}}$

Порядок розрахунку показників майнового стану підприємства

Показник	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт зносу основних засобів	$\frac{\text{Сума зносу основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$
Коефіцієнт придатності основних засобів	$\frac{\text{Залишкова вартість основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$
Коефіцієнт середньої норми амортизації	$\frac{\text{Сума амортизаційних відрахувань за рік}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$\frac{\text{Вартість основних засобів, що надійшли за період}}{\text{Вартість основних засобів на кінець періоду (первісна)}}$
Коефіцієнт вибуття основних засобів	$\frac{\text{Вартість основних засобів, що вибули за період}}{\text{Вартість основних засобів на початок періоду (первісна)}}$
Капіталовідача основних засобів	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість основних засобів}}$
Капіталомісткість основних засобів	$\frac{\text{Середня вартість основних засобів}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$
Капіталоозброєність	$\frac{\text{Середня вартість основних засобів}}{\text{Середньоспискова чисельність робітників}}$

Порядок розрахунку ефективності використання оборотних активів

Показник	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість оборотних активів}}$
Коефіцієнт завантаження	$\frac{\text{Середня вартість оборотних активів}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$
Тривалість обороту оборотного капіталу	$\frac{\text{Кількість днів за період (рік, квартал)}}{\text{Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу}}$
Сума вивільнення або приросту оборотного капіталу	(Тривалість обороту за звітний період – Тривалість обороту за попередній період)* Одноденний чистий дохід від реалізації продукції
Коефіцієнт оборотності запасів	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість запасів}}$
Тривалість обороту запасів	$\frac{\text{Кількість днів за період (рік, квартал)}}{\text{Коефіцієнт оборотності запасів}}$
Коефіцієнт оборотності готової продукції	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість готової продукції}}$
Тривалість обороту готової продукції	$\frac{\text{Кількість днів за період (рік, квартал)}}{\text{Коефіцієнт оборотності готової продукції}}$
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість дебіторської заборгованості}}$
Період погашення дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Кількість днів за період (рік, квартал)}}{\text{Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості}}$

Практичні завдання:

- За даними фінансової звітності (Додаток А, Б) визначити такі показники:
 - темп приросту валюти балансу;
 - темп приросту доходу від реалізації продукції;

- темп приросту чистого прибутку.
На їх основі здійснити оцінку ефективності використання майна підприємства.
2. На основі даних фінансової звітності (Додаток А) здійснити горизонтальний аналіз майна підприємства. Результати подати у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка аналізу майна підприємства

Статті балансу	Тис. грн.		Зміна (+,-)	
	На початок року	На кінець року	Тис. грн.	%
А	1	2	3	4
Необоротні активи, в тому числі				
-нематеріальні активи				
-основні засоби				
Оборотні активи, в тому числі				
-запаси				
-дебіторська заборгованість				
Майно				

3. На основі даних фінансової звітності (Додатки А, Б) розрахувати такі показники стану та ефективності використання основного капіталу:
- Коефіцієнт зносу основних засобів;
 - Коефіцієнт придатності основних засобів;
 - Капіталовіддачу основних засобів;
 - Капіталомісткість основних засобів.

Зробити висновки.

4. За даними представленими у фінансовій звітності (Додаток А) здійснити вертикальний аналіз підприємства. Результати подати у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз складу та структури майна підприємства

Статті балансу	На початок року		На кінець року	
	Тис. грн	%	Тис. грн.	%
А	1	2	3	4
Необоротні активи, в тому числі				
-нематеріальні активи				
-основні засоби				
Оборотні активи, в тому числі				
-запаси				
-дебіторська заборгованість				
Майно				

5. Оцінити склад і структуру оборотних активів підприємства на основі фінансової звітності (Додаток А). Оцінку подати у вигляді аналітичної таблиці 2.7. Зробити висновки.

Таблиця 2.7

Аналіз складу та структури оборотних активів підприємства

Показники	На початок року		На кінець року		Зміна за рік (+,-)		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	частка пунктів
Запаси							
Дебіторська заборгованість							
Грошові кошти							
Поточні фінансові інвестиції							
Інші оборотні активи							
Всього							

6. За даними фінансової звітності (Додаток А) побудувати порівняльний аналітичний баланс підприємства і за його допомогою проаналізувати капітал підприємства.

Таблиця 2.8.

Порівняльний аналітичний баланс підприємства

№ п/п	Статті балансу	На початок року		На кінець року		Зміна за рік (+,-)		
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	частка пунктів
	А	1	2	3	4	5	6	7
1	Необоротні активи							
2	Оборотні активи, в тому числі							
3	запаси							
4	Майно разом							
5	Власний капітал							
6	Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
7	Поточні зобов'язання і забезпечення							
8	Джерела майна разом							

7. Визначити за даними Ф №1 «Баланс» та Ф №2 «Звіт про фінансові результати» (Додатки А, Б) показники ефективності використання оборотних активів:

- Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу;
- Тривалість одного обороту оборотного капіталу;
- Коефіцієнт оборотності виробничих запасів;
- Тривалість обороту виробних запасів.

Зробити висновки.

8. Проаналізувати стан запасів підприємства використовуючи фінансову звітність (Додаток А). Оцінку представити у вигляді аналітичної таблиці 2.9. Зробити висновки.

Таблиця 2.9

Склад та динаміка запасів підприємства

Показники	На початок року		На кінець року		Зміна за рік (+,-)		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	частка пунктів
Виробничі запаси							
Незавершене виробництво							
Запаси готової продукції							
Всього							

9. На основі даних фінансової звітності (Додатки А, Б) розрахувати показники ефективності використання оборотних засобів:
- Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
 - Період погашення дебіторської заборгованості;
 - Коефіцієнт оборотності готової продукції;
 - Тривалість обороту готової продукції.
- Зробити висновки.

10. Проаналізувати склад і рух дебіторської заборгованості підприємства. (Додаток А). Оцінку подати у вигляді аналітичної таблиці. Зробити висновки.

Таблиця 2.9

Склад і динаміка дебіторської заборгованості підприємства

Показники	На початок року		На кінець року		Зміна за рік (+,-)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6	7

1	2	3	4	5	6	7
Дебіторська заборгованість, у тому числі:						
-за продукцію						
-за виданими авансами						
-за розрахунками з бюджетом						
Інша поточна дебіторська заборгованість						
Усього						

Тести для самоперевірки знань

- За формами функціонування виділяють такі групи активів підприємства:
 - матеріальні, нематеріальні та фінансові;
 - валові та чисті;
 - операційні та інвестиційні;
 - оборотні та необоротні.
- Майновий стан підприємства характеризують такі показники:
 - коефіцієнт придатності та коефіцієнт зносу основних засобів;
 - чистий прибуток і рентабельність реалізації продукції;
 - коефіцієнт фінансової незалежності та коефіцієнт покриття;
 - коефіцієнт оборотності активів і концентрації залученого капіталу.
- За характером фінансових джерел формування виділяють такі групи активів підприємства:
 - валові та чисті;
 - матеріальні, нематеріальні та фінансові;
 - оборотні та необоротні;
 - операційні та інвестиційні.

4. За характером участі у господарському процесі та швидкості обороту виділяють такі групи активів підприємства:

- а) оборотні та необоротні;
- б) валові та чисті;
- в) власні та орендовані;
- г) операційні та інвестиційні.

5. Коефіцієнт зносу основних засобів розраховується як відношення:

- а) суми зносу до повної початкової вартості основних засобів на певну дату;
- б) залишкової вартості основних засобів до середньорічної вартості основних засобів;
- в) балансової вартості основних засобів до початкової вартості основних засобів на певну дату;
- г) залишкової вартості до початкової вартості основних засобів на певну дату.

6. Коефіцієнт придатності основних засобів розраховується як відношення:

- а) суми зносу до повної початкової вартості основних засобів на певну дату;
- б) залишкової вартості основних засобів до середньорічної вартості основних засобів;
- в) балансової вартості основних засобів до початкової вартості основних засобів на певну дату;
- г) залишкової вартості до початкової вартості основних засобів на певну дату.

7. Капіталовідача основних засобів розраховується як відношення:

- а) чистого доходу від реалізації продукції до вартості основних засобів на початок року;
- б) чистого доходу від реалізації продукції до середньої вартості основних засобів за певний період;
- в) середньої вартості основних засобів до чистого доходу від реалізації продукції за певний період;
- г) вартості основних засобів на кінець року до чистого доходу від реалізації продукції.

8. Капіталомісткість основних засобів розраховується як відношення:

- а) чистого доходу від реалізації продукції до вартості основних засобів на початок року;
- б) чистого доходу від реалізації продукції до середньої вартості основних засобів за певний період;
- в) середньої вартості основних засобів до чистого доходу від реалізації продукції за певний період;
- г) вартості основних засобів на кінець року до чистого доходу від реалізації продукції.

9. Коефіцієнт вибуття основних засобів розраховується як відношення:

- а) вартості засобів, що вибули протягом року, до первісної вартості засобів на кінець року;
- б) вартості засобів, що надійшли протягом року, до первісної вартості засобів на початок року;
- в) вартості засобів, що вибули протягом року, до первісної вартості засобів на початок року;
- г) вартості засобів, що надійшли протягом року, до первісної вартості засобів на кінець року.

10. Коефіцієнт оновлення основних засобів розраховується як відношення:

- а) вартості засобів, що вибули протягом року, до первісної вартості засобів на кінець року;
- б) вартості засобів, що надійшли протягом року, до первісної вартості засобів на початок року;
- в) вартості засобів, що вибули протягом року, до первісної вартості засобів на початок року;
- г) вартості засобів, що надійшли протягом року, до первісної вартості засобів на кінець року.

11. Такий показник як індекс постійного активу розраховується як відношення:

- а) вартості необоротних активів до суми власного капіталу підприємства;
- б) вартості необоротних активів до вартості активів підприємства;

- в) вартості оборотних активів до вартості необоротних активів підприємства;
- г) вартості необоротних активів до вартості оборотних активів підприємства.

12. Коефіцієнт мобільності активів розраховується як відношення:

- а) вартості необоротних активів до суми власного капіталу підприємства;
- б) вартості необоротних активів до вартості активів підприємства;
- в) вартості оборотних активів до вартості необоротних активів підприємства;
- г) вартості необоротних активів до вартості оборотних активів підприємства.

13. Час одного обороту оборотного капіталу вимірюється:

- а) вартісними вимірниками;
- б) числом днів;
- в) у %;
- г) кількістю оборотів.

14. Які показники характеризують ефективність використання оборотного капіталу?

- а) коефіцієнт зносу та коефіцієнт придатності;
- б) капіталовіддача та капіталомісткість;
- в) тривалість обороту та коефіцієнт оборотності;
- г) коефіцієнти ліквідності.

15. До складу оборотних активів підприємства належать:

- а) довгострокові фінансові вкладення, заборгованість постачальникам за матеріальні цінності, нерозподілений прибуток;
- б) виробничі запаси, незавершене виробництво, грошові кошти, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції;
- в) незавершене виробництво, запаси готової продукції, кредиторська заборгованість, залишок грошових коштів на розрахунковому рахунку;
- г) поточні фінансові інвестиції, сировина і матеріали, заборгованість із заробітної плати, нерозподілений прибуток.

16. Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу показує:

- а) кількість оборотів оборотного капіталу за певний період;
- б) суму реалізованих товарів;
- в) за який період у середньому він здійснював один оборот;
- г) число укладених угод про поставки.

17. Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу розраховується як відношення:

- а) середніх залишків оборотних активів до чистого доходу від реалізації продукції за певний період;
- б) чистого доходу від реалізації продукції за певний період до вартості активів;
- в) вартості оборотних активів на кінець року до чистого доходу від реалізації продукції;
- г) чистого доходу від реалізації продукції до середніх залишків оборотних активів за певний період.

18. Коефіцієнт завантаження оборотного капіталу розраховується як відношення:

- а) середніх залишків оборотних активів до чистого доходу від реалізації продукції за певний період;
- б) чистого доходу від реалізації продукції за певний період до вартості активів;
- в) вартості оборотних активів на кінець року до чистого доходу від реалізації продукції;
- г) чистого доходу від реалізації продукції до середніх залишків оборотних активів за певний період.

19. До необоротних активів відносять:

- а) незавершене виробництво, основні засоби, нематеріальні активи;
- б) нематеріальні активи, основні засоби, статутний капітал;
- в) нематеріальні активи, основні засоби, незавершені капітальні інвестиції;
- г) основні засоби, запаси, незавершене виробництво.

20. Активи підприємства - це:

- а) частина майна підприємства, що залишається після відрахування із загальної вартості всіх зобов'язань;
- б) сума, на яку доходи перевищують пов'язанні з ними витрати;

в) збільшення економічних вигод у вигляді вибуття майна або збільшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу підприємства;

г) економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, які використовуються в господарській діяльності з метою отримання прибутку.

21. Які оборотні активи можна віднести до високоліквідних активів?

- а) грошові кошти та їх еквіваленти;
- б) товари відвантажені.;
- в) запаси сировини та готової продукції;
- г) дебіторська заборгованість за продукції.

22. Які оборотні активи можна віднести до середньоліквідних активів?

- а) грошові кошти та їх еквіваленти;
- б) товари відвантажені.;
- в) запаси сировини та готової продукції;
- г) дебіторська заборгованість за продукції.

Питання для самостійної роботи

1. Горизонтальний та вертикальний аналізи майна підприємства.
2. Побудова порівняльного аналітичного балансу.
3. Особливості аналізу основних засобів.
4. Аналіз нематеріальних активів.
5. Факторний аналіз капіталовіддачі основних засобів.
6. Аналіз джерел формування, структури та розміщення оборотного капіталу
7. Суть і основні завдання аналізу запасів.
8. Суть і методологія аналізу дебіторської заборгованості.
9. Аналіз оборотності оборотного капіталу.

Тема 3. Аналіз джерел формування капіталу підприємства

Перелік питань

1. Класифікація джерел формування капіталу та завдання їх аналізу.
2. Аналіз структури джерел формування капіталу.
3. Аналіз вартості капіталу.
4. Аналіз ефективності використання капіталу.

Глосарій

- капітал
- власний капітал
- позиковий капітал
- довгострокові зобов'язання і забезпечення
- відстрочені податкові зобов'язання
- довгострокові кредити банків
- короткострокові кредити банків
- поточні зобов'язання і забезпечення
- довгострокові забезпечення
- поточні забезпечення
- зареєстрований капітал
- неоплачений капітал
- капітал у дооцінках
- вилучений капітал
- додатковий капітал
- резервний капітал
- нерозподілений прибуток
- непокритий збиток
- цільове фінансування
- поточна кредиторська заборгованість
- доходи майбутніх періодів
- вартість капіталу
- середньозважена вартість капіталу
- гранична вартість капіталу
- коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)
- коефіцієнт фінансової стабільності
- коефіцієнт фінансового ризику
- коефіцієнт фінансової залежності
- рентабельність капіталу
- рентабельність власного капіталу
- рентабельність позикового капіталу
- ефект фінансового важеля
- плече фінансового важеля
- фінансовий важіль
- виробничий важіль
- виробничо-фінансовий важіль

Література для поглибленого вивчення матеріалу

1. Войнаренко М. П. Єпіфанова М. П. Управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2011. 188 с.
2. Григораш Т. Ф. Середньозважена вартість капіталу: особливості розрахунку в Україні та у світі. БізнесІнформ № 11. 2016. с.281-286.

3. Інвестування: міжнародний досвід. : монографія. За заг. ред. проф. Гуткевич С.О. Харків: Діса плюс, 2017. Т 2. 216 с.
4. Катан Л. І. Фінансові ресурси підприємства та особливості їх формування *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. 2014. № 6. С. 38-44.
5. Податковий кодекс України Закон України від 02.12.10 р. № 275-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (П(С)БО 7) затверджено наказом Мінфіну від 27.04.2000 № 92 URL: <https://zakon.help/law/92/>.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» (П(С)БО 8) затверджено наказом Мінфіну від 18.10.1999 № 242. URL: <https://zakon.help/law/242/>.
8. Понарьов Д. Е. Капітал підприємства: сутність, аналіз формування і використання. *Інвестиції: практика та досвід* № 5. 2016. С. 53-58.
9. Селіверстова Л. С. Методологічні засади управління вартістю капіталу сучасної корпорації. *Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент*. 2012. Вип. 9 (2). С. 452–458.

Структурно-логічні схеми, рисунки, формули

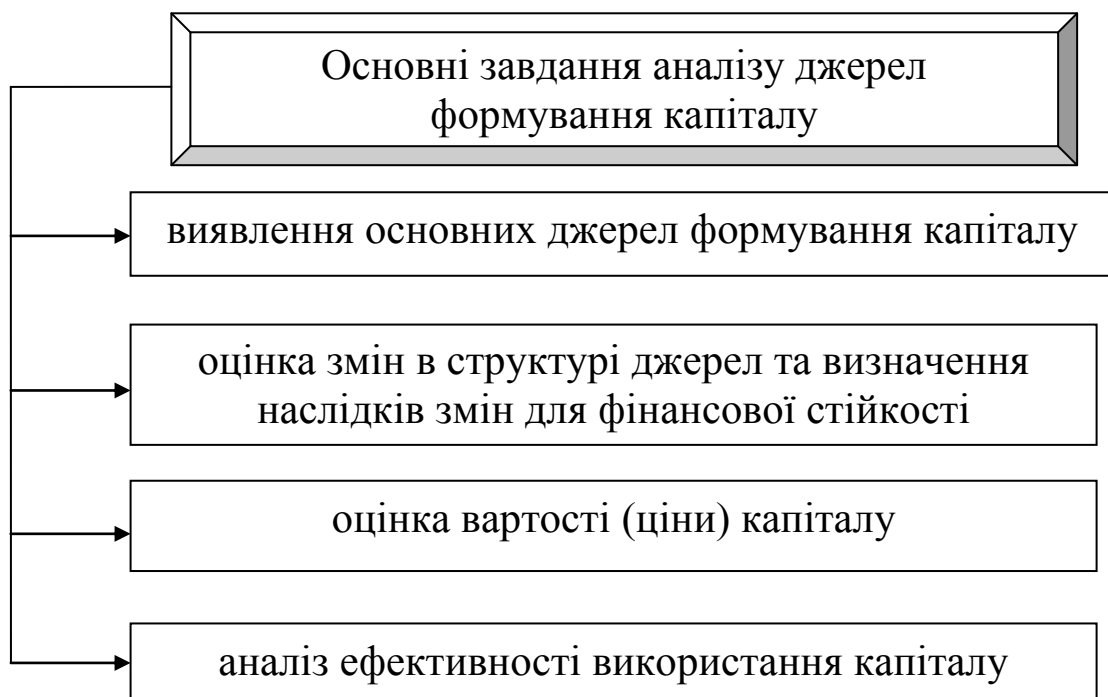

Рис. 3.1. Основні завдання аналізу джерел формування капіталу підприємства

Таблиця 3.1

**Класифікація капіталу підприємства за ознаками,
що характеризують фінансування**

Ознака	Капітал
За належністю підприємству	Власний капітал Позиковий капітал
За формою, що залучається	Капітал у грошовій формі Капітал у матеріальній формі Капітал у нематеріальній формі
За тривалістю використання	Довгостроковий капітал Короткостроковий капітал
За організаційно-правовими формами діяльності	Акціонерний капітал Пайовий капітал Індивідуальний капітал

Таблиця 3.2

**Порядок розрахунку показників структури
джерел формування капіталу**

Показник	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії, концентрації власного капіталу)	<u>Власний капітал</u> Валюта балансу
Коефіцієнт фінансової залежності	<u>Валюта балансу</u> Власний капітал
Коефіцієнт фінансової стабільності	<u>Власний капітал</u> Позиковий капітал
Коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля)	<u>Позиковий капітал</u> Власний капітал

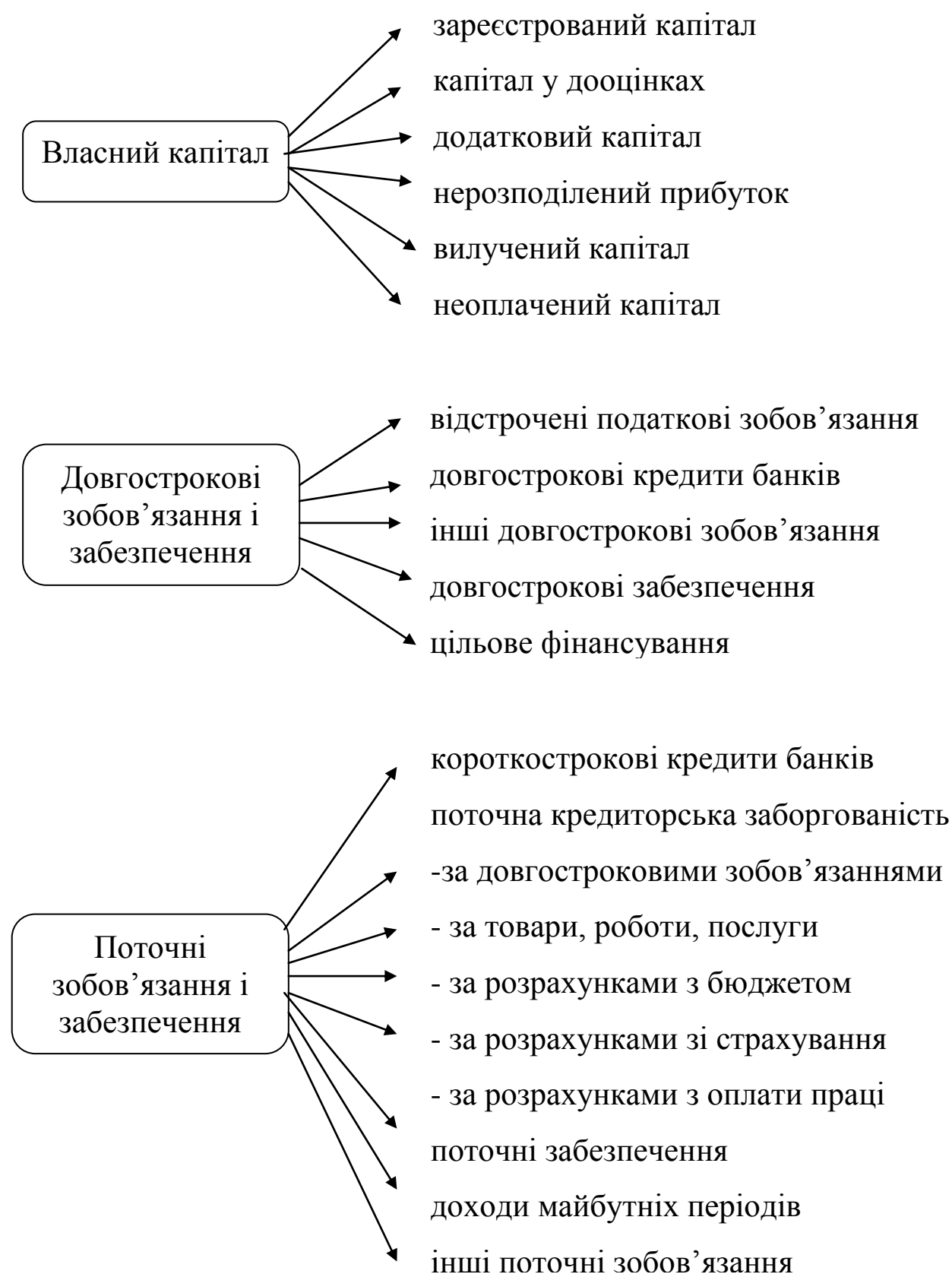

Рис. 3.2. Класифікація джерел формування капіталу відповідно до балансу

Розрахунок середньозваженої вартості капіталу:

$$CB = \sum BK_i \times d_i, \quad (3.1)$$

де СВ- середньозважена вартість капіталу;

BK_i – вартість капіталу і-того джерела;

d_i - питома вага і-того джерела у загальній сумі.

Таблиця 3.3

Порядок розрахунку показників ефективності використання капіталу

Показник	Алгоритм розрахунку, %
Рентабельність капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня вартість капіталу}}$
Рентабельність власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня вартість власного капіталу}}$
Рентабельність позикового капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня вартість позикового капіталу}}$

Розрахунок ефекту фінансового важеля:

$$Efv = (E_p - r) \times (1 - Kоп) \frac{ПК}{BK}, \quad (3.2)$$

де Ефв – ефект фінансового важеля, %;

E_p – економічна рентабельність інвестованого капіталу до сплати відсотків, %;

r – ставка позикового відсотка, %;

$K_{оп}$ – коефіцієнт оподаткування прибутку;

$ПК$ – сума позикового капіталу, тис. грн.;

BK – сума власного капіталу, тис грн.

Розрахунок приросту прибутку за рахунок використання кредитних ресурсів:

$$ППк = (E_p - r) \times (1 - Kоп) \frac{ПК}{100 \%}, \quad (3.3)$$

де ППк – приріст прибутку за рахунок використання кредитних ресурсів, тис. грн.

E_p – економічна рентабельність інвестованого капіталу до сплати відсотків, %;

r – ставка позикового відсотка, %;

$Kоп$ – коефіцієнт оподаткування прибутку;

ПК – сума позикового капіталу, тис. грн.

Практичні завдання

1. Проаналізувати склад і рух джерел фінансових ресурсів підприємства. (Додаток А). Оцінки подати у вигляді аналітичної таблиці 3.4. Зробити висновки.

Таблиця 3.4

Динаміка складу та структури джерел формування капіталу підприємства

Показники	На початок року		На кінець року		Зміна за рік (+,-)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Власний капітал						
Позиковий капітал						
Капітал						

2. Оцінити склад і структуру позикового капіталу підприємства на основі фінансової звітності (Додаток А). Оцінку представити у вигляді аналітичної таблиці 3.5. Зробити висновки.

Таблиця 3.5

Динаміка складу та структури позикового капіталу підприємства

Показники	На початок року		На кінець року		Зміна за рік (+,-)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Довгострокові зобов'язання та забезпечення						
Короткострокові кредити банків						
Кредиторська заборгованість						
Інші поточні зобов'язання та забезпечення						
Всього позикового капіталу						

3. За даними фінансової звітності (Додаток А) побудувати аналітичну таблицю 3.6 та проаналізувати власний капітал підприємства.

Таблиця 3.5

Динаміка складу та структури власного капіталу підприємства

Показники	На початок року		На кінець року		Зміна за рік (+,-)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Зареєстрований капітал						
Капітал у дооцінках						
Додатковий капітал						
Резервний капітал						
Нерозподілений прибуток (збиток)						
Неоплачений капітал						
Вилучений капітал						
Усього						

4. На основі даних фінансової звітності (Додаток А) визначте коефіцієнти фінансової стабільності, фінансової незалежності, фінансової залежності, фінансового ризику на початок і на кінець року. На їх основі здійсніть аналіз джерел формування майна підприємства.
5. За даними фінансової звітності (Додаток А) розрахуйте ефект фінансового важеля та приріст прибутку за рахунок використання кредитних ресурсів. Результати подайте у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6.

Розрахунок ефекту фінансового важеля

№ за /п	Показники фінансової звітності	На початок року	На кінець року
1	Прибуток до оподаткування, тис. грн.		
2	Середньорічний розмір активів, тис. грн.		
3	Середньорічний розмір позикового капіталу, тис. грн.		
4	Витрати на обслуговування боргових зобов'язань, тис. грн.		
5	Економічна рентабельність $(1:2) \times 100, \%$		
6	Середній процент, що сплачують за користування кредитами $(4:3) \times 100, \%$		
7	Середньорічний розмір власного капіталу, тис. грн.		
8	Ефект фінансового важеля $(5-6) \times (1-0,18) \times 3:7, \%$		
9	Приріст прибутку за рахунок використання кредитних ресурсів $(5-6) \times (1-0,18) \times 3:100, \text{ тис. грн.}$		

6. Розрахувати середньозважену ціну капіталу ПрАТ «Арніка», якщо структура її джерел така:

Джерела капіталу	Частка в загальному обсязі джерел, %	Ціна, %
Акціонерний капітал	50	15
Довгострокові зобов'язання	15	19
Короткострокові зобов'язання	35	8

7. На основі фінансової звітності (Додатки А, Б) розрахувати такі показники ефективності використання капіталу як рентабельність капіталу, рентабельність власного капіталу та рентабельність позикового капіталу.

Тестові завдання

1. За формою капіталу, що залучається розрізняють:

- а) оборотний та основний капітал;
- б) грошові кошти, нематеріальні активи та майнові внески;
- в) довгостроковий та короткостроковий капітал;
- г) власний та позиковий капітал.

2. За належністю підприємству розрізняють:

- а) оборотний та основний капітал;
- б) довгостроковий та короткостроковий капітал;
- в) капітал із внутрішніх і зовнішніх джерел;
- г) власний та позиковий капітал.

3. За тривалістю використання розрізняють:

- а) оборотний та основний капітал;
- б) довгостроковий та короткостроковий капітал;
- в) капітал із внутрішніх і зовнішніх джерел;
- г) власний та позиковий капітал.

4. Власний капітал у фінансовому аспекті визначається:

- а) за залишковим принципом поширення претензій власників на отримані доходи та наявні активи;
- б) як різниця між активами та зобов'язаннями підприємства;
- в) як оцінка початкового вкладення капіталу та його наступних змін, що приводять до змінення власного капіталу;
- г) сума вартості статутного капіталу, резервного капіталу та нерозподіленого прибутку.

5. Власний капітал у обліковому аспекті визначається:

- а) як різниця між активами та зобов'язаннями підприємства;
- б) за залишковим принципом поширення претензій власників на отримані доходи та наявні активи;
- в) як сума вартості статутного капіталу, резервного капіталу та нерозподіленого прибутку;
- г) як оцінка початкового вкладення капіталу та його наступних змін, що приводять до змінення власного капіталу.

6. Власний капітал у правовому аспекті визначається:

- а) як різниця між активами та зобов'язаннями підприємства;
- б) як сума вартості статутного капіталу, резервного капіталу та нерозподіленого прибутку;
- в) як оцінка початкового вкладення капіталу та його наступних змін, що приводять до змінення власного капіталу;
- г) за залишковим принципом поширення претензій власників на отримані доходи та наявні активи.

7. З наявних джерел фінансування не мають ціни:

- а) банківський кредит;
- б) акціонерний капітал;
- в) власний капітал;
- г) правильної відповіді немає.

8. Синонімом до словосполучення «ціна капіталу» є термін:

- а) прибутковість капіталу;
- б) рентабельність капіталу;
- в) вартість капіталу;
- г) дохідність капіталу.

9. Нерозподілений прибуток відносять до складу:

- а) основного капіталу;
- б) власного капіталу;
- в) накопиченого капіталу;
- г) оборотного капіталу.

10. До власних джерел фінансування діяльності підприємства відносять:

- а) додатковий капітал;
- б) кредиторську заборгованість;
- в) дебіторську заборгованість;
- г) основний капітал.

11. Цільове фінансування як джерело капіталу підприємства належить до складу:

- а) власного капіталу;
- б) статутного капіталу;
- в) довгострокових зобов'язань;
- г) поточних зобов'язань.

12. До складу довгострокових зобов'язань і забезпечень належать:

- а) відстрочені податкові зобов'язання;
- б) короткострокові кредити банків;
- в) кредиторська заборгованість;
- г) додатковий капітал.

13. До складу позикових зобов'язань і забезпечень відноситься :

- а) відстрочені податкові зобов'язання;
- б) короткострокові кредити банків;
- в) цільове фінансування;
- г) додатковий капітал.

14. Коефіцієнт фінансової стабільності розраховується, як відношення:

- а) власного капіталу до валюти балансу;
- б) позикового капіталу до власного капіталу;
- в) власного капіталу до позикового капіталу;
- г) позикового капіталу до валюти балансу.

15. Коефіцієнт фінансової автономії розраховується як відношення:

- а) власного капіталу до валюти балансу;
- б) позикового капіталу до власного капіталу;
- в) власного капіталу до позикового капіталу;
- г) позикового капіталу до валюти балансу.

16. Коефіцієнт фінансової залежності розраховується як відношення:

- а) власного капіталу до позикового капіталу;
- б) позикового капіталу до власного капіталу;
- в) власного капіталу до валюти балансу;
- г) валюти капіталу до власного капіталу.

17. Коефіцієнт фінансового ризику розраховується як відношення:

- а) власного капіталу до позикового капіталу;
- б) власного капіталу до валюти балансу;
- в) позикового капіталу до власного капіталу;
- г) позикового капіталу до валюти балансу.

18. Виробничий важіль відображає взаємозв'язок між:

- а) прибутком і співвідношенням власного та позикового капіталу;
- б) обсягом виробництва, постійними і змінними витратами та прибутком;
- в) структурою витрат і структурою капіталу;
- г) обсягом виробництва і структурою капіталу.

19. Фінансовий важіль відображає взаємозв'язок між:

- а) прибутком і співвідношенням власного та позикового капіталу;
- б) обсягом виробництва, постійними і змінними витратами та прибутком;
- в) структурою витрат і структурою капіталу;
- г) обсягом виробництва і структурою капіталу.

20. Позитивний ефект фінансового важеля виникає, якщо:

- а) ціна власного капіталу більша, ніж позикового;
- б) плече фінансового важеля більше одиниці;
- в) рентабельність інвестованого капіталу більша, ніж ставка відсотка за кредит;

г) ставка відсотка за кредит менша, ніж рентабельність власного капіталу.

21. Ефект фінансового важеля показує:

а) на скільки відсотків збільшується рентабельність функціонуючого капіталу в результаті залучення позикових коштів в оборот підприємства;

б) на скільки відсотків зменшується рентабельність основного капіталу в результаті залучення позикових коштів в оборот підприємства;

в) на скільки відсотків збільшується рентабельність власного капіталу в результаті залучення позикових коштів в оборот підприємства;

г) на скільки відсотків збільшується рентабельність функціонуючого капіталу в результаті збільшення частки власного капіталу в обороті підприємства.

Питання для самостійної роботи

1. Методологія здійснення аналізу джерел формування капіталу підприємства.
2. Основні завдання аналізу динаміки та структури капіталу підприємства.
3. Оцінка позикового капіталу підприємства.
4. Завдання аналізу власного капіталу підприємства.
5. Фактори, що впливають на співвідношення власного і позикового капіталу.
6. Оцінка ефективності управління структурою капіталу на основі фінансового важеля.
7. Оцінка складу та структури кредиторської заборгованості.
8. Позитивні та негативні ознаки власного капіталу підприємства.
9. Позитивні та негативні риси позикового капіталу підприємства.
10. Формування оптимальної структури капіталу підприємства.

Тема 4. Аналіз грошових потоків підприємства

Перелік питань

1. Суть грошового потоку та значення його аналізу.
2. Поняття та розрахунок фінансового й операційного циклу.
3. Аналіз руху грошових потоків.
4. Методи аналізу грошових потоків.
5. Аналіз показників ефективності грошових потоків.
6. Прогнозування грошових надходжень і витрат.

Глосарій

- грошові кошти
- грошові потоки
- операційний цикл
- фінансовий цикл
- грошові розрахунки
- грошові платежі
- готівкові платежі
- збалансованість грошових потоків
- операційна діяльність
- інвестиційна діяльність
- фінансова діяльність
- безготівкові розрахунки
- поточний рахунок підприємства
- грошовий потік з операційної діяльності
- грошовий потік з інвестиційної діяльності
- грошовий потік з фінансової діяльності
- позитивний грошовий потік
- негативний грошовий потік
- валовий грошовий потік
- чистий грошовий потік
- надлишковий грошовий потік
- дефіцитний грошовий потік
- теперішній грошовий потік
- майбутній грошовий потік
- регулярний грошовий потік
- дискретний грошовий потік
- виробничий цикл
- тривалість обороту дебіторської заборгованості
- тривалість обороту кредиторської заборгованості
- тривалість обороту запасів
- звіт про рух грошових коштів
- прямий метод аналізу грошових потоків
- непрямий метод аналізу грошових потоків
- негрошові операції
- рентабельність залишку грошових коштів
- рентабельність витрачених грошових коштів
- рентабельність грошових коштів отриманих
- рентабельність чистого грошового потоку
- коефіцієнт достатності чистого грошового потоку
- коефіцієнт ліквідності грошових потоків
- надходження коштів
- витрачання коштів

Література для поглибленого вивчення матеріалу

1. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73
3. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" № 996-XIV від 16.07.1999. Верховної Ради України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
4. Закон України Про платіжні системи та переказ коштів в Україні від 05.04.2001 № 2346-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
5. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою Правління Національного банку України 12.11.2003 № 492 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>
6. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті затверджено постановою правління Національного банку України 21.01.2004 № 22 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>
7. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. К.: Хай-Тек Прес, 2008. 336 с.
8. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні. Затверджено постановою правління Національного банку України 29.12.2017 № 148. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>
9. Указ Президента України від 12 червня 1995 року N 436/95 «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436/95>
10. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2016. 430 с.

Структурно-логічні схеми, рисунки, формули

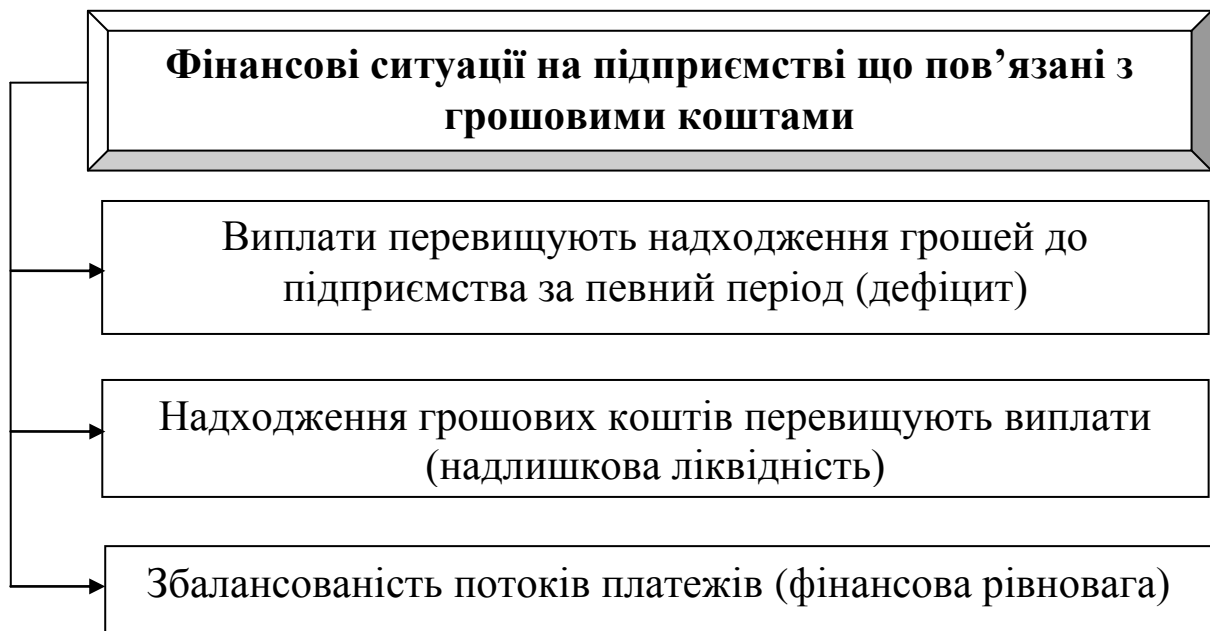

Рис. 4.1. Фінансові ситуації на підприємстві, пов'язані з наявністю чи відсутністю грошових коштів

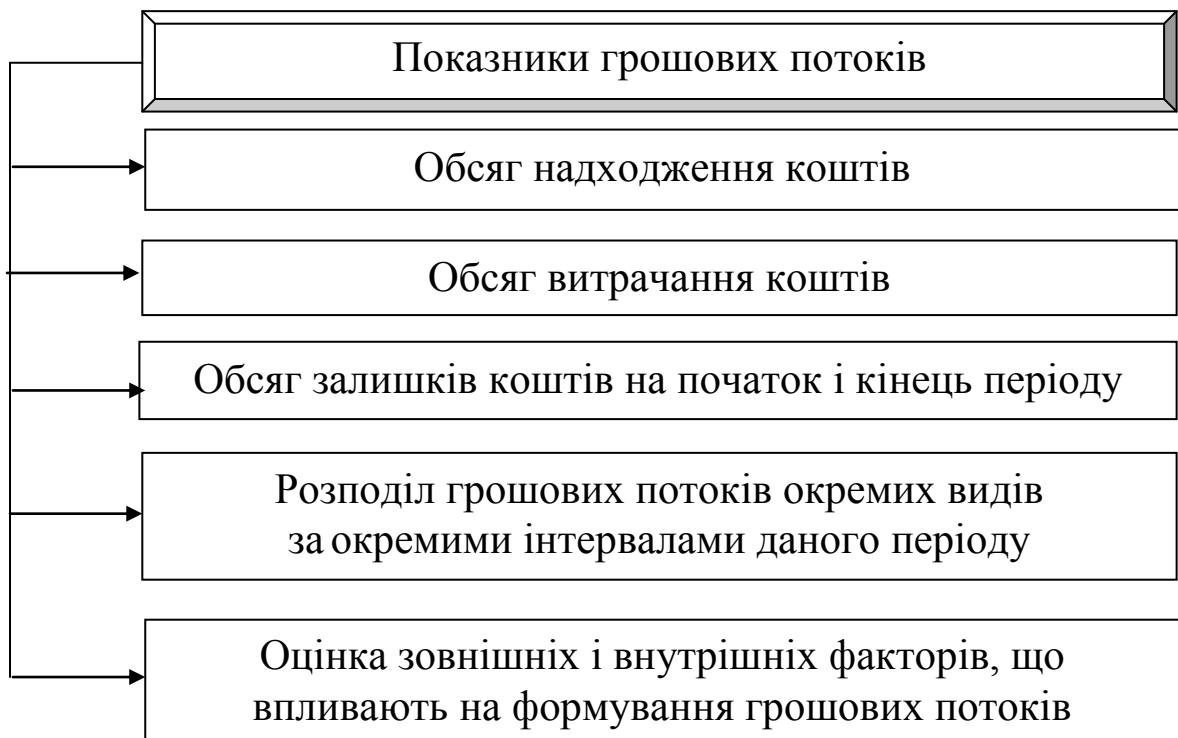

Рис. 4.2. Система основних показників, що характеризують обсяг сформованих грошових потоків підприємства

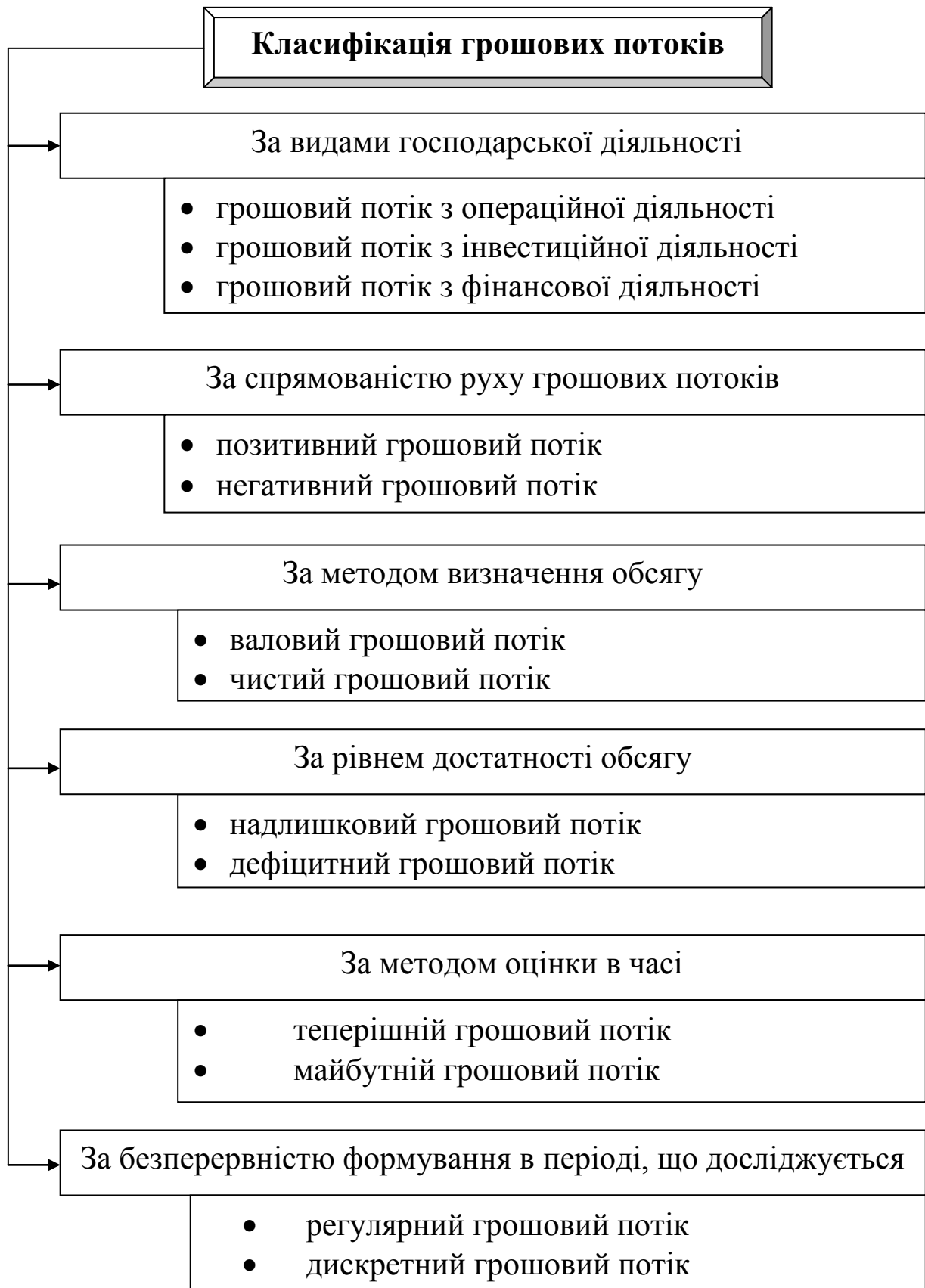

Рис. 4.3. Класифікація грошових потоків підприємства

Рис. 4.4. Послідовність аналізу грошових потоків підприємства

Рис. 4.5. Фактори, що впливають на формування грошових потоків підприємства

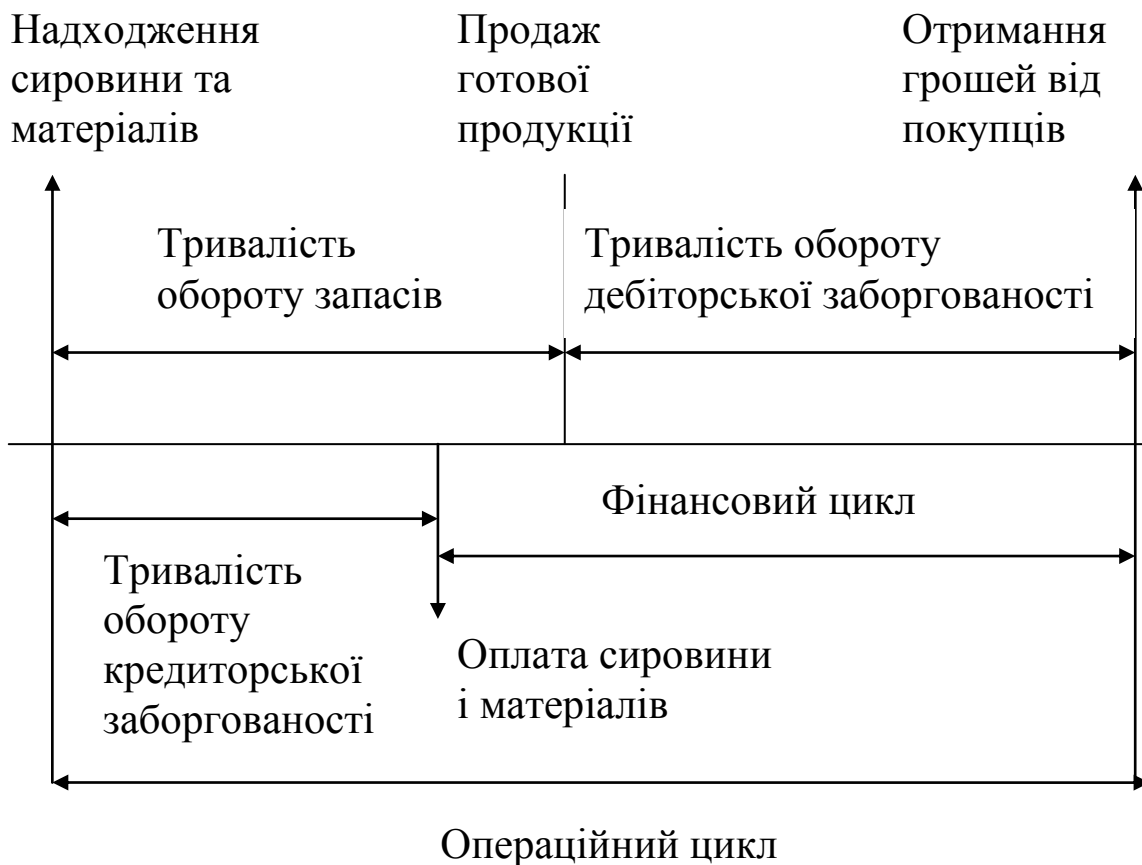

Рис. 4.6. Оборот грошових коштів на підприємстві

Розрахунок тривалості фінансового циклу:

$$T_{\text{ФЦ}} = T_{\text{ОЦ}} - T_{\text{Окз}} \quad (4.1)$$

де $T_{\text{ФЦ}}$ – тривалість фінансового циклу, дні;

$T_{\text{ОЦ}}$ – тривалість операційного циклу, дні;

$T_{\text{Окз}}$ – тривалість обороту кредиторської заборгованості, дні.

Розрахунок тривалості операційного циклу:

$$T_{\text{ОЦ}} = T_{\text{Оз}} + T_{\text{Одз}} \quad (4.2)$$

де $T_{\text{ОЦ}}$ – тривалість операційного циклу, дні;

$T_{\text{Оз}}$ – тривалість обороту запасів, дні;

$T_{\text{Одз}}$ – тривалість обороту кредиторської заборгованості, дні.

Розрахунок тривалості фінансового циклу (розгорнута формула):

$$T_{ФЦ} = T_{Oз} + T_{Oдз} - T_{Oкз} \quad (4.3)$$

де $T_{ФЦ}$ – тривалість операційного циклу, дні;

$T_{Oз}$ – тривалість обороту запасів, дні;

$T_{Oдз}$ – тривалість обороту кредиторської заборгованості, дні;

$T_{Oкз}$ – тривалість обороту кредиторської заборгованості, дні.

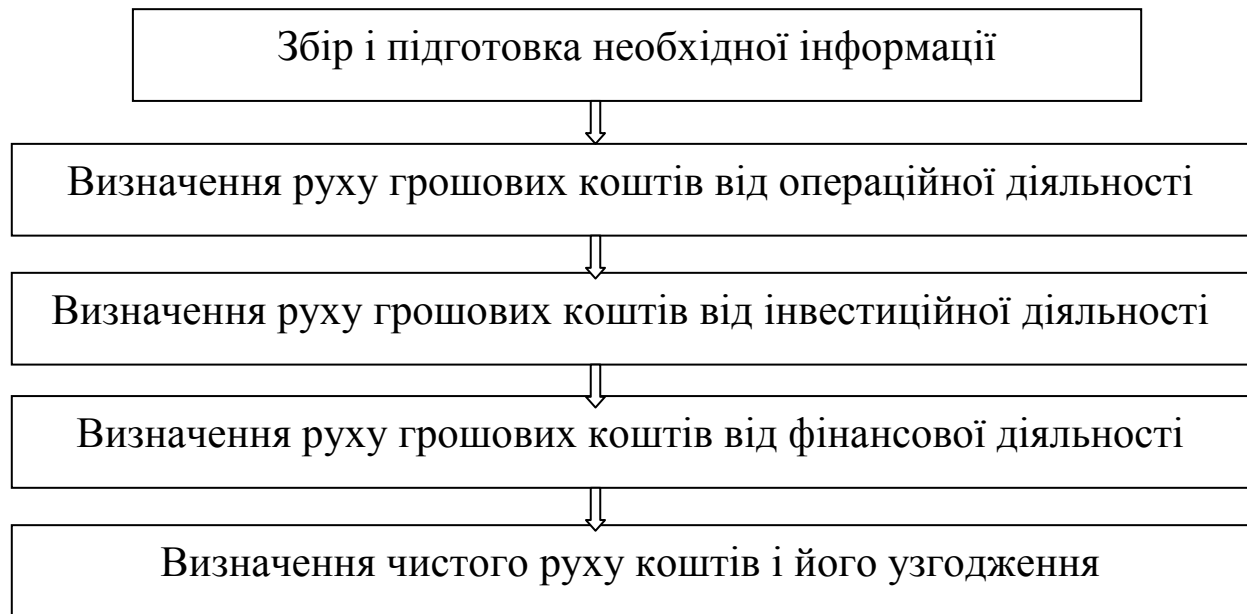

Рис. 4.7. Етапи складання Звіту про рух грошових коштів

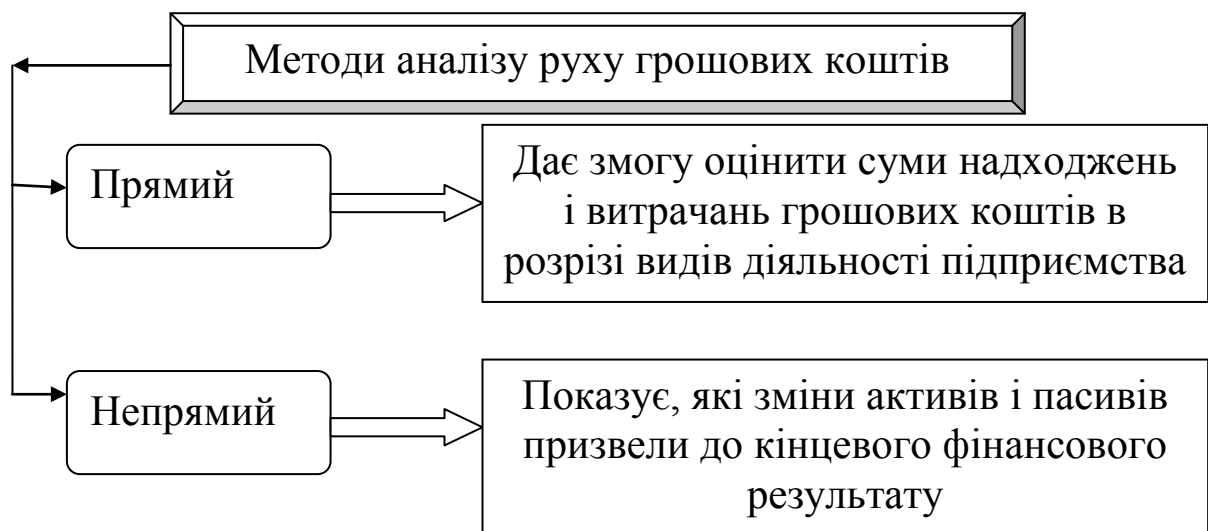

Рис. 4.8 Методи аналізу руху грошових коштів.

Розрахунок чистого грошового потоку від операційної діяльності непрямым методом:

$$ЧГПо = ЧП + Аоз + Анм \pm \Delta ДЗ \pm \Delta З \pm \Delta КЗ \pm \Delta РкіТОкз$$

(4.4)

де ЧГПо – сума чистого грошового потоку від операційної діяльності у звітному періоді і, грн.;

ЧП – сума чистого прибутку підприємства, грн.;

Аоз – сума амортизації основних засобів, грн.;

Анм – сума амортизації нематеріальних активів, грн.;

$\Delta ДЗ$ - приріст (зниження) суми дебіторської заборгованості, грн.;

$\Delta З$ - приріст (зниження) суми запасів товаро-матеріальних цінностей оборотних активів, грн.;

$\Delta КЗ$ - приріст (зниження) суми кредиторської заборгованості, грн.;

$\Delta Ркі$ приріст (зниження) суми резервного капіталу та інших резервів, грн.

Розрахунок чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності непрямым методом:

$$ЧГПі = Рвоз + Рвна + Рдфі + Рва + Ддфі -$$
$$- Поз - \Delta НКІ - Пна - Пдфі - Ва$$

(4.5)

де ЧГПі – сума чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності у звітному періоді, грн.;

Рвоз – сума реалізації вибулих основних, грн.;

Рвна – сума реалізації вибулих нематеріальних активів, грн.;

Рдфі – сума реалізації довгострокових фінансових інструментів, грн.;

Рва- сума повторної реалізації раніше викуплених власних акцій підприємства, грн;

Ддфі – сума дивідендів (відсотків), отриманих підприємством з довгострокових фінансових інструментів, грн;

Поз – сума придбаних основних засобів, грн;

$\Delta НКІ$ – сума приросту незавершених капітальних інвестицій, грн;

Пна – сума придбання нематеріальних активів, грн;

Пдфі – сума придбання довгострокових фінансових інструментів, грн;

Вва – сума викуплених власних акцій, грн.

Розрахунок чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності непрямим методом:

$$\begin{aligned} \text{ЧГПф} = & \text{Нд.вк} + \text{Нд.дк} + \text{Нд.кк} + \text{ЦФ} - \\ & - \text{Вдк} - \text{Вкк} - \text{Вд} \end{aligned} \quad (4.6)$$

де ЧГПф – сума чистого грошового потоку від фінансової діяльності у звітному періоді, грн;

Нд.вк – сума додатково залученого із зовнішніх джерел власного капіталу, грн;

Нд.дк – сума додатково залучених довгострокових кредитів, грн;

Нд.кк – сума додатково залучених короткострокових кредитів, грн;

ЦФ – сума коштів, що надійшли як безоплатне цільове фінансування, грн;

Вдк – сума виплати (погашення) основного боргу за довгостроковими кредитами, грн;

Вкк – сума виплати (погашення) основного боргу за короткостроковими кредитами, грн;

Вд - сума дивідендів (відсотків), виплачених власникам підприємства (акціонерам) на вкладений капітал (акції, паї тощо), грн.

Розрахунок суми загального чистого грошового потоку непрямым методом:

$$ЧГПз = ЧГПо + ЧГРПі + ЧГПф \quad (4.7)$$

де ЧГПз – загальна сума чистого грошового потоку підприємства у звітний період, грн.;

ЧГПо – сума чистого грошового потоку від операційної діяльності у звітному періоді, грн.;

ЧГРПі – сума чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності у звітному періоді, грн.;

ЧГПф – сума чистого грошового потоку від фінансової діяльності у звітному періоді, грн.

Розрахунок чистого грошового потоку від операційної діяльності прямим методом:

$$\begin{aligned} ЧГПо = Нрп + Ніод - Всм - ЗПоп - \\ - ЗПау - ППВ - ІВод \end{aligned} \quad (4.8)$$

де ЧГПо – сума чистого грошового потоку від операційної діяльності у звітному періоді, грн.;

Нрп – сума коштів отримана від реалізації продукції, грн.;

Ніод – сума інших надходжень у процесі операційної діяльності, грн.;

Всм – сума коштів, виплачених за придбання сировини, матеріалів і напівфабрикатів у постачальників; грн.;

ЗПоп – сума заробітної плати, виплаченої оперативному персоналу, грн.;

ЗПау – сума заробітної плати, виплаченої адміністративно-управлінському персоналу, грн.;

ППВ – сума податкових платежів і внесків, грн.;

ІВод – сума інших виплат коштів у процесі операційної діяльності, грн.

Порядок розрахунку показників оцінки руху грошових потоків

Показник	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт ліквідності грошових потоків	<u>Позитивний грошовий потік</u> Негативний грошовий потік
Коефіцієнт платоспроможності за грошовим потоком	Залишок грошових коштів на початок року + <u>Позитивний грошовий потік</u> Негативний грошовий потік
Рентабельність витрачених грошових коштів, %	<u>Чистий прибуток</u> Негативний грошовий потік
Рентабельність позитивного грошового потоку, %	<u>Чистий прибуток</u> Позитивний грошовий потік
Рентабельність чистого грошового потоку, %	<u>Чистий прибуток</u> Чистий грошовий потік
Рентабельність залишку грошових коштів, %	<u>Чистий прибуток</u> Середній залишок грошових коштів

Практичні завдання

- За даними фінансової звітності підприємства (Додаток А, Б) розрахувати такі показники:
 - тривалість обороту запасів,
 - тривалість обороту кредиторської заборгованості,
 - тривалість обороту дебіторської заборгованості,
 - тривалість операційного циклу;
 - тривалість фінансового циклу.
- Розрахувати за звітний період такі показники руху грошових коштів підприємства, використовуючи фінансову звітність (додаток А, Б, В):
 - Коефіцієнт ліквідності грошових потоків
 - Коефіцієнт платоспроможності за грошовим потоком
 - Рентабельність витрачених грошових коштів, %
 - Рентабельність позитивного грошового потоку, %

- Рентабельність чистого грошового потоку, %
- Рентабельність залишку грошових коштів, %

3. Здійснити аналіз руху грошових коштів на підприємстві, використовуючи для аналізу інформацію Форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» (додаток В). Результати подати у формі аналітичної таблиці 4.2.

Таблиця 4.2.

Аналіз руху грошових коштів на підприємстві

Показники	Базовий рік тис. грн.	Звітний рік тис. грн.	Зміна (+,-), тис. грн.
Чистий рух коштів від операційної діяльності			
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності			
Чистий рух коштів від фінансової діяльності			
Чистий рух коштів за звітний період			
Залишок коштів на початок періоду			
Залишок коштів на кінець періоду			

Тести для самоперевірки знань

1. Грошові кошти підприємств - це:

- а) фінансові ресурси, які знаходяться на підприємстві;
- б) вартість відпущеної покупцеві продукції;
- в) засоби у вигляді грошей, які знаходяться в касі і на рахунках підприємства;
- г) капітал, що авансований в активи підприємства.

2. Для того щоб управління грошовими активами було раціональним, необхідно щоб:

- а) величина грошових активів відповідала їх мінімально необхідному розміру;
- б) величина грошових активів на підприємстві постійно збільшувалась;

- в) обсяги виробництва зростали швидшими темпами, ніж обсяги загальних витрат;
- г) величина грошових активів перевищувала мінімально необхідний їх розмір.

3. Суть непрямого методу аналізу грошових потоків полягає у:

- а) відображенні абсолютних сум надходження і витрачання коштів;
- б) визначенні припливу або відпливу грошових коштів підприємства;
- в) визначення достатності грошових коштів для сплати поточних зобов'язань;
- г) перетворенні чистого прибутку у величину грошових коштів.

4. При визначенні величини «обороту грошових коштів за період» у розрахунок не включаються:

- а) кредитовий оборот за рахунком «Розрахунковий рахунок»;
- б) кредитовий оборот за «Спецрахунком у банку», якщо він сформований за рахунок позикових коштів;
- в) кредитовий оборот за рахунком «Каса», якщо на підприємстві значна частина розрахунків проходить через касу;
- г) кредитовий оборот за «Спецрахунком у банку», якщо він сформований за рахунок власних коштів.

5. Сукупність розподілених у часі надходжень і витрачань грошей, що генеруються господарською діяльністю підприємства є:

- а) грошовими коштами;
- б) грошовими потоками;
- в) касовими оборотами;
- г) грошовими ресурсами.

6. Грошові потоки за напрямком руху поділяються на:

- а) валовий та чистий грошові потоки;
- б) позитивний та негативний грошові потоки;
- в) надлишковий та дефіцитний грошові потоки;
- г) регулярний та дискретний грошові потоки.

7. За безперервністю формування у періоді, що розглядається грошові потоки поділяються на:

- а) валовий та чистий грошові потоки;
- б) позитивний та негативний грошові потоки;
- в) надлишковий та дефіцитний грошові потоки;
- г) регулярний та дискретний грошові потоки.

8. За рівнем достатності обсягу виділяють:

- а) валовий та чистий грошові потоки;
- б) позитивний та негативний грошові потоки;
- в) надлишковий та дефіцитний грошові потоки;
- г) регулярний та дискретний грошові потоки.

9. За методом визначення обсягу виділяють:

- а) валовий та чистий грошові потоки;
- б) позитивний та негативний грошові потоки;
- в) надлишковий та дефіцитний грошові потоки;
- г) регулярний та дискретний грошові потоки.

10. Різницю між позитивним і негативним грошовим потоком у періоді, що розглядається, характеризує:

- а) валовий грошовий потік;
- б) надлишковий грошовий потік;
- в) чистий грошовий потік;
- г) дефіцитний грошовий потік.

11. З названих показників для розрахунку «оборотності грошових активів» використовуються:

- а) величина фінансового результату;
- б) величина позитивного та негативного грошових потоків від звичайної діяльності;
- в) величина середнього залишку грошових активів;
- г) величина чистого грошового потоку від поточної діяльності.

12. До надходжень у межах операційної діяльності відносять:

- а) отримання коштів за продукцію допоміжних виробництв;
- б) отримання короткострокових кредитів;
- в) отримання штрафів від підприємств, що порушили умови угоди;
- г) реалізацію майна довгострокового призначення;

13. До фінансової діяльності підприємства належать:

- а) надходження бюджетних асигнувань;
- б) сплата штрафів за порушення угод;
- в) фінансування інвестиційного проекту, що передбачає модернізацію виробничих потужностей;
- г) розрахунки з бюджетом (сплату податків).

14. Надходження коштів від дебіторів належить відображати у складі:

- а) операційної діяльності;
- б) інвестиційної діяльності;
- в) фінансової діяльності;
- г) усі відповіді правильні.

15. З названих методів у процесі аналізу руху грошових коштів використовують:

- а) прямий метод;
- б) метод групування даних;
- в) метод детермінованого моделювання;
- г) балансовий метод.

16. Відповідно до НП(С)БО №1 рух грошових коштів у результаті операційної діяльності визначається з використанням:

- а) тільки прямого методу;
- б) тільки непрямого методу;
- в) прямого або непрямого методів;
- г) балансового методу.

17. Якщо період обороту грошових коштів зменшується, це свідчить про те, що:

- а) зменшується фінансовий цикл;
- б) збільшується величина залишків грошових коштів;
- в) збільшується надлишок грошових коштів;
- г) збільшується нестача грошових коштів.

18. Показники оборотності грошових активів використовуються при розрахунку:

- а) обсягу витрачання грошових активів за внутрішніми та зовнішніми операціями;
- б) сукупної потреби в короткостроковому фінансуванні;
- в) мінімально необхідної потреби в грошових коштах для здійснення поточної діяльності;
- г) діапазону коливань залишків грошових активів.

19. Тривалість фінансового циклу визначається як:

- а) різниця між тривалістю обороту виробничих запасів і тривалістю обороту кредиторської заборгованості;
- б) сума тривалості операційного циклу та тривалості обороту кредиторської заборгованості;
- в) різниця між тривалістю операційного циклу та тривалістю обороту кредиторської заборгованості;
- г) різниця між тривалістю операційного циклу та тривалістю обороту дебіторської заборгованості.

20. Час, упродовж якого грошові кошти вилучені з обігу підприємства, є:

- а) фінансовим циклом;
- б) тривалістю обороту дебіторської заборгованості;
- в) операційним циклом;
- г) різницею між тривалістю обороту дебіторської заборгованості та тривалістю обороту кредиторської заборгованості.

21. Проміжок часу між придбанням сировини та матеріалів для здійснення основної діяльності та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції, товарів і послуг, є:

- а) операційним циклом;
- б) виробничим циклом;
- в) інвестиційним циклом;
- г) фінансовим циклом.

22. Тривалість операційного циклу визначається як:

- а) різниця між тривалістю операційного циклу та тривалістю обороту кредиторської заборгованості;
- б) сума тривалості обороту запасів і тривалості обороту дебіторської заборгованості;

- в) сума тривалості операційного циклу та тривалості обороту кредиторської заборгованості;
- г) різниця між тривалістю операційного циклу та тривалістю обороту дебіторської заборгованості.

23. Коефіцієнт ліквідності грошових потоків підприємства визначається як відношення :

- а) чистого грошового потоку до негативного грошового потоку;
- б) чистого прибутку до чистого грошового потоку;
- в) позитивного грошового потоку до негативного грошового потоку;
- г) чистого грошового потоку до негативного грошового потоку.

24. Відношення чистого прибутку до середнього залишку грошових коштів, виражене у відсотках, - це рентабельність:

- а) отриманих грошових коштів;
- б) залишку грошових коштів;
- в) витрачених грошових коштів;
- г) чистого грошового потоку.

25. Який показник характеризує суму прибутку, що припадає на 1 грн. витрачених грошових коштів за період, що досліджується?

- а) рентабельність отриманих грошових коштів;
- б) рентабельність залишку грошових коштів;
- в) рентабельність витрачених грошових коштів;
- г) рентабельність чистого грошового потоку.

Питання для самосійної роботи

1. Методи розрахунку грошового потоку, переваги та недоліки..
2. Методика складання звіту про рух грошових коштів.
3. Оптимізація грошових потоків підприємства.
4. Вплив дефіцитного та надлишкового грошового потоку на діяльність підприємств.
5. Показники, що характеризують обсяг сформованих грошових потоків.
6. Причини та наслідки, пов'язанні з наявністю чи відсутністю грошових коштів на підприємстві.

МОДУЛЬ 2

НАПРЯМКИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ

Тема 5. Аналіз фінансової стійкості підприємства

Перелік питань

1. Поняття фінансової стійкості та значення її аналізу.
2. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості..
3. Аналіз відносних показників фінансової стійкості.
4. Оцінювання запасу фінансової стійкості підприємства.

Глосарій

- загальна стійкість
- фінансова стійкість
- власний капітал
- необоротні активи
- оборотні активи
- поточні зобов'язання
- власний оборотний капітал
- абсолютна фінансова стійкість
- нормальна фінансова стійкість
- нестійкій фінансовий стан
- кризовий фінансовий стан
- планові джерела покриття запасів
- довгострокові зобов'язання
- короткострокові кредити
- тип фінансової стійкості
- коефіцієнт фінансової незалежності
- коефіцієнт фінансового ризику
- коефіцієнт фінансової залежності
- коефіцієнт фінансової стабільності
- коефіцієнт мобільності
- коефіцієнт забезпечення оборотних активів власним оборотним капіталом
- коефіцієнт маневреності власного капіталу
- коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу
- коефіцієнт структури довгострокових вкладень
- коефіцієнт короткострокової заборгованості
- коефіцієнт автономії джерел формування запасів
- коефіцієнт кредиторської заборгованості
- співвідношення між дебіторською і кредиторською заборгованістю
- коефіцієнт забезпечення запасів власним оборотним капіталом
- маржинальний дохід
- запас фінансової стійкості
- поріг рентабельності
- постійні витрати
- змінні витрати
- коефіцієнт фінансового важеля

Література для поглибленого вивчення матеріалу

1. Загурський О. М. Фінансовий аналіз: кредитно-модульний курс: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 472 с.
2. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз. Київ : ЦУЛ, 2008. 330 с.
3. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. К.: Хай-Тек Прес, 2008. 336 с.
4. Марусяк Н.Л. Забезпечення фінансової стійкості підприємства у сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник Чернівецького національного університету: Збірник наукових праць*. Вип. 560-652. Економіка. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т., 2013. С. 173-177.
5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» затверджено наказом Мінфіну від 20.10.1999 № 246. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» (П(С)БО 10) затверджено наказом Мінфіну від 08.10.1999 № 237. URL: <https://zakon.help/law/237/>
9. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
10. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. М.Д. Білик та ін. Київ : КНЕУ, 2005. 592 с.
11. Фінансовий аналіз : навчальний посібник; за ред. І.О. Школьник та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

Структурно-логічні схеми, рисунки, формули

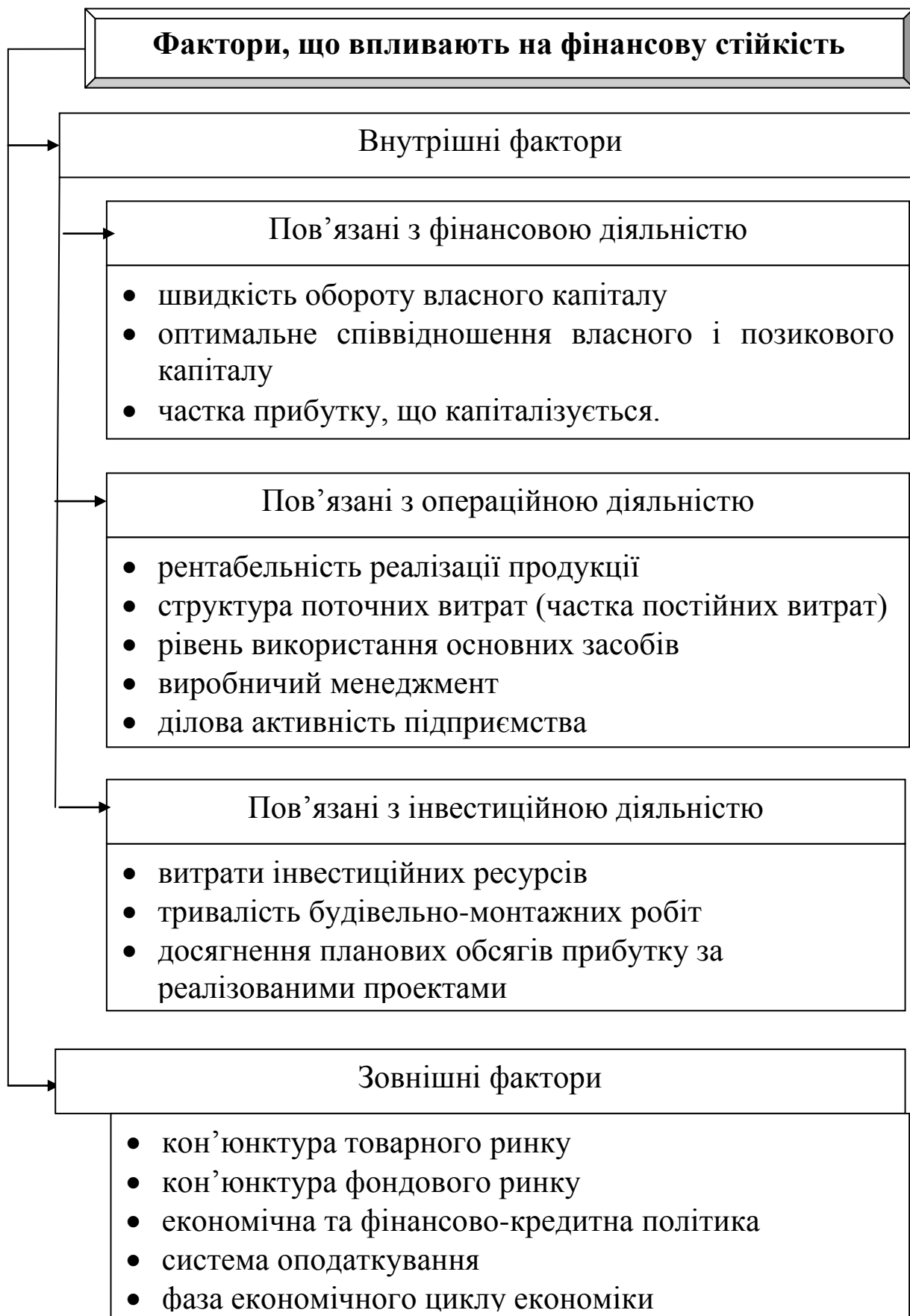

Рис. 5.1. Фактори, що впливають на фінансову стійкість.

Рис. 5.2. Ознаки фінансової стійкості підприємства

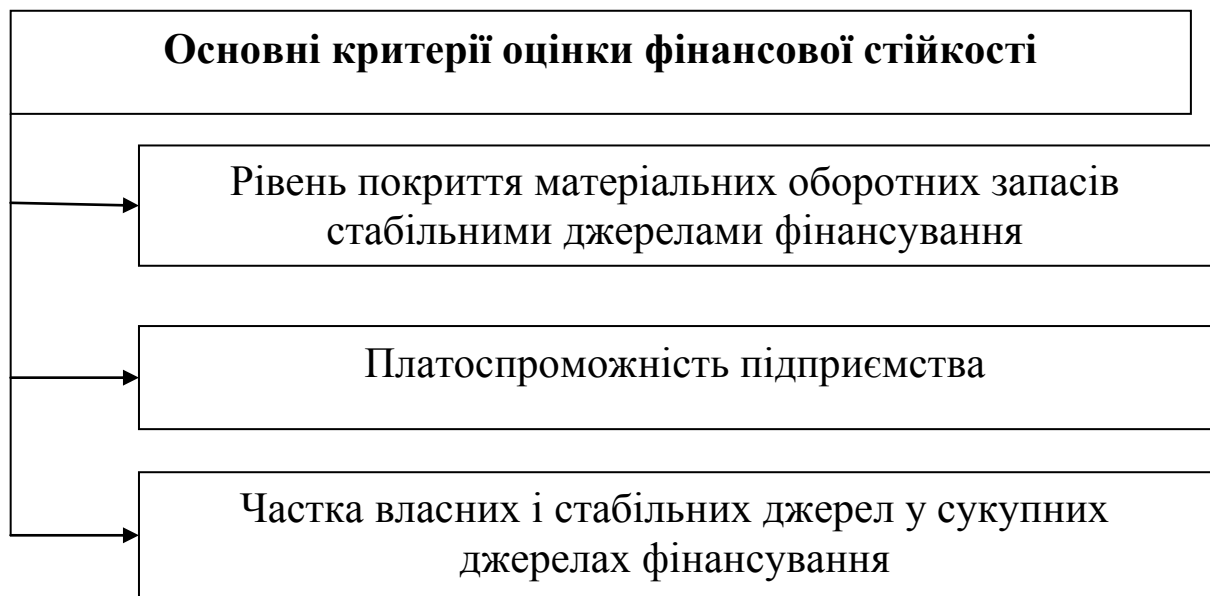

Рис. 5.3. Основні критерії оцінки фінансової стійкості підприємства

Розрахунок власного оборотного капіталу підприємства:

– *першим способом*

$$ВОК = ВК + ДЗ - НА \quad (5.1)$$

де ВОК – власний оборотний капітал, грн.;

ВК – сума власного капіталу (І розділ пасиву балансу), грн.;

ДЗ – сума довгострокових зобов'язань (ІІ розділ пасиву балансу), грн.;

НА – сума необоротних активів підприємства (І розділ активу балансу), грн.

– *другим способом*

$$ВОК = ОА - ПЗ \quad (5.2)$$

де ВОК – власний оборотний капітал;

ОА – сума оборотних активів (ІІ розділ активу балансу), грн.

ПЗ – сума поточних зобов'язань (ІІІ розділ активу балансу), грн.

Таблиця 5.1

Визначення типу фінансової стійкості підприємства

Тип фінансової стійкості	Умова
Абсолютний тип фінансової стійкості	$З < ВОК$
Нормальний тип фінансової стійкості	$З < ВОК + Дз$
Нестійкий фінансовий стан	$З < ВОК + Дз + Кк$
Кризовий фінансовий стан	$З > ВОК + Дз + Кк$

де З – сума оборотних запасів, грн.;

ВОК – величина власного оборотного капіталу, грн.;

Дз – сума довгострокових зобов'язання підприємства, грн.

Кк – сума короткострокових кредитів підприємства, грн.

Таблиця 5.2

**Порядок розрахунку відносних показників оцінки
фінансової стійкості підприємства**

Показник	Алгоритм розрахунку
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії, концентрації власного капіталу)	<u>Власний капітал</u> Валюта балансу
Коефіцієнт фінансової залежності	<u>Валюта балансу</u> Власний капітал
Коефіцієнт фінансової стабільності	<u>Власний капітал</u> Позиковий капітал
Коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля)	<u>Позиковий капітал</u> Власний капітал
Коефіцієнт мобільності	<u>Оборотні активи</u> Необоротні активи
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	<u>Власний оборотний капітал</u> Власний капітал
Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом запасів	<u>Власний оборотний капітал</u> Запаси
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	<u>Довгострокові зобов'язання</u> Довгострокові зобов'язання + +Власний капітал
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	<u>Довгострокові зобов'язання</u> Необоротні активи
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	<u>Поточні зобов'язання</u> Позиковий капітал
Коефіцієнт автономії джерел формування запасів	<u>Власний оборотний капітал</u> Сума основних джерел формування запасів
Коефіцієнт кредиторської заборгованості	<u>Кредиторська заборгованість</u> Позиковий капітал
Співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю	<u>Дебіторська заборгованість</u> Кредиторська заборгованість

Розрахунок запасу фінансової стійкості підприємства:

1-й етап: визначення маржинального доходу підприємства

$$МД = ЧД - ЗВ, \text{ або } МД = П - ПВ \quad (5.3)$$

де МД – величина маржинального доходу підприємства грн.;
ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за звітний період, грн.

ЗВ – сума змінних витрат у звітному періоді (рік, квартал), грн.;

П – прибуток у звітному періоді (рік, квартал), грн.

2-й етап: розрахунок порогу рентабельності

$$ПР = \frac{ПВ}{\frac{МД}{ЧД}} \quad (5.4)$$

де ПР – поріг рентабельності (критичний обсяг реалізації продукції), грн.;

ПВ – постійні витрати за звітний період, грн.;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції за звітний період, грн.

3-й етап: розрахунок запасу фінансової стійкості в абсолютному розмірі

$$ЗФС = ЧД - ПР \quad (5.5)$$

де ЗФС – запас фінансової стійкості підприємства грн.;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за звітний період, грн.

ПР – поріг рентабельності (критичний обсяг реалізації продукції), грн.

4-й етап: розрахунок запасу фінансової стійкості у відсотках

$$ЗФС = \frac{ЧД - ПР}{ЧД} * 100 \% \quad (5.6)$$

де ЗФС – запас фінансової стійкості підприємства, %;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за звітний період, грн.

ПР – поріг рентабельності (критичний обсяг реалізації продукції), грн.

Практичні завдання

1. За даними фінансової звітності (Додаток А, Б) побудувати агрегований баланс (табл. 5.3) та визначити тип фінансової звітності підприємства. Результати подати в аналітичній таблиці 5.4.

Таблиця 5.3

Агрегований баланс підприємства (тис. грн.)

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року
Необоротні активи			Власний капітал		
Оборотні активи, в тому числі:			Довгострокові зобов'язання		
- запаси			Поточні зобов'язання, в тому числі:		
			-короткострокові кредити		
Баланс			Баланс		

Таблиця 5.4

Аналіз фінансової стійкості підприємства (тис. грн.)

№ за/п	Показники	На початок року	На кінець року
1	Оборотні активи		
2	Поточні зобов'язання		
3	Власний оборотний капітал (р.1-р.2)		
4	Довгострокові зобов'язання		
5	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів(р.3+р.4)		
6	Короткострокові кредити		
7	Загальна сума основних джерел покриття запасів (р.5+р.6)		
8	Запаси		
9	Надлишок (+) або нестача (-) власного оборотного капіталу (р. 3 - р. 8)		
10	Надлишок (+) або нестача (-) власного оборотного капіталу і довгострокових кредитів і позик (р. 5 - р. 8)		
11	Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів (р. 7 - р. 8)		
12	Тип фінансової стійкості		
13	Запас стійкості фінансового стану, днів $p.11 / V * 360$ де V — чистий дохід від реалізації продукції)		
14	Надлишок (+) або нестача (-) коштів на 1 грн. запасів (р. 11 : р. 8),		

2. Здійснити аналіз фінансової стійкості за відносними показниками фінансової стійкості розрахованими за даними фінансової звітності (Додаток А). Результат розрахунків поати у табл. 5.4.

Таблиця 5.4

Показники фінансової стійкості підприємства

Показники	На початок року	На кінець року	Зміна (+,-)
Коефіцієнт фінансової незалежності			
Коефіцієнт фінансової залежності			
Коефіцієнт фінансової стабільності			
Коефіцієнт фінансового ризику			
Коефіцієнт мобільності			
Коефіцієнт маневреності власного капіталу			
Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом запасів			
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів			
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень			
Коефіцієнт короткострокової заборгованості			
Коефіцієнт автономії джерел формування запасів			
Коефіцієнт кредиторської заборгованості			
Співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю			

3. У звітному періоді ПАТ «Телеком» отримало чистий дохід на суму 740 тис.грн.. Прибуток становив за звітний період 190 тис. грн. Загальні змінні витрати становили 380 тис. грн., постійні витрати – 170 тис. грн. Визначити поріг рентабельності та запас фінансової стійкості підприємства в абсолютному та відносному розмірі.

Тестові завдання

1. Який напрямок аналізу фінансової стійкості дає змогу визначити тип фінансової стійкості підприємства:
 - а) розрахунок системи показників, що характеризують забезпеченість запасами джерелами формування;
 - б) розрахунок показників платоспроможності;
 - в) розрахунок системи відносних показників, що характеризують структуру джерел фінансування;
 - г) розрахунок порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості підприємства.

2. Власний оборотний капітал розраховується як:
 - а) різниця між оборотними активами та поточними зобов'язаннями;
 - б) різниця між власним капіталом та оборотними активами;
 - в) сума власного капіталу й оборотних активів;
 - г) сума виробничих запасів, запасів незавершеного виробництва та готової продукції.

3. Відношення власного капіталу до валюти балансу характеризує коефіцієнт:
 - а) фінансової автономії;
 - б) фінансового ризику;
 - в) маневреності власного капіталу;
 - г) концентрації власного капіталу.

4. Відношення позикового капіталу до власного капіталу характеризує коефіцієнт:
 - а) фінансової автономії;
 - б) фінансового ризику;
 - в) маневреності власного капіталу;

г) концентрації власного капіталу.

5. Чим більше значення коефіцієнта фінансової незалежності та менше значення коефіцієнта концентрації позикового капіталу, тим:

- а) більш нестійкий фінансовий стан підприємства;
- б) нижчий рівень фінансової стійкості;
- в) більш стійкий фінансовий стан підприємства;
- г) більша ймовірність банкрутства підприємства.

6. Коефіцієнт фінансової незалежності ще має назву:

- а) коефіцієнт фінансування;
- б) коефіцієнт фінансової стійкості;
- в) коефіцієнт фінансової автономії;
- г) коефіцієнт фінансового ризику.

7. Необхідний розмір власних джерел формування капіталу визначається як:

- а) основні засоби + нематеріальні активи;
- б) власний оборотний капітал для покриття необхідних запасів + необоротні активи;
- в) основні засоби + необоротні активи - нематеріальні активи + матеріальні оборотні кошти;
- г) нематеріальні активи + необоротні активи - власний оборотний капітал для покриття необхідних запасів.

8. До показників фінансової стійкості належать такі показники:

- а) коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу.
- б) коефіцієнт концентрації залученого капіталу.
- в) частка виробничих запасів у активах.
- г) заборгованість кредиторам.

9. Коефіцієнт мобільності розраховується як відношення:

- а) оборотних активів до необоротних активів;
- б) власного оборотного капіталу до власного капіталу.
- в) власного капіталу до позикового капіталу;
- г) власного оборотного капіталу до запасів.

10. Для нормально стійкого фінансового стану підприємства характерно, що:

- а) власний оборотний капітал забезпечує матеріальні оборотні запаси;
- б) матеріальні оборотні запаси забезпечуються сумою власного оборотного капіталу, довгостроковими позиковими джерелами та короткостроковими кредитами та позиками;
- в) матеріальні оборотні запаси забезпечуються сумою власного оборотного капіталу і довгостроковими позиковими коштами;
- г) матеріальні оборотні запаси не забезпечуються джерелами їх формування.

11. До типів фінансової стійкості підприємства відносять:

- а) напружену, нормальну, нестійку;
- б) абсолютну, негативну, нормальну;
- в) абсолютну, кризову, нормальну;
- г) кризову, середню, низьку.

12. Підберіть термін-синонім до категорії «власний оборотний капітал»:

- а) чистий оборотний капітал;
- б) оборотний капітал;
- в) власний капітал;
- г) поточні активи.

13. До «планових» джерел покриття запасів відносять:

- а) дебіторську заборгованість;
- б) мобільні активи;
- в) власний оборотний капітал;
- г) кредиторську заборгованість.

14. Показник маневреності власного капіталу належить до групи показників:

- а) фінансової стійкості;
- б) ділової активності;
- в) ліквідності;
- г) майнового стану.

15. Кризовий фінансовий стан підприємства – це якщо матеріальні оборотні запаси:

- а) забезпечуються сумою власного оборотного капіталу та довгостроковими позиковими джерелами;
- б) забезпечуються за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат;
- в) не забезпечуються плановими джерелами їх фінансування;
- г) не забезпечуються сумою власного оборотного капіталу.

16. Фінансову стійкість підприємства характеризують такі відносні показники:

- а) коефіцієнт автономії;
- б) загальна оборотність капіталу;
- в) коефіцієнт зносу основних засобів;
- г) рентабельність продажу.

17. Нормально стійкий фінансовий стан підприємства – це якщо матеріальні оборотні запаси:

- а) забезпечуються за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат;
- б) не забезпечуються плановими джерелами їх фінансування;
- в) забезпечуються сумою власного оборотного капіталу та довгостроковими позиковими джерелами;
- г) забезпечуються сумою власного оборотного капіталу.

18. Абсолютно стійкий фінансовий стан підприємства – це якщо матеріальні оборотні запаси:

- а) забезпечуються сумою власного оборотного капіталу та довгостроковими позиковими джерелами;
- б) забезпечуються сумою власного оборотного капіталу;
- в) забезпечуються за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат.
- г) не забезпечуються плановими джерелами їх фінансування.

19. Зона фінансової стійкості – це різниця між:

- а) порогом рентабельності і чистим доходом від реалізації продукції;
- б) чистим доходом від реалізації продукції та змінними витратами ;

в) чистим доходом від реалізації продукції та порогом рентабельності;

г) чистим доходом від реалізації продукції та операційними витратами.

20. Різниця між чистим доходом від реалізації продукції та змінними витратами є:

а) чистим прибутком підприємства ;

б) маржинальним доходом підприємства;

в) валовим прибутком підприємства ;

г) критичним обсягом виручки.

21. Ознаками підвищення рівня фінансової стійкості є :

а) зменшення порогу рентабельності та підвищення запасу фінансової стійкості;

б) збільшення порогу рентабельності та підвищення запасу фінансової стійкості;

в) зменшення порогу рентабельності та зниження запасу фінансової стійкості;

г) збільшення порогу рентабельності та зменшення запасу фінансової стійкості.

Питання для самостійної роботи

1. Фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства.
2. Напрямки аналізу фінансової стійкості підприємства.
3. Економічний зміст, порядок розрахунку та нормативні значення (оптимальна динаміка) показників структури джерел формування капіталу.
4. Характеристика типів фінансової стійкості підприємства.
5. Методика факторного аналізу порогу рентабельності.
6. Інтегральна оцінка фінансової стійкості підприємства.

Тема 6. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Перелік питань

1. Суть ліквідності та платоспроможності.
2. Аналіз ліквідності балансу.
3. Аналіз відносних показників ліквідності і платоспроможності підприємства.
4. Оперативний аналіз платоспроможності.

Глосарій

- грошові кошти
- платоспроможність
- поточна платоспроможність
- перспективна платоспроможність
- фінансові зобов'язання
- ліквідність активів
- ліквідність балансу
- ліквідність підприємства
- неплатоспроможність
- абсолютно ліквідні активи
- середньоліквідні активи
- низьколіквідні активи
- неліквідні активи
- найбільш строкові зобов'язання
- середньострокові зобов'язання
- довгострокові зобов'язання
- постійні пасиви
- поточна ліквідність
- перспективна ліквідність
- коефіцієнт абсолютної ліквідності
- коефіцієнт швидкої ліквідності
- коефіцієнт поточної ліквідності
- коефіцієнт загальної ліквідності
- коефіцієнт покриття
- поточні зобов'язання
- грошова платоспроможність
- розрахункова платоспроможність
- майнова платоспроможність
- статична платоспроможність
- динамічна платоспроможність
- коефіцієнт платоспроможності
- коефіцієнт Бівера
- платіжний календар

Література для поглибленого вивчення матеріалу

1. Верхоглядова Н. І. Фінансовий аналіз суб'єктів господарської діяльності промислових підприємств: Монографія Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. 203 с.
2. Вдовенко Л. Платоспроможність підприємств: сутність та методика розрахунку показників. Економічний аналіз. 2012 рік. Випуск 10. Частина 2. С. 27-29.
3. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль:, ТНЕУ, 2016. 304с.
4. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування

банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. затверджених наказом Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006 р., у редакції наказу Міністерства економіки України № 1361 від 26.10.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text>

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
6. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи студентів Укл. Н.І. Синькевич., С.М. Співак. Тернопіль: ТНТУім. І. Пулюя, 2016. 136. с.
7. Фінансовий аналіз: навч. посіб. За заг. ред. Школьник І. О. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
8. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. О. О. Шеремет. К.: Кондор, 2009. 196 с.
9. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз: Д.В.Шиян, Н.І. Строченко. К: А.С.К., 2005. 240 с.

Структурно-логічні схеми, рисунки, формули

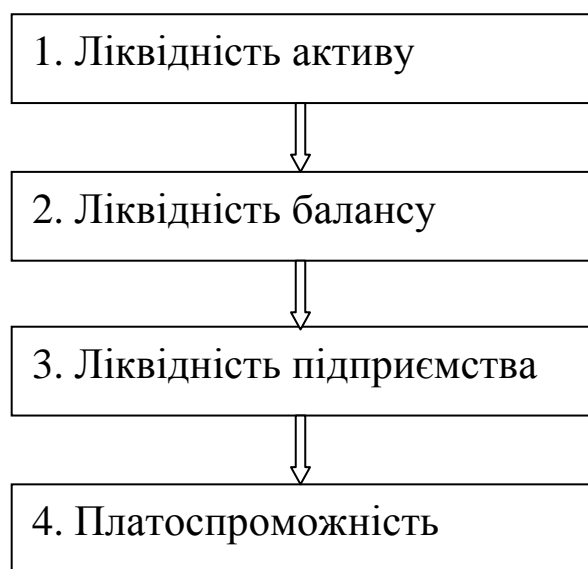

Рис. 6.1. Взаємозв'язок між показниками ліквідності та платоспроможності.

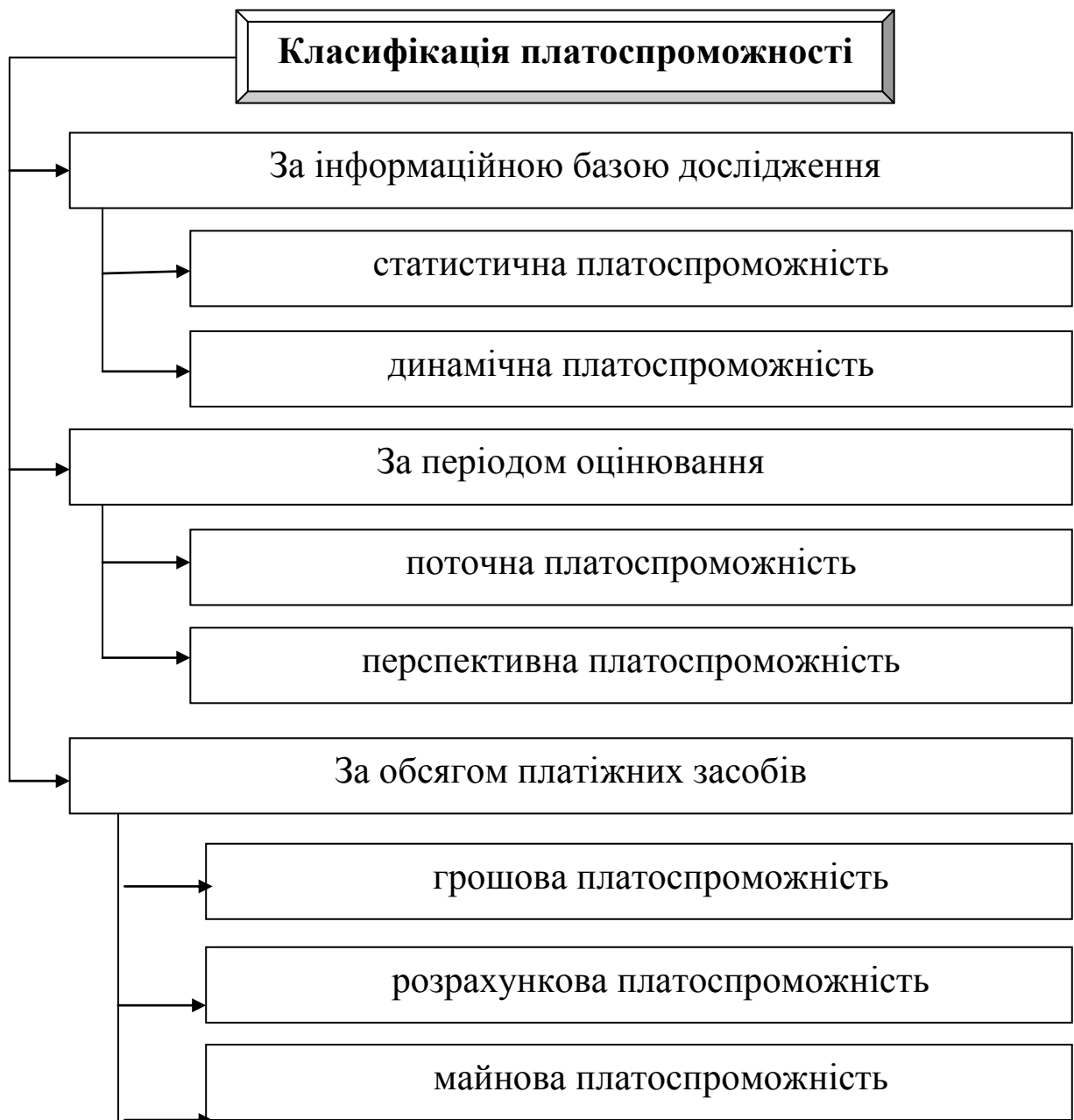

Рис. 6.2. Класифікація платоспроможності

Рис. 6.3. Основні ознаки платоспроможності підприємства

Таблиця 6.1

Групування активів за ступенем ліквідності

Група	Вид активів	Економічний зміст (статті та розділи балансу)
A1	Абсолютноліквідні	Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції
A2	Середньоліквідні	Поточна дебіторська заборгованість за видами
A3	Низьколіквідні	Запаси, поточні біологічні активи, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи
A4	Важколіквідні	Необоротні активи; необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття

Таблиця 6.2

Групування пасивів за строковістю погашення

Група	Вид активів	Економічний зміст (статті та розділи балансу)
П1	Найбільш термінові зобов'язання	Поточна кредиторська заборгованість за видами
П2	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	Відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові кредити банків, інші довгострокові зобов'язання, довгострокові забезпечення, цільове фінансування
П3	Короткострокові зобов'язання і забезпечення	Короткострокові кредити банків, поточні забезпечення, доходи майбутніх періодів, інші поточні зобов'язання
П4	Постійні пасиви	Власний капітал; зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття

Умова ліквідності балансу:

$$A1 \geq П1; A2 \geq П2; A3 \geq П3; A4 \leq П4 \quad (6.1)$$

Таблиця 6.3

Показники оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку
Основні	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти, їх еквіваленти + + <u>поточні фінансові інвестиції</u> Поточні зобов'язання і забезпечення
Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності	Грошові кошти, їх еквіваленти+ +поточні фінансові інвестиції + + <u>поточна дебіторська заборгованість</u> Поточні зобов'язання і забезпечення
Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності	<u>Оборотні активи</u> Поточні зобов'язання і забезпечення
Допоміжні	
Коефіцієнт платоспроможності	<u>Грошові кошти, їх еквіваленти</u> Поточні зобов'язання і забезпечення
Коефіцієнт критичної ліквідності	<u>Оборотні активи</u> Позиковий капітал
Коефіцієнт покриття запасів	<u>Сума основних джерел покриття запасів</u> Запаси

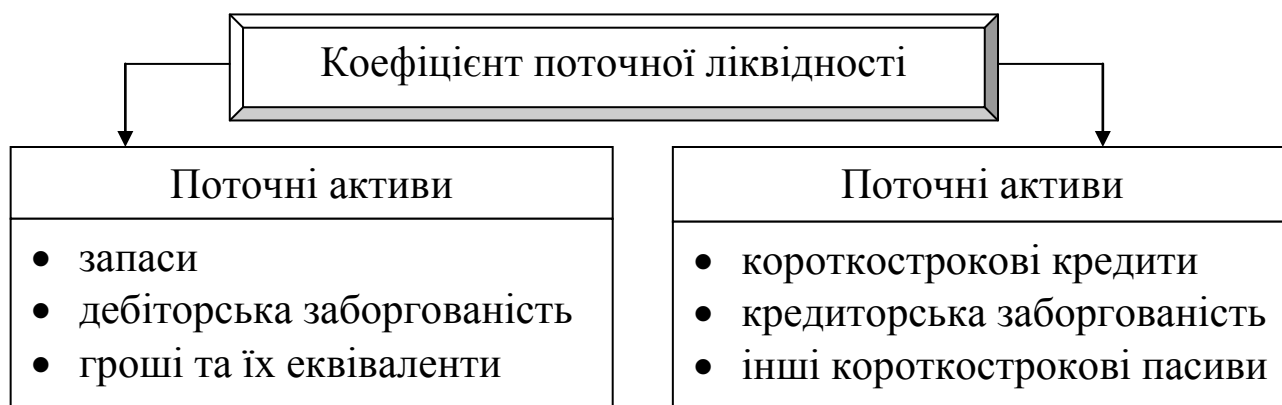

Рис. 6.4. Структурно-логічна модель коефіцієнта поточної ліквідності

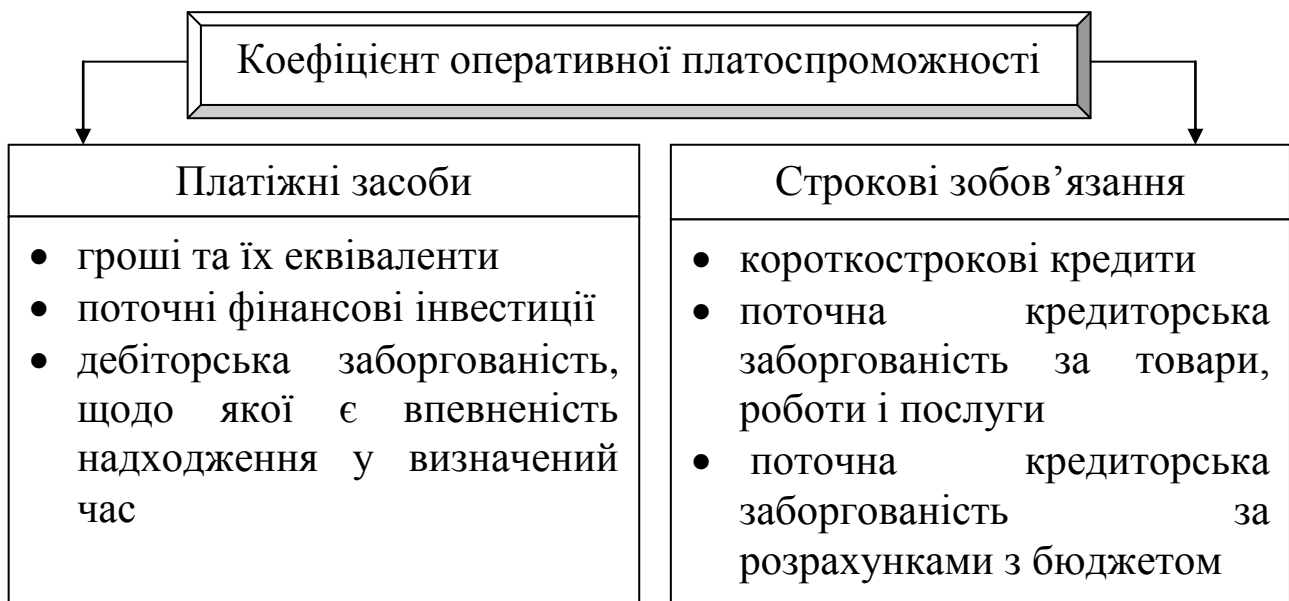

Рис. 6.5. Структурно-логічна модель коефіцієнта оперативної платоспроможності

Розрахунок коефіцієнту Бівера:

$$K_B = \frac{ЧП + А}{ДЗ + ПЗ} \quad (6.2)$$

де K_B - Коефіцієнт Бівера

ЧП – чистий прибуток;

А – амортизація (рядок 2515 форми № 2);

ДЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення;

ПЗ – поточні зобов'язання і забезпечення.

Практичні завдання:

1. Провести оперативний експрес-аналіз фінансового стану (фінансовий моніторинг) за допомогою коефіцієнта Бівера для виявлення тенденцій формування незадовільної структури балансу в прибутково працюючого підприємства за даними фінансової звітності (Додаток А, Б).

2. Заповнити таблицю 6.4 та здійснити аналіз ліквідності балансу: визначити, чи виконується умова його ліквідності на початок і на кінець року, використовуючи дані Додатку.А.

Таблиця 6.4

Аналіз ліквідності балансу, тис. грн

Активи	На початок року	На кінець року	Пасиви	На початок року	На кінець року
A1			П1		
A2			П2		
A3			П3		
A4			П4		
Баланс			Баланс		

3. За даними фінансової звітності визначити основні та допоміжні показники ліквідності і платоспроможності підприємства на початок і на кінець року. Заповнити таблицю 6.5 та зробити висновки.

Таблиця 6.5.

Показники ліквідності і платоспроможності підприємства

Показники	На початок року	На кінець року	Зміна (+,-)
Основні			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності			
Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності			
Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності			
Допоміжні			
Коефіцієнт платоспроможності			
Коефіцієнт критичної ліквідності			
Коефіцієнт покриття запасів			

Тести для самоперевірки знань

1. Як називається здатність підприємства швидко продавати активи й одержувати гроші для своїх зобов'язань?
 - а) платоспроможність;
 - б) ліквідність;
 - в) кредитоспроможність;
 - г) фінансова стійкість.

2. Ліквідність – це:
 - а) здатність підприємства своєчасно і повністю виконати свої платіжні зобов'язання;
 - б) наявність умов для отримання кредиту і здатність своєчасно повернути взятую позиčku;
 - в) такий рух грошових коштів, який забезпечує постійне перевищення надходжень коштів над їх витратами;
 - г) здатність підприємства розрахуватися за своїми зобов'язаннями шляхом перетворення активів у гроші.

3. Платоспроможність підприємства – це:
 - а) сума боргів на користь підприємства від юридичних або фізичних осіб, що виникають в результаті господарських операцій;
 - б) наявність умов для отримання кредиту і здатність своєчасно повернути взятую позиčku;
 - в) здатність підприємства своєчасно і повністю виконати свої платіжні зобов'язання;
 - г) зайві або непотрібні підприємству у товарно-матеріальні цінності, що значаться на його балансі.

4. Основною ознакою платоспроможності підприємства є:
 - а) відсутність простроченої кредиторської заборгованості;
 - б) наявність прибутку;
 - в) відсутність простроченої дебіторської заборгованості;
 - г) відсутність залучених активів у складі авансованого капіталу.

5. Коефіцієнт абсолютної ліквідності...
 - а) характеризує співвідношення активів і поточних зобов'язань;

- б) показує, яку частину основних засобів та інших необоротних активів профінансовано зовнішніми інвесторами;
- в) характеризує здатність підприємства розрахуватись по своїм зобов'язанням терміново;
- г) характеризує частку довготермінових позик, залучення для фінансування активів підприємства поряд з власними засобами;

6. Основною ознакою ліквідності є:

- а) відповідність дебіторської заборгованості кредиторській;
- б) перевищення оборотних активів над короткостроковими пасивами;
- в) перевищення оборотних активів над необоротними;
- г) перевищення власного капіталу над залученим.

7. До факторів, що підвищують коефіцієнт поточної ліквідності, відносять:

- а) відповідність величини дебіторської заборгованості кредиторській
- б) залучення у господарський обіг позикових коштів на максимально тривалий термін;
- в) збільшення питомої ваги незавершеного виробництва у структурі оборотних активів;
- г) збільшення частки грошових активів у структурі поточних активів.

8. При оцінці ліквідності найбільшстрокові зобов'язання зіставляють з:

- а) оборотними активами;
- б) нормальними джерелами фінансування;
- в) власним капіталом;
- г) грошовими активами та їх еквівалентами.

9. Коефіцієнт поточної ліквідності має таку назву:

- а) коефіцієнт покриття;
- б) частка власних оборотних коштів у покритті запасів;
- в) коефіцієнт покриття запасів;
- г) маневреність функціонуючого капіталу.

10. У формулі розрахунку якого з показників ліквідності та платоспроможності чисельник містить величину оборотного капіталу?

- а) коефіцієнт швидкої ліквідності;
- б) коефіцієнт покриття запасів;
- в) коефіцієнт поточної ліквідності;
- г) коефіцієнт абсолютної ліквідності.

11. До низьколіквідних активів відносять:

- а) необоротні активи;
- б) виробничі запаси та запаси готової продукції;
- в) грошові кошти та короткострокові фінансові інвестиції;
- г) дебіторську заборгованість.

12. За періодом оцінювання платоспроможність поділяється на:

- а) грошову, розрахункову, майнову;
- б) поточну, перспективну;
- в) статичну, динамічну;
- г) оборотну, необоротну.

13. Пропорція, в якій мають перебувати групи поточних активів, що сформовані за ступенем ліквідності, визначається:

- а) рентабельністю виробництва;
- б) сумою та строковістю поточних зобов'язань;
- в) співвідношенням власного і залученого капіталу;
- г) швидкістю обороту коштів підприємства.

14. Коефіцієнт покриття має таку іншу назву:

- а) коефіцієнт середньої ліквідності;
- б) коефіцієнт швидкої ліквідності;
- в) коефіцієнт абсолютної ліквідності.
- г) коефіцієнт поточної ліквідності.

15. У формулі розрахунку якого з показників ліквідності та платоспроможності чисельник містить величину грошових коштів?

- а) маневреність власного оборотного капіталу;
- б) коефіцієнт абсолютної ліквідності;

- в) коефіцієнт швидкої ліквідності;
- г) коефіцієнт покриття запасів.

16. До абсолютноліквідних активів відносять:

- а) дебіторську заборгованість;
- б) виробничі запаси та запаси готової продукції;
- в) грошові кошти та короткострокові фінансові інвестиції;
- г) необоротні активи.

17. До середньоліквідних активів відносять:

- а) дебіторську заборгованість;
- б) виробничі запаси та запаси готової продукції;
- в) грошові кошти та короткострокові фінансові інвестиції;
- г) необоротні активи

18. За інформаційною базою дослідження платоспроможність поділяється на:

- а) грошову, розрахункову, майнову;
- б) поточну, перспективну;
- в) статичну, динамічну;
- г) оборотну, необоротну.

19. За обсягом платіжних засобів платоспроможність поділяється на:

- а) грошову, розрахункову, майнову;
- б) поточну, перспективну;
- в) статичну, динамічну;
- г) оборотну, необоротну.

20. Який рівень платоспроможності підприємства характеризується коефіцієнтом швидкої ліквідності?

- а) грошова платоспроможність;
- б) розрахункова платоспроможність;
- в) майнова платоспроможність;
- г) динамічна платоспроможність.

21. За виконання яких умов баланс є абсолютно ліквідним:

- а) $A_1 < П_1$, $A_2 \geq П_2$, $A_3 \geq П_3$;
- б) $A_1 < П_1$, $A_2 < П_2$, $A_3 \geq П_3$;

- в) $A1 < П1, A2 < П2, A3 < П3$;
- г) $A1 \geq П1, A2 \geq П2, A3 \geq П3$?

22. За якого значення коефіцієнта абсолютної ліквідності підприємство вважатиметься платоспроможним?

- а) $\geq 0,2$;
- б) $\geq 0,1$;
- в) $< 0,1$;
- г) $< 0,2$?

23. Грошову платоспроможність підприємства характеризує:

- а) коефіцієнт швидкої ліквідності;
- б) коефіцієнт загальної ліквідності;
- в) коефіцієнт абсолютної ліквідності.
- г) динамічна платоспроможність.

24. Коефіцієнт загальної ліквідності характеризує платоспроможність:

- а) майнову;
- б) розрахункову;
- в) грошову
- г) динамічну.

25. Власний капітал; зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття – це:

- а) короткострокові зобов'язання і забезпечення;
- б) найбільш термінові зобов'язання;
- в) постійні пасиви;
- г) довгострокові зобов'язання і забезпечення.

Питання для самостійної роботи

1. Зв'язок між категоріями «ліквідність» і «платоспроможність».
2. Причини виникнення неплатоспроможності підприємства та основні шляхи забезпечення платоспроможності.
3. Економічний зміст, порядок розрахунку та нормативні значення відносних показників оцінювання ліквідності та платоспроможності
4. Мета і принципи складання платіжного календаря.

Тема 7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства та рентабельності

Перелік питань

1. Показники фінансових результатів та завдання їх аналізу.
2. Аналіз рівнів, динаміки і структури фінансових результатів.
3. Факторний аналіз показників прибутку.
4. Аналіз рентабельності.

Глосарій

- чистий прибуток
- економічний прибуток
- дохід
- дохід від реалізації продукції
- валовий прибуток від реалізації продукції
- прибуток від операційної діяльності
- прибуток до оподаткування
- неоподаткований прибуток
- прибуток від реалізації продукції
- прибуток номінальний
- прибуток реальний
- нерозподілений прибуток
- розподілений прибуток
- рентабельність
- рентабельність продукції
- рентабельність реалізованої продукції
- рентабельність капіталу (активів)
- рентабельність основного капіталу
- рентабельність оборотного капіталу
- рентабельність власного капіталу
- рентабельність виробничих засобів
- собівартість реалізованої продукції
- прямі матеріальні витрати
- прямі витрати на оплату праці
- інші прямі витрати
- загальновиробничі витрати
- адміністративні витрати
- збиток
- фінансовий результат до оподаткування
- фінансовий результат від операційної діяльності

Література для поглибленого вивчення матеріалу

1. Білик М.Д., Бабіч В.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств // Бізнес Інформ. 2015. № 4. С. 205-213.
2. Білик М. Д., Павловська О. В., Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька Фінансовий аналіз: навч. посібник. 2-ге вид. К.: КНЕУ, 2014. 592 с.
3. Бланк И. А. Управление прибылью. К. : Ника-Центр, 1998. 544 с.
4. Власова Н. О., Мелушова І. Ю. Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі:

монографія. Харків: Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі, 2008. 259 с.

5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433. URL:: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
7. Петришина Н.С., Кнець Ю.О. Методичні основи аналізу фінансових результатів діяльності промислового підприємства. *Наука й економіка*. 2014. № 2 (34). С. 52-54.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" (П(С)БО 15) затверджено наказом Мінфіну від 29 листопада 1999 року № 290. URL: <https://zakon.help/law/290/>
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" (П(С)БО 16) затверджено наказом Мінфіну від 31 грудня 1999 року № 318 URL: <https://zakon.help/law/318/>
10. Стаднюк Т.С. Особливості методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2016. № 1. С. 127-132.
11. Ярїш П.М., Касьянова Ю. В. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій. *Управління розвитком*. 2015. № 4(144). С. 159–162.

Структурно-логічні схеми, рисунки, формули

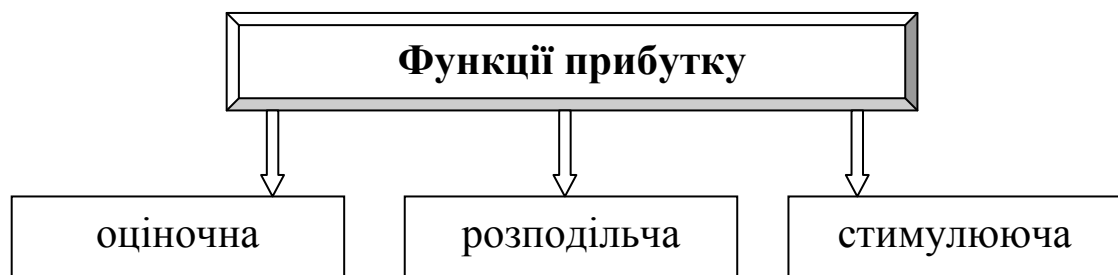

Рис. 7.1. Функції прибутку

Рис. 7. 2. Фактори, що впливають на величину прибутку

Рис. 7. 3. Показники прибутку підприємства

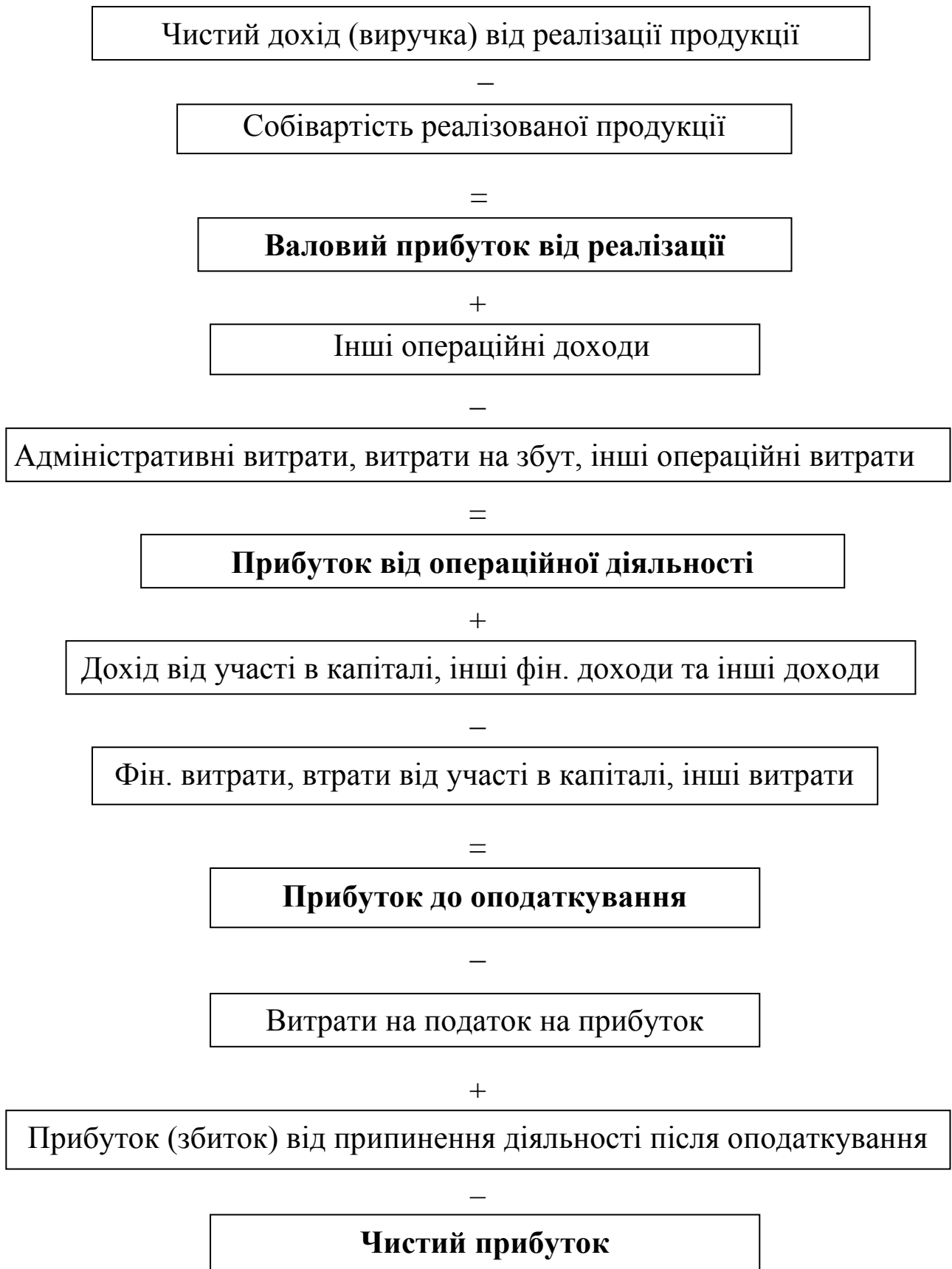

Рис. 7.4. Формування чистого прибутку підприємства

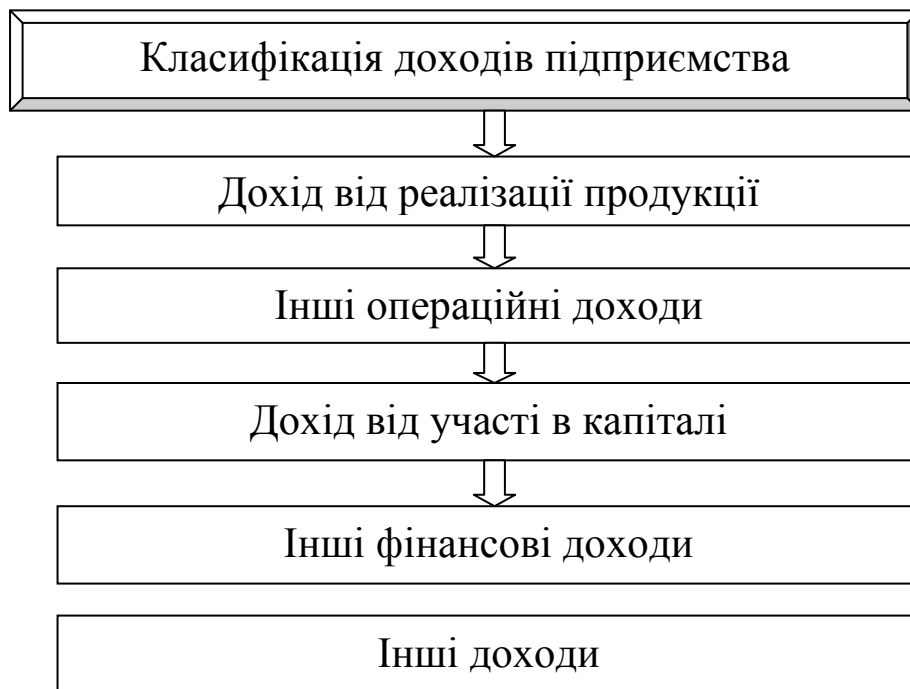

Рис. 7. 5. Класифікація доходів підприємства відповідно до Н(С)БО 1.

Рис. 7. 6. Класифікація витрат підприємства відповідно до Н(С)БО 1

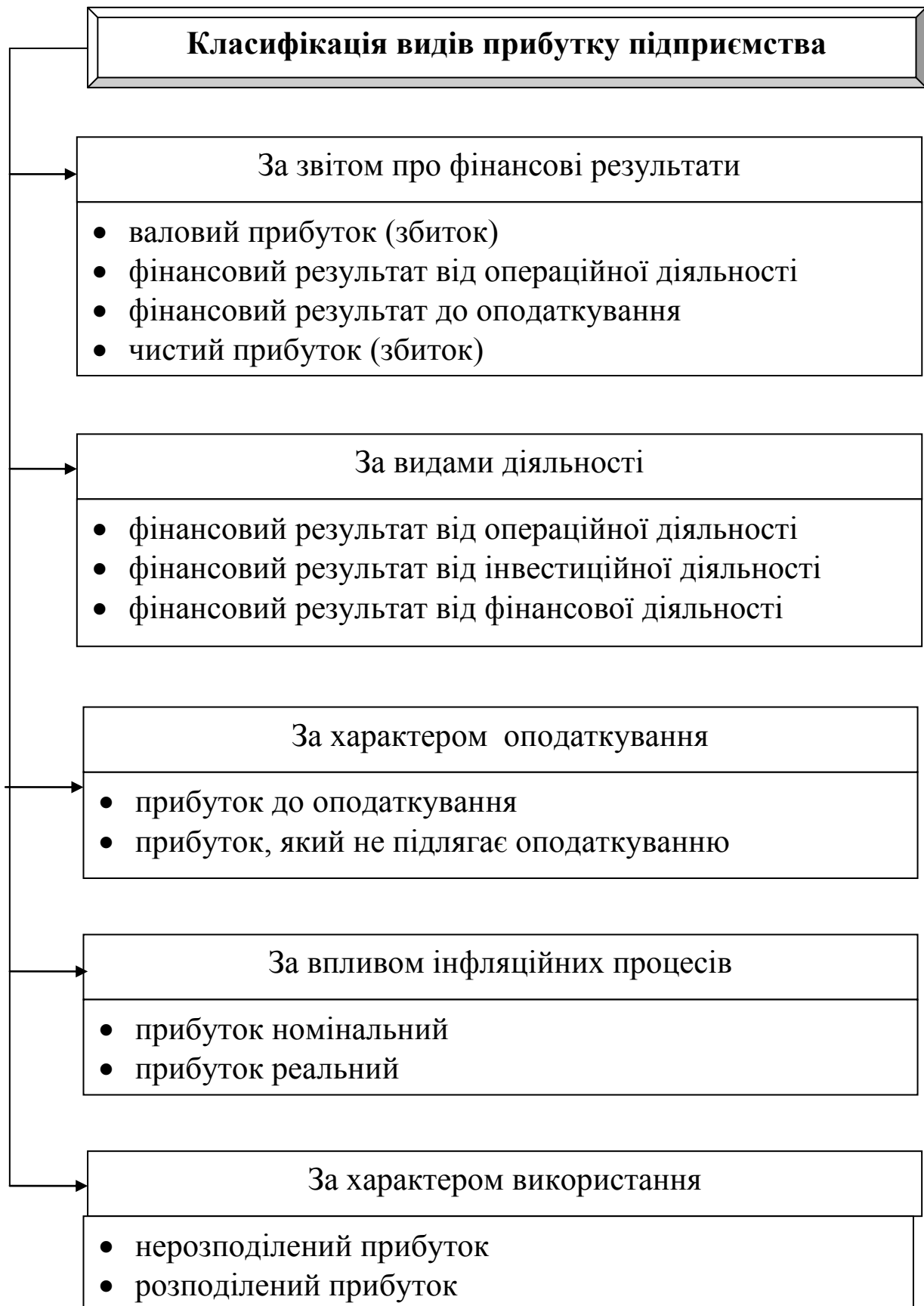

Рис. 7.7. Класифікація прибутку підприємства

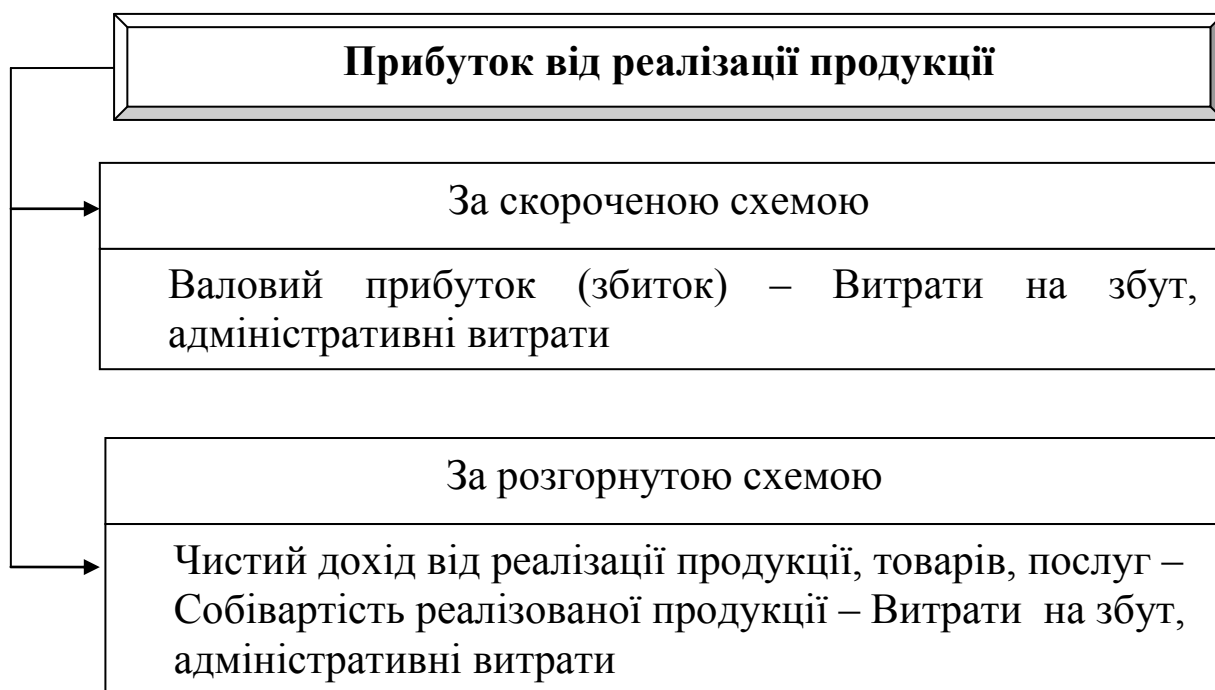

Рис. 7.8. Розрахунок прибутку від реалізації продукції

Таблиця 7.1.

Основні форми аналізу фінансових результатів підприємства

Ознаки	Форми аналізу
За об'єктами аналізу	<ul style="list-style-type: none"> • аналіз формування прибутку • аналіз розподілу і використання прибутку
За суб'єктами дослідження	<ul style="list-style-type: none"> • зовнішній аналіз • внутрішній аналіз
За ступенем деталізації	<ul style="list-style-type: none"> • повний аналіз прибутку • тематичний аналіз прибутку
За обсягом дослідження	<ul style="list-style-type: none"> • попередній аналіз прибутку • тематичний аналіз прибутку
За періодами проведення	<ul style="list-style-type: none"> • попередній аналіз прибутку • оперативний аналіз прибутку • ретроспективний аналіз прибутку • прогнозний аналіз прибутку

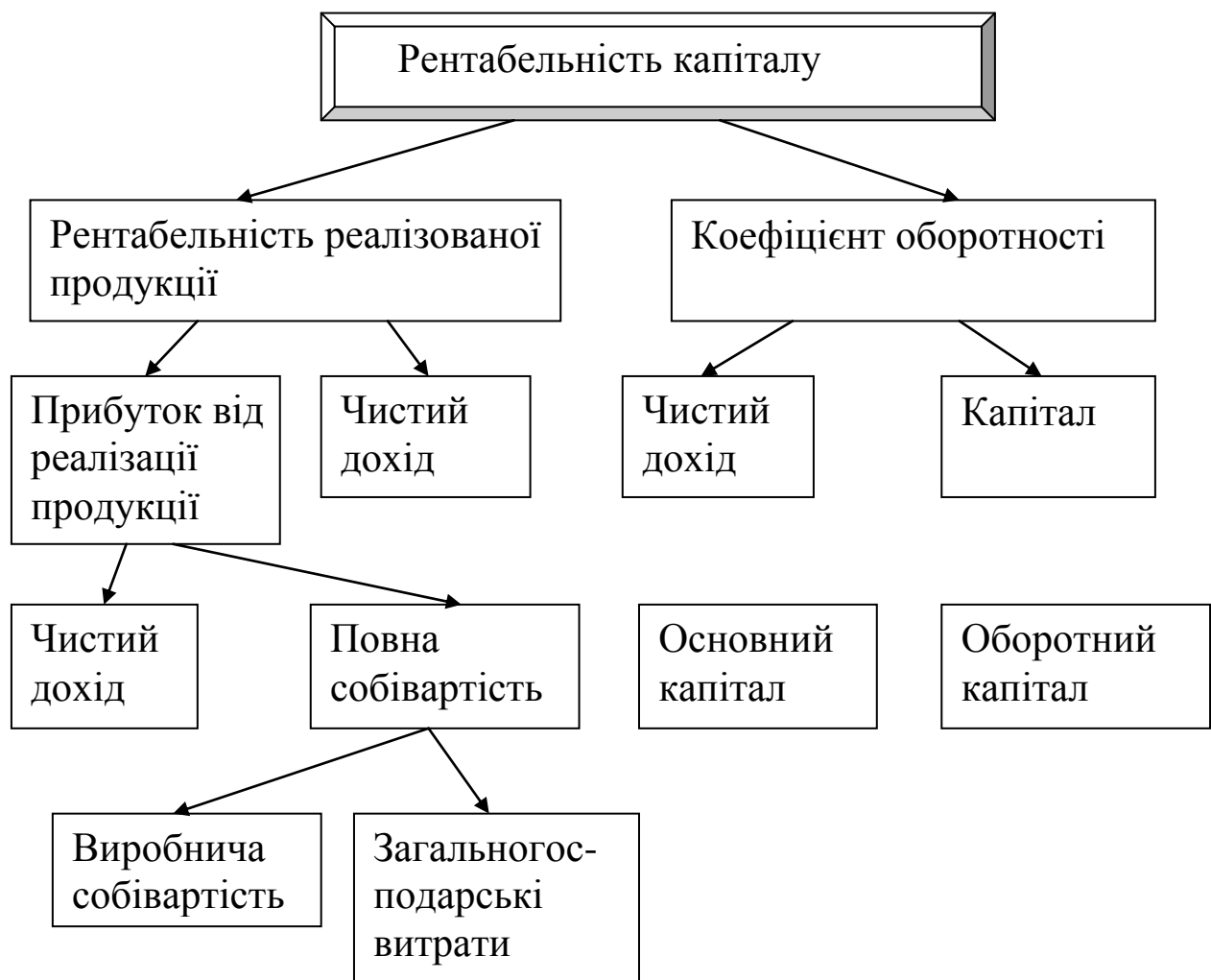
**Основні напрямки аналізу фінансових результатів
підприємства**

Напрямок аналізу	Види аналізу
Горизонтальний аналіз	<ul style="list-style-type: none"> • порівняння показників прибутку звітного періоду з показниками попереднього періоду; • порівняння показників прибутку звітного періоду з показниками аналогічного періоду минулого року; • порівняння показників прибутку за ряд попередніх періодів.
Вертикальний аналіз	<ul style="list-style-type: none"> • структурний аналіз прибутку за видами діяльності; • структурний аналіз прибутку за видами продукції; • структурний аналіз доходів за видами діяльності; • структурний аналіз витрат за видами діяльності; • структурний аналіз використання прибутку.
Порівняльний аналіз	<ul style="list-style-type: none"> • порівняльний аналіз показників прибутку підприємства з середньогалузевими значеннями; • порівняльний аналіз показників прибутку підприємства з контрагентами; • порівняльний аналіз показників прибутку окремих центрів відповідальності; • порівняльний аналіз показників прибутку підприємства із запланованим.

Таблиця 7.3.

Показники рентабельності

1. Показники рентабельності операційної діяльності (показують ефективність операційної діяльності)	Рентабельність продукції	Прибуток від реалізації продукції / Собівартість реалізованої продукції
	Рентабельність реалізації продукції	Прибуток від реалізації продукції / Чистий дохід від реалізації продукції (вартість продукції за мінусом непрямих податків)
		Прибуток від операційної діяльності / Чистий дохід від реалізації продукції
		Чистий прибуток / Чистий дохід від реалізації продукції
2. Показники рентабельності капіталу (характеризують ефективність інвестиційних рішень)	Рентабельність капіталу	Чистий прибуток / Середня вартість капіталу (авансована вартість)
	Рентабельність основного капіталу	Чистий прибуток / Середня вартість основного капіталу
	Рентабельність оборотного капіталу	Чистий прибуток / Середня вартість оборотного капіталу
	Рентабельність виробничих засобів	Чистий прибуток / Середня вартість основних та оборотних виробничих засобів
3. Показники рентабельності власного капіталу (характеризують ефективність фінансових рішень)	Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Середня вартість власного капіталу

7.9. Факторна модель рентабельності капіталу

Розрахунок рентабельності капіталу за факторною моделлю:

$$ROA = \frac{Prp}{A} = \frac{Prp}{A} \cdot \frac{ЧД}{ЧД} = \frac{Prp}{ЧД} \cdot \frac{ЧД}{A} = Rprn \cdot KO \quad (7.1)$$

де ROA- рентабельність капіталу (активів), %;

Prp – прибуток від реалізації продукції за звітний період, грн.;

A- середня вартість активів за звітний період, грн.;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, грн.;

Rprn – рентабельність реалізації продукції, %;

KO – коефіцієнт оборотності активів.

Розрахунок рентабельності власного капіталу за трьох факторною моделлю Дюпона:

$$ROE = \frac{ЧП}{ВК} = \frac{ЧП}{ЧД} \cdot \frac{ЧД}{A} \cdot \frac{A = K}{ВК} = R_{рчп} \cdot КО \cdot Кфз \quad (7.2)$$

де ROE – рентабельність власного капіталу, %;

ЧП – чистий прибуток за звітний період, грн.;

ВК – середня вартість власного капіталу, грн.;

A- середня вартість активів за звітний період, грн.;

ЧД – чистий дохід реалізації продукції, грн.;

R_{рчп} – рентабельність реалізації за чистим прибутком, %;

КО – коефіцієнт оборотності активів;

Кфз – коефіцієнт фінансової залежності.

Розрахунок рентабельності власного капіталу за п'яти-факторною моделлю:

$$ROE = \frac{ЧП}{ВК} = \frac{ЧП}{ЧД} \cdot \frac{A = K}{ВК} \cdot \frac{ПЗ}{A} \cdot \frac{ОА}{ПЗ} \cdot \frac{ЧД}{ОА} = \\ = R_{рчп} \cdot Кфз \cdot Чпз \cdot Кзп \cdot КОоа \quad (7.3)$$

де ROE- рентабельність власного капіталу, %;

ЧП – чистий прибуток за звітний період, грн.;

ВК – середня вартість власного капіталу, грн.;

A- середня вартість активів за звітний період, грн.;

ЧД – чистий дохід реалізації продукції, грн.;

ПЗ – середня вартість поточних зобов'язань за звітний період, грн.;

ОА – середня вартість оборотних активів за звітний період, грн.;

R_{рчп} – рентабельність реалізації за чистим прибутком, %;

Кфз – коефіцієнт фінансової залежності;

Чпз – частка поточних зобов'язань у валюті балансу;

Кзп — коефіцієнт загального покриття;
КООа — коефіцієнт оборотності оборотних активів

Розрахунок рентабельності виробничих засобів за факторною моделлю:

$$R_{вз} = \frac{ЧП}{ВЗ} = \frac{\frac{ЧП}{ЧД}}{\frac{Оз}{ЧД} + \frac{Обз}{ЧД}} = \frac{R_{рчп}}{КМоз + КЗ}$$

де $R_{вз}$ – рентабельність виробничих засобів, %;
 $ЧП$ – чистий прибуток за звітний період, грн.;
 $Оз$ – середня вартість основних засобів за звітний період, грн.;
 $Обз$ – середня вартість оборотних виробничих засобів, грн.;
 $ЧД$ – чистий дохід від реалізації продукції, грн.;
 $R_{рчп}$ – рентабельність реалізації продукції за чистим прибутком, %;
 $КЗ$ – коефіцієнт завантаження оборотних активів.

Практичні завдання

1. Чистий прибуток ТОВ «Орлик» - 672 000 грн. Дохід від реалізації продукції – 5890000 грн., середня вартість активів 9049 000 грн., середня вартість власного капіталу – 7 455 000 грн. Знайти рентабельність власного капіталу, рентабельність активів, рентабельність реалізації продукції.
2. Заповнити таблицю 7.4 та здійснити факторний аналіз показників фінансових результатів підприємства (валового прибутку, фінансового результату від операційної діяльності, фінансового результату від інвестиційної діяльності, фінансового результату від фінансової діяльності, фінансового результату до оподаткування, чистого фінансового результату), використовуючи фінансову звітність (додаток Б).

Таблиця 7.4.

Аналіз фінансових результатів підприємства, тис. грн.

№	Показник	Базовий рік	Звітний рік	Зміна (+,-)
1	Чистий дохід від реалізації продукції			
2	Собівартість реалізованої продукції			
3	Валовий: прибуток (збиток)			
4	Інші операційні доходи			
5	Адміністративні витрати			
6	Витрати на збут			
7	Інші операційні витрати			
8	Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)			
9	Дохід від фінансової діяльності			
10	Дохід від інвестиційної діяльності			
11	Витрати від фінансової діяльності			
12	Витрати від інвестиційної діяльності			
13	. Фінансовий результат від фінансової діяльності: прибуток (збиток) (п.9-п.11)			
14	. Фінансовий результат від інвестиційної діяльності: прибуток (збиток) (п.10-п.12)			
15	Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)			
16	Витрати (дохід) з податку на прибуток			
17	Прибуток (збиток) від припиненої діяльності			
18	Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)			

3. Здійснити аналіз складу, структури та динаміки доходів підприємства за даними Ф № 2. Результати подати в аналітичній таблиці

Таблиця 7.5

Аналіз доходів складу, структури та динаміки доходів підприємства

Вид доходів	Базовий рік		Звітний рік		Відхилення (+,-)	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	тис. грн.	%
А	1	2	3	4	5=3-1	6=5/1* *100
Чистий дохід від основної операційної діяльності						
Дохід від іншої операційної діяльності						
Дохід від фінансової діяльності (дохід від участі в капіталі, інші фінансові доходи)						
Дохід від інвестиційної діяльності (інші доходи)						
Дохід з податку на прибуток						
Інші види доходів						
Усього доходів						

4. Здійснити аналіз складу, структури та динаміки витрат підприємства за даними Ф № 2. Результати подати в аналітичній таблиці 7.6.

Таблиця 7.6

Аналіз доходів складу, структури та динаміки витрат підприємства

Вид доходів	Базовий рік		Звітний рік		Відхилення (+,-)	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	тис. грн.	%
А	1	2	3	4	5=3-1	6=5/1* *100
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)						
Адміністративні витрати						
Витрати на збут						
Інші операційні витрати						
Витрати від фінансової діяльності						
Витрати від інвестиційної діяльності						
Витрати з податку на прибуток						
Інші види витрат						
Усього витрат						

5. За даними фінансової звітності розрахувати за звітний період:
- 1) рентабельність капіталу;
 - 2) рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності.
 - 4) рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації
 - 5) рентабельність власного капіталу;
 - 6) рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком.
 - 7) рентабельність виробничих засобів;
 - 8) рентабельність капіталу за чистим прибутком;
- Охарактеризувати результати за кожним показником.

Тести для самоперевірки знань

1. Які з перелічених нижче функцій виконує прибуток?
 - а) оціночну, стимулюючу, розподільчу;
 - б) контрольну та розподільчу;
 - в) комерційну;
 - г) ідентифікуючу, регулюючу, облікову.

2. Знайдіть правильне визначення економічної сутності рентабельності.
 - а) абсолютна сума отриманого прибутку підприємства;
 - б) абсолютна сума прибутку, отриманого від операційної діяльності;
 - в) рівень дохідності підприємства;
 - г) перевищення доходу від реалізації продукції над її собівартістю.

3. До виробничої собівартості продукції не включають:
 - а) прямі матеріальні витрати;
 - б) прямі витрати на оплату праці;
 - в) витрати на рекламу;
 - г) загальновиробничі витрати.

4. До виробничої собівартості продукції належать:
 - а) загальновиробничі та загальногосподарські витрати;
 - б) адміністративні витрати, витрати на збут та інші витрати операційної діяльності;
 - в) прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, адміністративні витрати та витрати на збут;

г) прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати.

5. Залежно від обсягів виробництва загальновиробничі витрати поділяють на:

- а) прямі і непрямі;
- б) одноелементні і комплексні;
- в) загальні і часткові;
- г) змінні і постійні.

6. Різниця між чистим доходом від реалізації продукції та виробничою собівартістю реалізованої продукції є:

- а) операційним прибутком підприємства;
- б) чистим прибутком підприємства;
- в) валовим прибутком підприємства;
- г) прибутком до оподаткування.

7. Валовий прибуток від реалізації продукції – це:

- а) грошове вираження вартості товару ;
- б) дохід від реалізації продукції;
- в) різниця між обсягом реалізованої продукції у вартісному вираженні (без ПДВ і акцизного збору) та повною їх собівартістю;
- г) чистий прибуток підприємства.

8. За об'єктами дослідження прибутку існують такі форми його аналізу:

- а) аналіз формування прибутку, аналіз розподілу та використання прибутку;
- б) зовнішній аналіз, внутрішній аналіз;
- в) аналіз прибутку по підприємству, аналіз прибутку за центрами відповідальності, аналіз прибутку окремої операції;
- г) повний аналіз прибутку, тематичний аналіз прибутку.

9. Основними напрямками аналізу фінансових результатів підприємства є:

- а) аналіз формування прибутку, аналіз розподілу та використання прибутку;
- б) зовнішній аналіз, внутрішній аналіз;

- в) аналіз прибутку по підприємству, аналіз прибутку за центрами відповідальності, аналіз прибутку окремої операції;
- г) горизонтальний аналіз прибутку, вертикальний аналіз прибутку, порівняльний аналіз прибутку.

10. За ступенем деталізації прибутку існують такі форми його аналізу:

- а) аналіз формування прибутку, аналіз розподілу та використання прибутку;
- б) зовнішній аналіз, внутрішній аналіз;
- в) аналіз прибутку по підприємству, аналіз прибутку за центрами відповідальності, аналіз прибутку окремої операції;
- г) повний аналіз прибутку, тематичний аналіз прибутку.

11. За обсягом дослідження прибутку існують такі форми його аналізу:

- а) аналіз формування прибутку, аналіз розподілу та використання прибутку;
- б) зовнішній аналіз, внутрішній аналіз;
- в) аналіз прибутку по підприємству, аналіз прибутку за центрами відповідальності, аналіз прибутку окремої операції;
- г) повний аналіз прибутку, тематичний аналіз прибутку.

12. Факторний аналіз рентабельності реалізованої продукції здійснюється за такими факторами:

- а) фінансова незалежність, оборотність активів;
- б) обсяг прибутку, оборотність активів;
- в) обсяг прибутку, обсяг чистого доходу;
- г) ціна, собівартість.

13. Факторний аналіз рентабельності капіталу (активів) здійснюється за такими факторами:

- а) фінансова незалежність, оборотність активів;
- б) рентабельність реалізації продукції, оборотність активів;
- в) рентабельність реалізації продукції, оборотність оборотного капіталу;
- г) загальна ліквідність, рентабельність реалізації.

14. Різниця між чистим доходом від реалізації продукції та виробничою собівартістю реалізованої продукції є:

- а) чистим прибутком підприємства;
- б) операційним прибутком підприємства;
- в) валовим прибутком підприємства;
- г) прибутком від звичайної діяльності підприємства.

15. Валовий прибуток від реалізації продукції – це:

- а) грошове вираження вартості товару ;
- б) дохід від реалізації продукції;
- в) різниця між обсягом реалізованої продукції у вартісному вираженні (без ПДВ і акцизного збору) та повною їх собівартістю;
- г) чистий прибуток підприємства.

16. Рентабельність капіталу розраховується як відношення:

- а) чистого прибутку до середньої вартості власного капіталу виражене у відсотках;
- б) валового прибутку до середньої вартості капіталу підприємства виражене у відсотках;
- в) середньої вартості капіталу підприємства до чистого прибутку виражене у відсотках.;
- г) чистого прибутку до середньої вартості капіталу підприємства виражене у відсотках.

17. Рентабельність власного капіталу розраховується як відношення:

- а) чистого прибутку до середньої вартості власного капіталу виражене у відсотках;
- б) валового прибутку до середньої вартості власного капіталу підприємства виражене у відсотках;
- в) середньої вартості власного капіталу підприємства до чистого прибутку виражене у відсотках.;
- г) чистого прибутку до середньої вартості капіталу підприємства виражене у відсотках.

18. Показники рентабельності власного капіталу показують ефективність:

- а) інвестиційних рішень;
- б) виробничої діяльності;

- в) фінансових рішень;
- г) операційної діяльності.

19. Показники рентабельності капіталу показують ефективність:

- а) інвестиційних рішень;
- б) виробничої діяльності;
- в) фінансових рішень;
- г) операційної діяльності.

20. Скільки одиниць прибутку отримують на одиницю реалізованої продукції, показує рентабельність:

- а) власного капіталу;
- б) реалізації продукції;
- в) власного капіталу;
- г) оборотного капіталу.

21. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу за трифакторною моделлю здійснюється за такими факторами:

- а) фінансова залежність, оборотність активів, рентабельність реалізації продукції;
- б) рентабельність реалізації продукції, оборотність активів, поточна платоспроможність;
- в) рентабельність реалізації продукції, оборотність оборотного капіталу, частка термінових зобов'язань у валюті балансу;
- г) загальна ліквідність, рентабельність реалізації, поточна платоспроможність.

22. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу за п'ятифакторною моделлю здійснюється за такими факторами:

- а) фінансова залежність, оборотність активів, рентабельність реалізації продукції, частка термінових зобов'язань у валюті балансу, рентабельність виробничих запасів ;
- б) рентабельність капіталу, оборотність активів, поточна платоспроможність; фінансова залежність, частка термінових зобов'язань у валюті балансу;
- в) рентабельність реалізації продукції, фінансова залежність, частка термінових зобов'язань у валюті балансу, поточна платоспроможність, оборотність оборотного капіталу;

г) загальна ліквідність, рентабельність реалізації продукції, поточна платоспроможність, оборотність активів, фінансова стійкість.

23. Чому дорівнюють витрати операційної діяльності, якщо собівартість реалізованої продукції – 200 тис. грн., адміністративні витрати – 50 тис. грн, витрати на збут – 30 тис. грн., фінансові витрати – 20 тис. грн.?

- а) 240 тис. грн.;
- б) 280 тис. грн.;
- в) 270 тис. грн.;
- г) 260 тис. грн.

24. Яким буде фінансовий результат від операційної діяльності відповідно до такої інформації, тис. грн.: валовий прибуток – 250; інші операційні доходи – 15; адміністративні витрати – 80; витрати на збут – 40; інші операційні витрати – 5?

- а) 200 тис. грн.;
- б) 115 тис. грн.;
- в) 120 тис. грн.;
- г) 130 тис. грн.

Питання для самостійної роботи

1. Поняття доходів, витрат і прибутку та завдання їх фінансового аналізу.
2. Факторний аналіз валового прибутку.
3. Факторний аналіз прибутку від операційно діяльності.
4. Факторний аналіз прибутку до оподаткування.
5. Факторний аналіз чистого прибутку.
6. Склад операційних витрат та їх вплив на величину операційного прибутку підприємства.
7. Неопераційні витрати підприємства та їх вплив на прибуток підприємства.
8. Суть і завдання факторного аналізу рентабельності активів.
9. Суть і завдання факторного аналізу рентабельності власного капіталу

Тема 8. Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства

Перелік питань

1. Суть ділової активності та завдання аналізу
2. Показники, що характеризують ділову активність підприємства
3. Аналіз стійкості економічного зростання підприємства
4. Аналіз інвестиційної привабливості підприємства

Глосарій

- ділова активність
- золоте правило економіки підприємства
- оборотність капіталу
- чистий дохід від реалізації продукції
- коефіцієнт оборотності капіталу
- коефіцієнт оборотності оборотного капіталу
- коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних активів
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості
- коефіцієнт оборотності готової продукції
- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
- капіталовіддача основних засобів
- тривалість обороту капіталу
- тривалість обороту оборотного капіталу
- тривалість обороту матеріальних оборотних активів
- період погашення дебіторської заборгованості
- продуктивність праці
- коефіцієнт стійкості економічного зростання
- реінвестований прибуток
- чистий прибуток
- власний капітал
- коефіцієнт реінвестування
- інвестиційна привабливість підприємства
- якість прибутку
- показники ринкової активності
- прибуток на акцію
- цінність акції
- дивідендна дохідність акції
- коефіцієнт котирування акцій
- показники прибутковості
- показники фінансової стійкості
- показники ліквідності і платоспроможності
- показники ділової активності
- показники структури активів
- показники структури джерел формування капіталу
- показники якості прибутку

Література для поглибленого вивчення матеріалу

1. Аналіз і розробка інвестиційних проектів: навчальний посібник Цигилик І.І., Кропецька С.О., Білий М.М., Мозіль О.І. К.: Центр навчальної літератури, 2005 р. 160 с.
2. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз. навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2019 р. 328 с.

3. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу: монографія Н.Б. Кашена, О.О. Горошанська, Т.В. Польова [та ін.]. Х. :Видавництво Іванченка І.С., 2016. 196 с.
4. Мойсеєнко І., Ревак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 276 с.
5. Череп А., Гамова О, Козачок І. Фінансовий аналіз. навч. посіб. Київ: Кондор, 2020. 268 с.
6. Селівестрова Л., Скрипник О. Фінансовий аналіз. навч. посіб. К.:Центр навчальної літератури, 2019 р. 274 с.
7. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

Структурно-логічні схеми, рисунки, формули

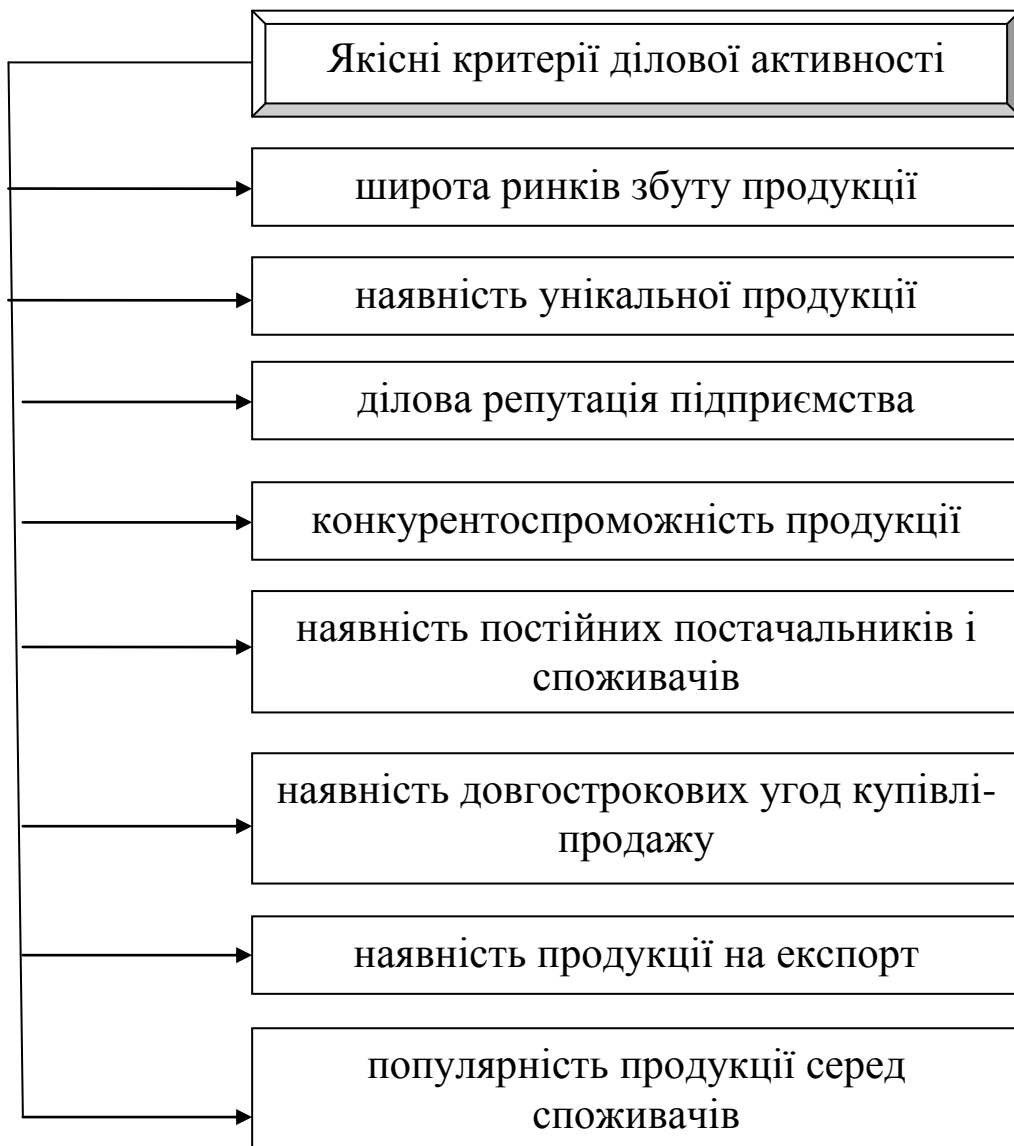

Рис. 8.1. Основні якісні критерії ділової активності підприємства

Рис. 8.2. Основні кількісні критерії ділової активності підприємства

Золоте правило економіки підприємства:

$$TR_{np} > TR_{чд} > TR_{к} > 100 \% \quad (8.1)$$

де TR_{np} – темп росту прибутку до оподаткування, %;

$TR_{чд}$ – темп росту чистого доходу від реалізації продукції, %

$TR_{к}$ – темп росту авансованого капіталу, %.

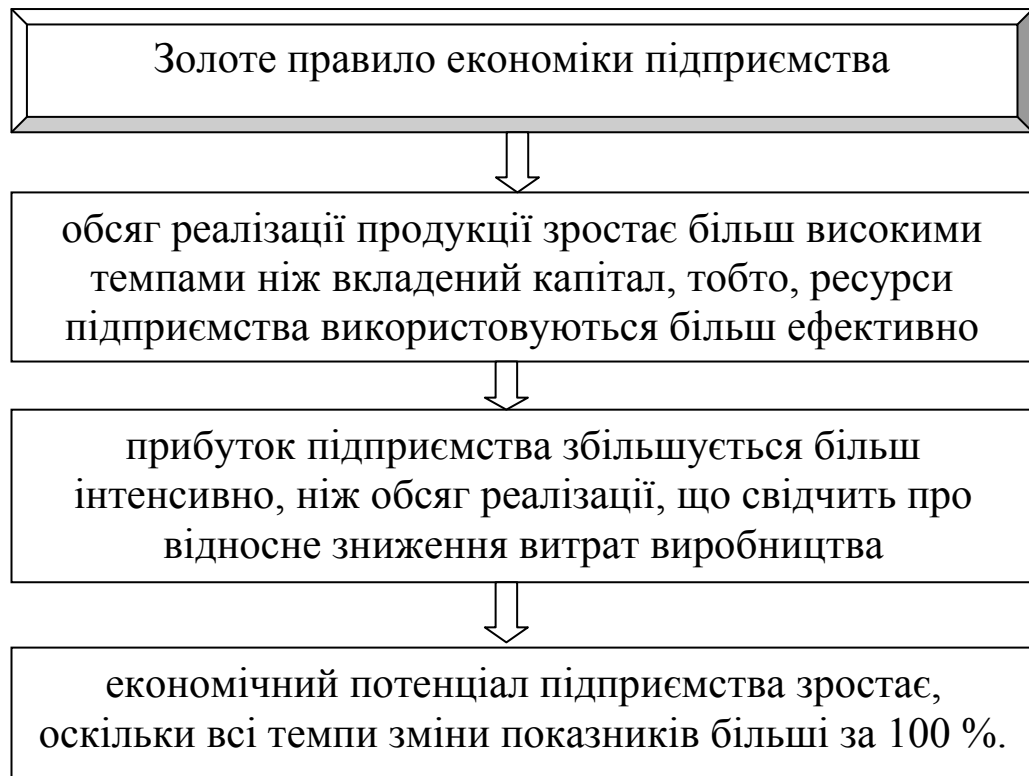

Рис. 8.3. Причинно-наслідковий зв'язок «золотого правила економіки підприємства»

Таблиця 8.1.

Показники, що характеризують ділову активність підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку
1. Коефіцієнт оборотності капіталу	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість активів}}$
2. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість оборотних активів}}$
3. Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних активів	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість запасів}}$
4. Коефіцієнт оборотності готової продукції	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість готової продукції}}$
5. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість дебіторської заборгованості}}$
6. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$\frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середня вартість кредиторської заборгованості}}$

Продовження таблиці 8.1

Показники	Алгоритм розрахунку
7. Капіталовіддача основних засобів	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість основних засобів}}$
8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість власного капіталу}}$
9. Тривалість обороту капіталу, дні	$\frac{\text{Кількість днів звітнього періоду}}{\text{Коефіцієнт оборотності капіталу}}$
10. Тривалість обороту оборотного капіталу, дні	$\frac{\text{Кількість днів звітнього періоду}}{\text{Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу}}$
11. Тривалість обороту матеріальних оборотних активів, дні	$\frac{\text{Кількість днів звітнього періоду}}{\text{Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних активів}}$
12. Період погашення дебіторської заборгованості, дні	$\frac{\text{Кількість днів звітнього періоду}}{\text{Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості}}$
13. Період погашення кредиторської заборгованості, дні	$\frac{\text{Кількість днів звітнього періоду}}{\text{Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості}}$
14. Продуктивність праці	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середньоспискова чисельність працівників}}$

Розрахунок коефіцієнта стійкості економічного зростання:

$$K_{сез} = \frac{P_n}{BK} = \frac{ЧП - Дв}{BK} \quad (8.2)$$

де $K_{сез}$ – коефіцієнт стійкості економічного зростання;

P_n – реінвестований прибуток за звітний період, грн.;

BK – середня вартість власного капіталу, грн;

$ЧП$ – чистий прибуток за звітний період, грн;

$Дв$ – сума виплачених дивідендів, виплачених у звітному періоді, грн.

Факторні моделі коефіцієнта стійкості економічного зростання:

– перша модель

$$K_{сез} = \frac{P_n}{BK} = \frac{P_n}{ЧП} \cdot \frac{ЧП}{BK} = K_{рп} \cdot P_{вк} \quad (8.3)$$

де $K_{сез}$ – коефіцієнт стійкості економічного зростання;
 P_n – реінвестований прибуток за звітний період, грн.;
 BK – середня вартість власного капіталу, грн.;
 $ЧП$ – чистий прибуток за звітний період, грн.;
 $K_{рп}$ – коефіцієнт реінвестування;
 $P_{вк}$ – рентабельність власного капіталу.

– друга модель

$$K_{сез} = \frac{P_n}{BK} = \frac{P_n}{ЧП} \cdot \frac{ЧП}{ЧД} \cdot \frac{ЧД}{A} \cdot \frac{A}{BK} = \\ = K_{рп} \cdot P_{рп} \cdot K_{т} \cdot K_{фз} \quad (8.4)$$

де $K_{сез}$ – коефіцієнт стійкості економічного зростання;
 P_n – реінвестований прибуток за звітний період, грн.;
 BK – середня вартість власного капіталу, грн.;
 $ЧП$ – чистий прибуток за звітний період, грн.;
 $K_{рп}$ – коефіцієнт реінвестування;
 $P_{рп}$ – рентабельність реалізації продукції;
 $K_{т}$ – коефіцієнт трансформації (оборотності капіталу);
 $K_{фз}$ – коефіцієнт фінансової залежності..

– третя модель

$$\begin{aligned}
 K_{сез} &= \frac{P_n}{BK} = \frac{P_n}{ЧП} \cdot \frac{ЧП}{ЧД} \cdot \frac{ЧД}{ВОК} \cdot \frac{ВОК}{ОА} \cdot \frac{ОА}{ПЗ} \cdot \frac{ПЗ}{K} = \\
 &= K_{рп} \cdot R_{рп} \cdot K_{Овок} \cdot K_{звок} \cdot K_{зл} \cdot Ч_{пз} \cdot K_{фз}
 \end{aligned}
 \tag{8.5}$$

де $K_{сез}$ – коефіцієнт стійкості економічного зростання;

P_n – реінвестований прибуток за звітний період, грн.;

BK – середня вартість власного капіталу, грн.;

$ЧП$ – чистий прибуток за звітний період, грн.

$ЧД$ – чистий дохід підприємства за звітний період, грн.;

$ВОК$ – середня вартість власного оборотного капіталу, грн.;

$ОА$ – середня вартість оборотних активів, грн.;

$ПЗ$ – середня вартість поточних зобов'язань, грн.;

K – середня вартість капіталу підприємства, грн.;

$K_{рп}$ – коефіцієнт реінвестування;

$R_{рп}$ – рентабельність реалізації продукції;

$K_{Овок}$ – коефіцієнт оборотності власного оборотного капіталу;

$K_{звок}$ – коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом;

$K_{зл}$ – коефіцієнт загальної ліквідності;

$Ч_{пз}$ – частка поточних зобов'язань у капіталі підприємства;

$K_{фз}$ – коефіцієнт фінансової залежності.

– четверта модель

$$\begin{aligned}
 K_{сез} &= \frac{P_n}{BK} = \frac{P_n}{ЧП} \cdot \frac{ЧП}{ЧД} \cdot \frac{ЧД}{ВОК} \cdot \frac{ВОК}{ОА} \cdot \frac{ОА}{ПЗ} \cdot \frac{ПЗ}{BK} = \\
 &= K_{рп} \cdot R_{рп} \cdot K_{Овок} \cdot K_{звок} \cdot K_{зл} \cdot K_z
 \end{aligned}
 \tag{8.6}$$

де Ксез – коефіцієнт стійкості економічного зростання;
 Рп – реінвестований прибуток за звітний період, грн.;
 ВК – середня вартість власного капіталу, грн.;
 ЧП – чистий прибуток за звітний період, грн.
 ЧД – чистий дохід підприємства за звітний період, грн.;
 ВОК – середня вартість власного оборотного капіталу, грн.;
 ОА – середня вартість оборотних активів, грн.;
 ПЗ – середня вартість поточних зобов'язань, грн.;
 Крп – коефіцієнт реінвестування;
 Рвк – рентабельність реалізації продукції;
 КОвок – коефіцієнт оборотності власного оборотного капіталу;
 Кзвок – коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом;
 Кзл – коефіцієнт загальної ліквідності;
 Кз – коефіцієнт заборгованості.

Таблиця 8.2.

Показники оцінювання інвестиційної привабливості
акціонерного товариства

Показники	Економічний зміст
Дивіденди	Характеризує дивідендну політику підприємства, яке має зберігати рівновагу між сплатою достатньої суми дивідендів власникам і реінвестованим прибутком
Реінвестований прибуток	Визначається як різниця між чистим прибутком і дивідендами
Коефіцієнт реінвестованого прибутку	Розраховується як відношення реінвестованого прибутку до чистого прибутку
Прибуток на акцію	Скоригований чистий прибуток, який припадає на одну просту акцію, – відношення різниці чистого прибутку і дивідендів за привілейованими акціями до загальної кількості простих акцій
Цінність акції	Визначається як відношення ринкової ціни акції до доходу на акцію
Рентабельність акції	Визначається як відношення дивідендів на одну акцію до ринкової ціни акції

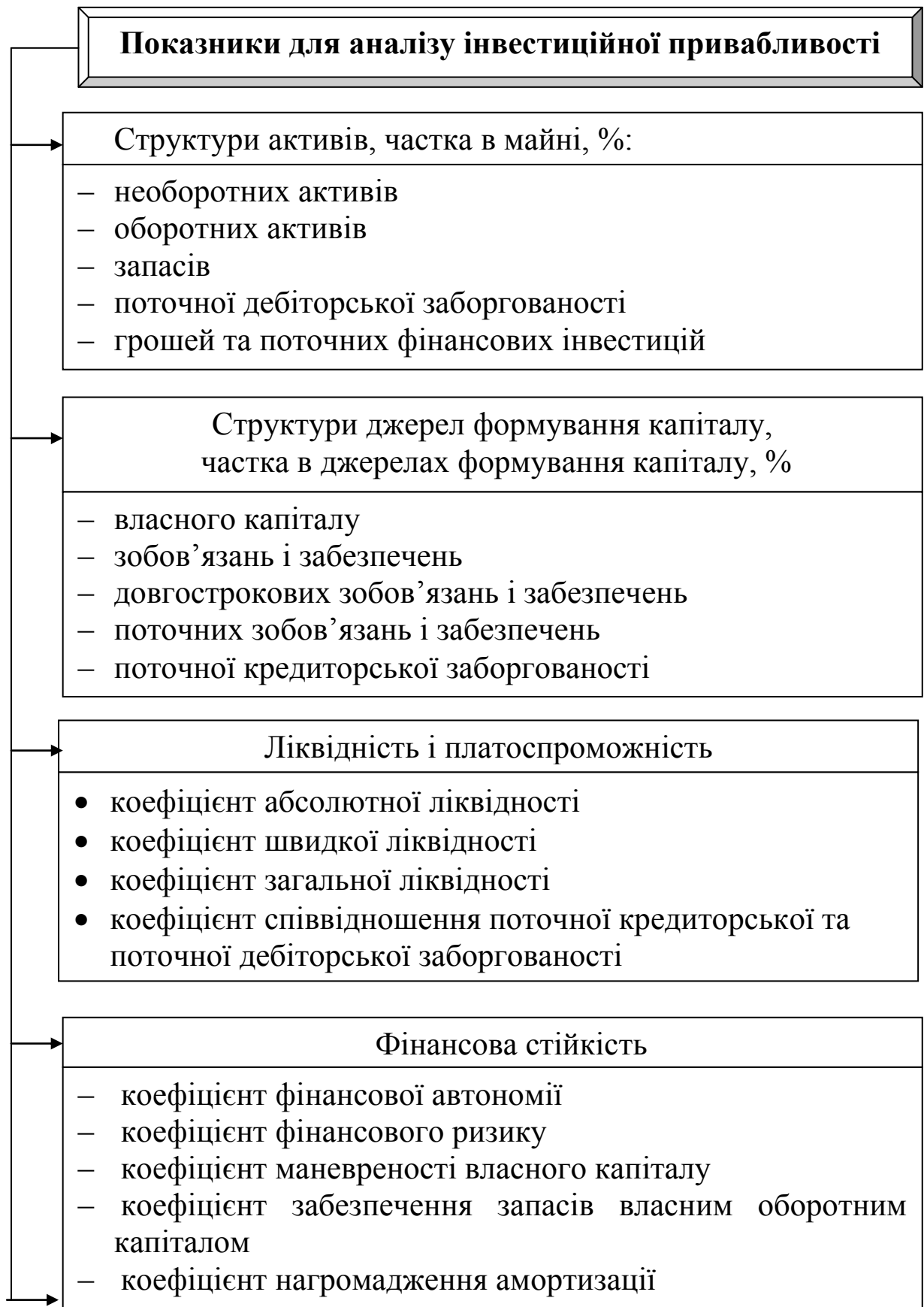

Рис. 8.4. Показники, що використовуються для аналізу інвестиційної привабливості підприємства

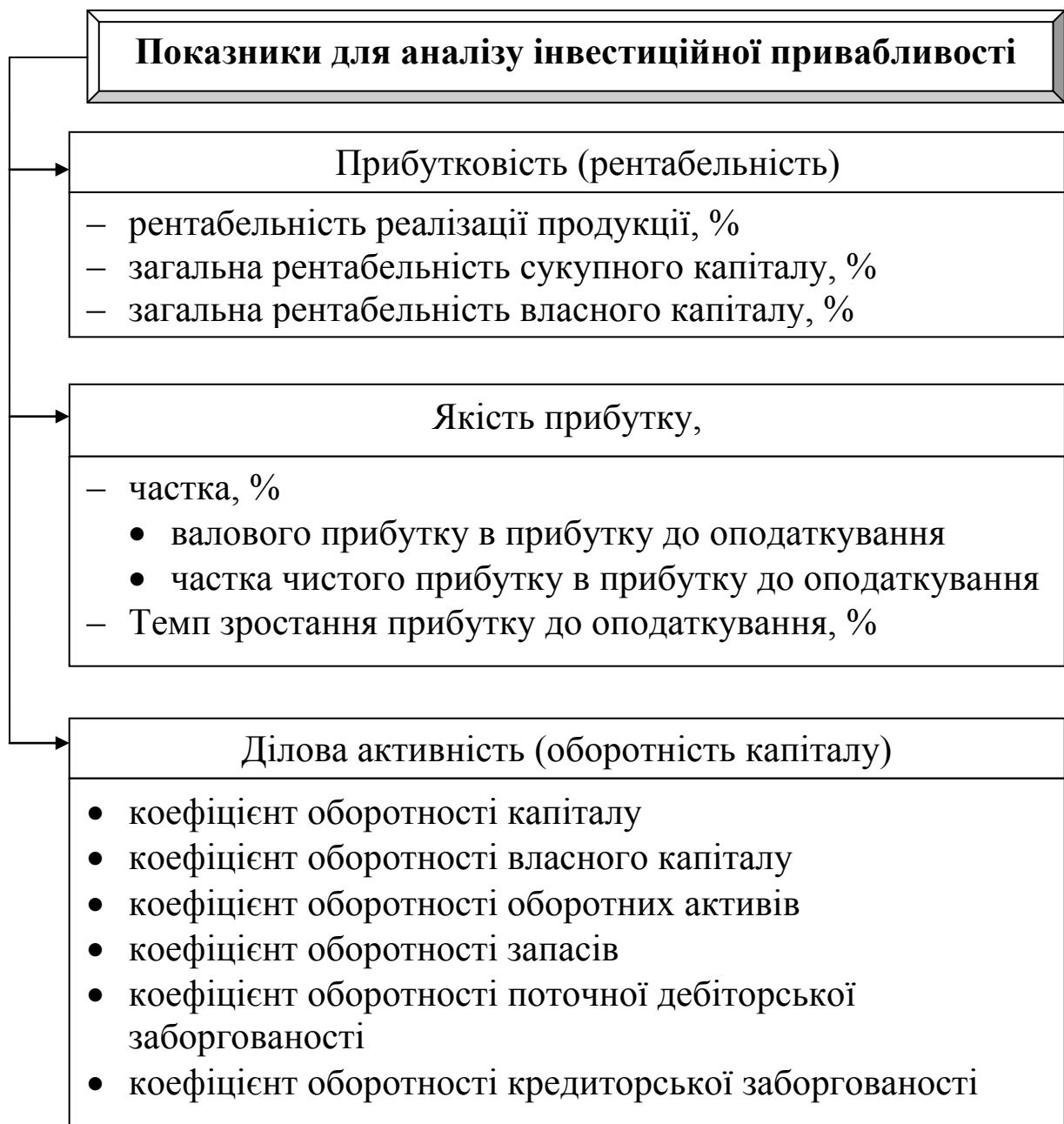

Рис. 8.4. Показники, що використовуються для аналізу інвестиційної привабливості підприємства

Практичні завдання

1. За даними фінансової звітності розрахувати темп зміни капіталу, темп зміни доходу від реалізації продукції та темп зміни чистого прибутку. Визначити, чи виконується «золоте правило економіки підприємства».

2. Визначити показники ділової активності на основі фінансової звітності (Додаток А, Б). Результати представити у таблиці 8.3.

Таблиця 8.3.

Показники ділової активності підприємства

Показники	Базовий рік	Звітний рік	Зміна (-,+)
Коефіцієнт оборотності капіталу			
Коефіцієнт оборотності оборотних активів			
Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних активів			
Коефіцієнт оборотності готової продукції			
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості			
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості			
Капіталовіддача основних засобів			
Коефіцієнт оборотності власного капіталу			
Тривалість обороту капіталу, дні			
Тривалість обороту оборотного капіталу, дні			
Тривалість обороту матеріальних оборотних активів, дні			
Період погашення дебіторської заборгованості, дні			
Період погашення кредиторської заборгованості, дні			
Продуктивність праці			

Тести для самоперевірки знань

1. Про ділову активність підприємства свідчать такі якісні показники:
 - а) наявність інноваційної продукції;
 - б) продуктивність праці;
 - в) тривалість обороту капіталу;
 - г) рівень фондівіддачі.

2. «Золоте правило економіки підприємства» полягає у тому, що:
 - а) прибуток підприємства повинен зростати більш високими темпами, ніж обсяг реалізації продукції та вартість майна підприємства;
 - б) вартість майна підприємства повинна зростати більш високими темпами ніж обсяг реалізації продукції та прибуток підприємства;
 - в) обсяг реалізації продукції повинен зростати більш високими темпами, ніж вартість майна підприємства;
 - г) прибуток підприємства повинен зростати більш високими темпами, ніж обсяг реалізації продукції.

3. З наведених нижче співвідношень темпових показників про високий рівень ділової активності підприємства свідчать такі:
 - а) $100\% < \text{Темп росту обсягу реалізації} < \text{Темп росту капіталу} < \text{Темп росту прибутку}$;
 - б) $100\% > \text{Темп росту прибутку} > \text{Темп росту обсягу реалізації} > \text{Темп росту капіталу}$;
 - в) $100\% > \text{Темп росту капіталу} > \text{Темп росту обсягу реалізації} > \text{Темп росту прибутку}$;
 - г) $100\% < \text{Темп росту капіталу} < \text{Темп росту обсягу реалізації} < \text{Темп росту прибутку}$.

4. Коефіцієнт стійкого економічного зростання вказує:
 - а) якими в середньому темпами збільшується майно підприємства за рахунок залучення додаткового капіталу;
 - б) якими в середньому темпами збільшуються необоротні активи підприємства за рахунок власного капіталу;
 - в) якими в середньому темпами збільшується власний капітал за рахунок фінансового-господарської діяльності підприємства;
 - г) якими в середньому темпами збільшується власний капітал за рахунок залучення додаткового капіталу.

5. Відхилення від загальноприйнятої залежності формалізованої форми «золотого правила економіки підприємства» не свідчить про зниження його ділової активності у таких випадках:
- а) коли мають місце збої в постачанні сировини;
 - б) коли знижується купівельна спроможність покупців;
 - в) коли має місце інфляційний процес;
 - г) коли на підприємстві здійснюється модернізація виробництва.
6. Фактор «середній розмір капіталу/середній розмір власного капіталу» моделі коефіцієнта стійкого економічного зростання характеризує:
- а) рентабельність власного капіталу;
 - б) фінансову залежність підприємства;
 - в) оборотність власного капіталу;
 - г) забезпеченість власним оборотним капіталом.
7. Фактор «середній розмір оборотних активів/середній розмір короткострокових зобов'язань» моделі коефіцієнта стійкого економічного зростання характеризує:
- а) рентабельність реалізації продукції;
 - б) фінансову залежність підприємства;
 - в) загальну ліквідність (платоспроможність) підприємства;
 - г) забезпеченість власним оборотним капіталом.
8. Із факторів моделі коефіцієнта стійкого економічного зростання операційну діяльність характеризують такі показники:
- а) коефіцієнт фінансової залежності;
 - б) продуктивність праці;
 - в) фондоддача;
 - г) рентабельність реалізації продукції.
9. Із факторів моделі коефіцієнта стійкого економічного зростання дивідендну політику характеризують такі показники:
- а) коефіцієнт заборгованості;
 - б) коефіцієнт фінансової залежності;
 - в) частка прибутку, реінвестована у виробництво;
 - г) рентабельність реалізації продукції.

10. Із факторів моделі коефіцієнта стійкого економічного зростання фінансову діяльність характеризують такі показники:

- а) коефіцієнт фінансової залежності;
- б) коефіцієнт загальної ліквідності;
- в) фондвіддача;
- г) рентабельність реалізації продукції.

11. Ефективність використання трудових ресурсів характеризують такі показники:

- а) чисельність працівників;
- б) продуктивність праці;
- в) тривалість зміни;
- г) коефіцієнт змінності.

12. Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється передусім у:

- а) широті ринків збуту продукції;
- б) ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;
- в) швидкості обороту капіталу підприємства;
- г) стійкістю зв'язків з партнерами підприємства.

13. Коефіцієнт загальної оборотності капіталу – це відношення:

- а) середньої вартості капіталу підприємства до величини чистого доходу від реалізації продукції за певний період;
- б) чистого доходу від реалізації продукції до середньої вартості капіталу підприємства за певний період;
- в) чистого доходу від реалізації продукції до вартості капіталу на початок року;
- г) вартості капіталу підприємства на кінець року до величини чистого доходу від реалізації продукції.

14. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – це відношення:

- а) середньої суми кредиторської заборгованості підприємства до собівартості продукції;
- б) чистого доходу від реалізації продукції до суми кредиторської заборгованості на початок року;
- в) собівартості продукції до середньої суми кредиторської заборгованості підприємства;

г) середньої суми кредиторської заборгованості підприємства на кінець року до собівартості продукції.

15. Відношення величини дивіденду на акцію до ринкової ціни акції відображає:

- а) прибуток на акцію;
- б) дивідендний вихід;
- в) цінність акції;
- г) дивідендну дохідність акції.

16. Які показники необхідно дослідити для оцінювання інвестиційної привабливості підприємства?

- а) структури активів і джерел формування капіталу;
- б) фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності;
- в) прибутковості і ділової активності;
- г) усі відповіді правильні.

17. Показники прибутку на акцію і рентабельності акції характеризують:

- а) платоспроможність підприємства;
- б) інвестиційну привабливість акціонерного товариства;
- в) оборотність активів;
- г) структуру пасивів.

18. Коефіцієнт стійкості економічного зростання визначається як відношення:

- а) власного капіталу до реінвестованого прибутку;
- б) реінвестованого прибутку до власного капіталу;
- в) чистого прибутку до власного капіталу;
- г) власного капіталу до чистого прибутку.

Питання для самостійної роботи

1. Суть ділової активності як комплексна характеристика діяльності підприємств
2. Аналіз економічного зростання підприємства.
3. Інтегральні моделі інвестиційної привабливості підприємства.
4. Оцінювання ринкової активності підприємства.
5. Особливості аналізу інвестиційної привабливості акціонерного товариства.

9. Аналіз ймовірності банкрутства підприємства

Перелік питань

1. Суть, цілі та значення аналізу ймовірності банкрутства.
2. Методика діагностики банкрутства, що діє в Україні.
3. Багатофакторні формалізовані моделі діагностики банкрутства підприємства.

Глосарій

- фінансова криза	- кредитор
- неплатоспроможність	- досудова санація
- банкрутство	- мирова угода
- банкрут	- судова санація
- поточна	- автономна санація
неплатоспроможність	- зовнішня санація
- критична	- санаційна спроможність
неплатоспроможність	- санаційний аудит
- надкритична	- модель Альтмана
неплатоспроможність	- модель Спрінгейта
- фінансова санація	- універсальна дискримінантна
- приховане банкрутство	модель
- навмисне банкрутство	- модель Лиса
- фіктивне банкрутство	- модель Таффлера
- боржник	-

Література для поглибленого вивчення матеріалу

1. Боронос В. Г. Плікус І.Й. Управління фінансовою санацією підприємств : підручник. Суми: Сумський державний університет, 2014. 457 с.
2. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII у редакції від 16.08.2020, підстава 738-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#n1753>
3. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304с.
4. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства / Затверджено наказом Міністерства економіки

України № 14 від 19.01.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text>

5. Терещенко О.О. Управління фінансовою санацією підприємств: підручник. К. : КНЕУ, 2006. 552 с.
6. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи студентів Укл. Н.І. Синькевич., С.М. Співак. Тернопіль: ТНТУім. І. Пулюя, 2016. 136. с.
7. Фінансовий аналіз: навч. посіб. За заг. ред. Школьник І. О. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
8. Швець Ю. О., Мартинюк Н. Б. Методи аналізу ймовірності настання банкрутства на промислових підприємствах *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. № 2 (34), 2017. С. 36-45.*

Структурно-логічні схеми, рисунки, формули

Рис. 9.1. Види криз на підприємстві

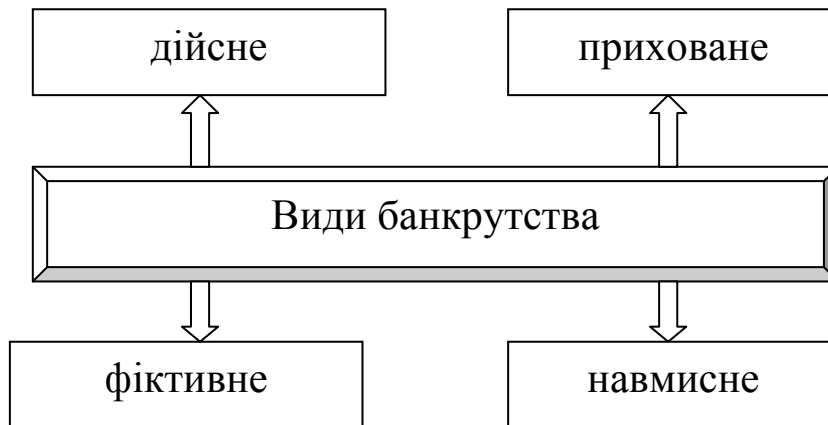

Рис. 9.2. Види банкрутства підприємства

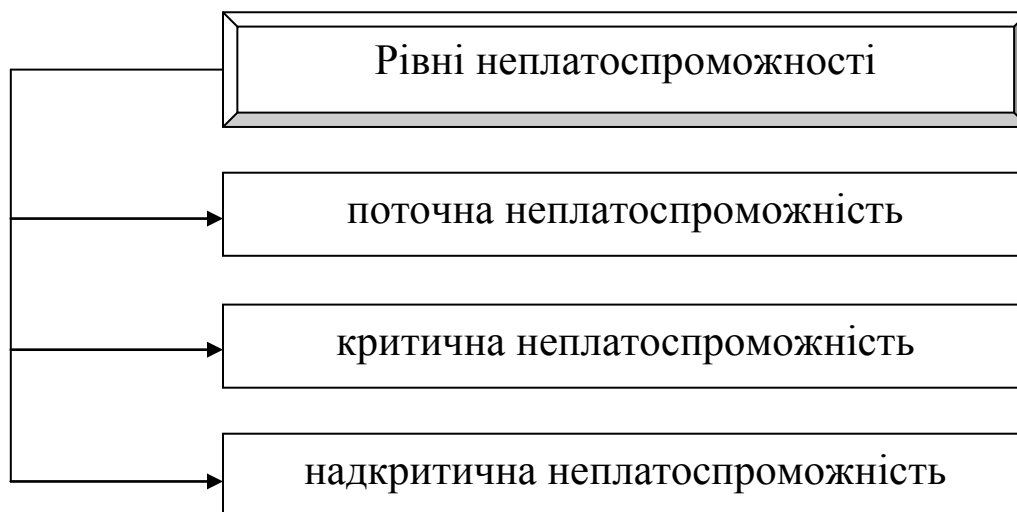

Рис. 9.3. Рівні неплатоспроможності підприємства

Розрахунок показника поточної неплатоспроможності:

$$P_{np} = ДФІ + ПФІ + Г - ПК \quad (9.1)$$

де P_{np} – показник поточної неплатоспроможності;

ДФІ – довгострокові фінансові інвестиції, грн.;

ПФІ – поточні фінансові інвестиції, грн.;

Г – грошові кошти та їх еквіваленти, грн.;

ПК – позиковий капітал, грн.

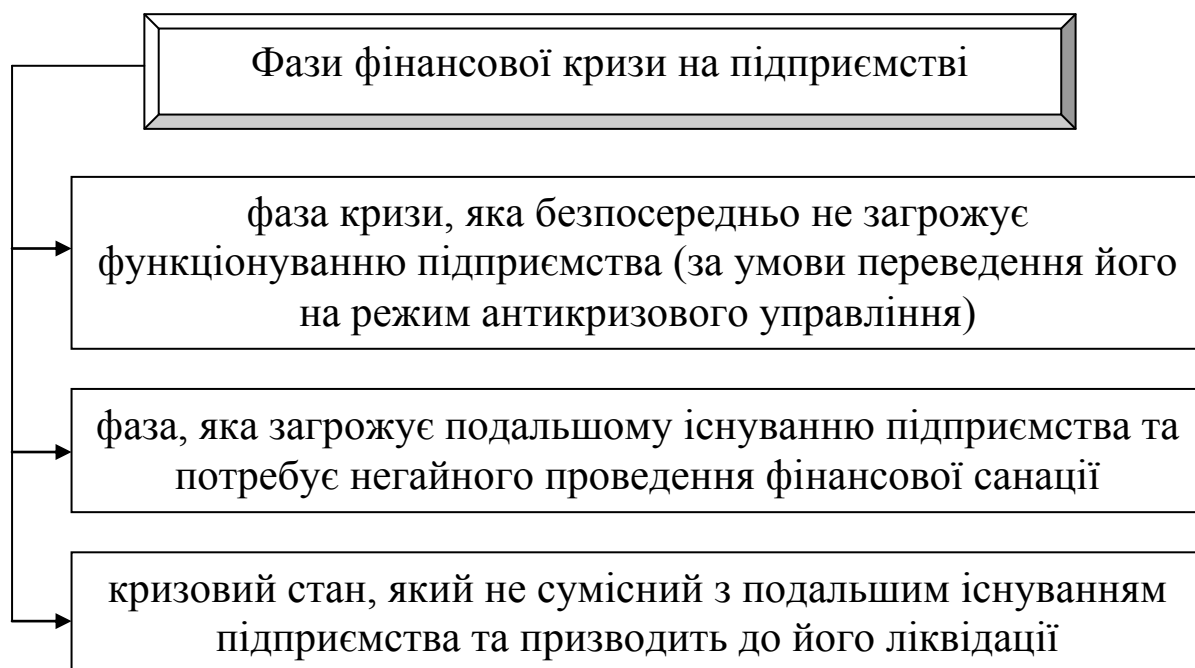

Рис. 9.4. Фази фінансових криз на підприємстві

Таблиця 9.1.

Критерії оцінювання структури балансу

Показник	Алгоритм розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт загальної ліквідності (K1)	<u>Оборотні активи</u> Поточні зобов'язання і забезпечення	$\geq 1,0$
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом (K2)	Власний оборотний <u>капітал</u> Оборотні активи	$\geq 0,1$

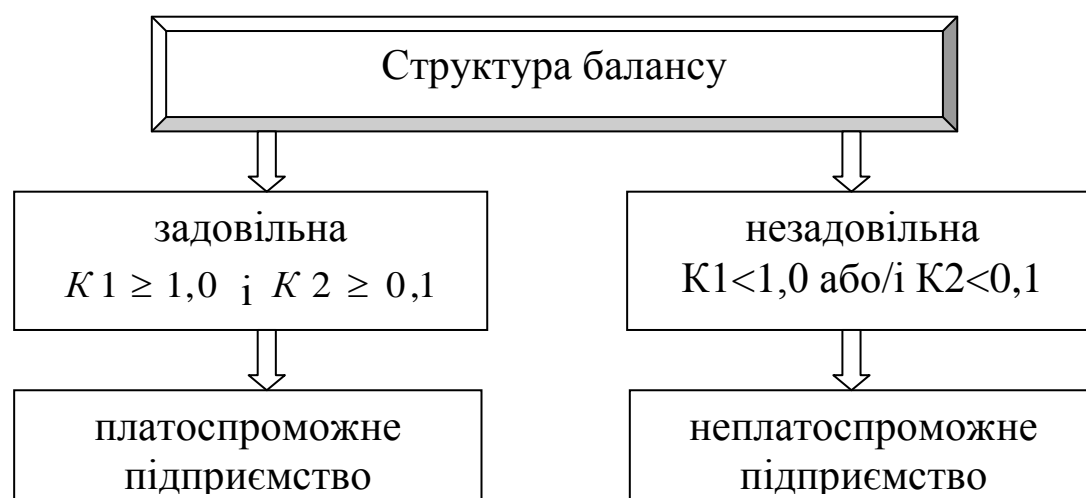

Рис. 9.5. Визначення структури балансу підприємства

Рис. 9.6. Критерії оцінки ймовірності банкрутства підприємства

Таблиця 9.2

Моделі прогнозування банкрутства підприємства

Назва моделі	Окремі фактори, включені в модель	Результати емпіричних досліджень
1	2	3
Модель Альтмана	<p>X1 - ліквідність (середньорічна вартість власного оборотного капіталу / середньорічна вартість активів);</p> <p>X2 - прибутковість (чистий прибуток / середньорічна вартість активів);</p> <p>X3 - рентабельність (прибуток до оподаткування / середньорічна вартість активів);</p> <p>X4 (варіант 1968р.) - фінансова стійкість (ринкова вартість акцій / середньорічна величина зобов'язань);</p> <p>X4 (варіант 1983р.) - (середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язання);</p> <p>X5 - оборотність (чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів).</p>	<p>Варіант 1968р. $Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 1,0X_5$. $Z \leq 1,80$ - ймовірність банкрутства дуже висока, $1,81 \leq Z \leq 2,70$ - ймовірність банкрутства висока, $2,71 \leq Z \leq 2,99$ - ймовірність банкрутства можлива, $Z \geq 3,0$ - ймовірність банкрутства дуже низька.</p> <p>Варіант 1983р. $Z = 0,717X_1 + 0,847X_2 + 3,107X_3 + 0,42X_4 + 0,995X_5$. $Z < 1,23$ - висока ймовірності банкрутства, $Z \geq 1,23$ - невелика ймовірність банкрутства.</p>

Продовження таблиці 9.2

1	2	3
<p>Модель Спрінгейта</p>	<p>X1 – середня вартість власного оборотного капіталу / середньорічна вартість активів; X2 - прибуток до оподаткування / середньорічна вартість активів; X3 - прибуток до оподаткування/ середня величина поточних зобов'язань; X4 – дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів.</p>	<p>$Z = 1,03X1 + 3,07X2 + 0,66X3 + 0,4X4.$ $Z < 0,862$ - фінансовий стан підприємства нестабільний і його з достовірністю до 92 % можна віднести до категорії потенційних банкрутів; $Z \geq 0,862$ - підприємство має стабільний фінансовий стан і загроза банкрутства є мінімальною.</p>
<p>Модель Лиса</p>	<p>X1 – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна вартість активів; X2 - прибуток від реалізації / середньорічна вартість активів; X3 - нерозподілений прибуток / середньорічна вартість активів; X4 - середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна вартість позикового капіталу</p>	<p>$Z = 0,063X1 + 0,092X2 + 0,057X3 + 0,001X4.$ Мінімальне допустиме значення $Z = 0,037.$</p>

Продовження таблиці 9.2

1	2	3
<p>Модель Таффлера</p>	<p>X1 - валовий прибуток / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень; X2 - середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна величина зобов'язань; X3 - середньорічна величина поточних зобов'язань / середньорічна вартість активів; X4 - чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів</p>	<p>$Z = 0,03X1 + 0,13X2 + 0,18X3 + 0,16X4$, $Z > 0,3$ - підприємство має гарну довгострокову перспективу діяльності; $Z < 0,2$ - є ймовірність банкрутства.</p>
<p>Універсальна дискримінантна модель</p>	<p>X1 - cash-flow / середньорічна величина зобов'язань; X2 - середньорічна вартість активів / середньорічна величина зобов'язань; X3 - чистий прибуток / середньорічна вартість активів; X4 - чистий прибуток / чистий дохід від реалізації продукції; X5 - середньорічна вартість виробничих запасів / чистий дохід від реалізації продукції; X6 - чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів</p>	<p>$Z = 1,5X1 + 0,08X2 + 10X3 + 5X4 + 0,3X5 + 0,1X6$. $Z > 2$ - підприємство фінансово стійке і йому не загрожує банкрутство; $1 < Z < 2$ - фінансова стійкість порушена, але за умови антикризового управління банкрутство йому не загрожує; $0 < Z < 1$ - загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів; $Z < 0$ - підприємство є напівбанкрутом.</p>

Практичні завдання

1. За даними фінансової звітності (додаток А, Б) визначити наявність (відсутність) ознак поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності підприємства. Заповнити аналітичну таблицю 9.3.

Таблиця 9.3

Визначення ознак поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності підприємства (станом на кінець року)

№	Показники	Базовий рік	Звітний рік	Відхилення (+,-)
1.	Довгострокові фінансові інвестиції, тис. грн.			
2.	Поточні фінансові інвестиції, тис. грн			
3.	Гроші та їх еквіваленти, тис. грн			
4.	Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн			
5.	Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн			
6.	Показник поточної неплатоспроможності, тис. грн (р.1+р.2+р.3–р.4–р.5)			
7.	Коефіцієнт покриття			
8.	Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними засобами			
9.	Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн			

2. Для прогнозування можливого банкрутства підприємства оцінити чи структура балансу є задовільною або незадовільною, а підприємство - платоспроможне або неплатоспроможне. Використати дані додатка А, побудувати таблицю для відображення значень критерії оцінки структури балансу (таблиця 9.4).

Критерії оцінювання структури балансу

Показник	На початок року	На кінець року	Відхилення (+,-)
Коефіцієнт загальної ліквідності (К1)			
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом (К2)			

3. Визначити ймовірність банкрутства підприємства на основі даних фінансової звітності (додатки А, Б, В, Г) використовуючи наступні моделями прогнозування банкрутства:
- а) модель Альтмана;
 - б) модель Спрінгейта;
 - в) модель Лиса;
 - г) модель Таффлера;
 - д) універсальну дискримінантна модель.

Тести для самоперевірки знань

1. Які з наведених заходів можна віднести до фінансової санації?
 - а) рефінансування дебіторської заборгованості та реструктуризація заборгованості;
 - б) призначення тимчасової адміністрації;
 - в) технічне переобладнання;
 - г) складання ліквідаційного балансу.
2. Основна мета антикризового фінансового управління:
 - а) запобігання повторенню кризи;
 - б) локалізація кризових явищ;
 - в) оперативне виявлення ознак кризового стану;
 - г) усі відповіді правильні.
3. За банкрутства підприємства відшкодовуються передусім:
 - а) вимоги щодо платежів до бюджету;
 - б) вимоги власників корпоративних прав;
 - в) вимоги кредиторів, не забезпечені заставою;

г) зобов'язання перед працівниками підприємства банкрута.

4. Під фіктивним банкрутством розуміється:

а) визнана господарським судом або оголошена самим боржником нездатність у повному обсязі задовольнити вимоги кредиторів за грошовими зобов'язаннями і (або) сплатити обов'язкові платежі через недостатність у нього активів у ліквідаційній формі;

б) навмисне приховування факту стійкості фінансової неспроможності через подання неправдивої інформації, яке призводить до матеріальних збитків кредиторів;

в) банкрутство, що виникає з вини фундаторів (учасників) боржника й інших осіб, у тому числі керівника, які мають право давати обов'язкові для боржника вказівки або мають можливість іншим чином визначати його дії;

г) банкрутство, коли у боржника при подачі заяви до господарського суду є можливість задовольнити вимоги кредиторів у повному обсязі.

5. Під навмисним банкрутством розуміється:

а) визнана господарським судом або оголошена самим боржником нездатність у повному обсязі задовольнити вимоги кредиторів за грошовими зобов'язаннями і (або) сплатити обов'язкові платежі через недостатність у нього активів у ліквідаційній формі;

б) навмисне приховування факту стійкості фінансової неспроможності через подання неправдивої інформації, яке призводить до матеріальних збитків кредиторів;

в) банкрутство, що виникає з вини фундаторів (учасників) боржника й інших осіб, у тому числі керівника, які мають право давати обов'язкові для боржника вказівки або мають можливість іншим чином визначати його дії;

г) банкрутство, коли у боржника при подачі заяви до господарського суду є можливість задовольнити вимоги кредиторів у повному обсязі.

6. Для моделі Спрінгейта значення узагальнюючого показника $Z < 0,862$ характеризує підприємство як:

а) неплатоспроможне;

б) таке, що знаходиться в зоні невизначеності;

- в) потенційний банкрут;
- г) фінансово стійке.

7. До внутрішніх причин банкрутства підприємств належить:

- а) низький рівень техніки, зміна зовнішньоекономічної політики держави, відсутність портфеля замовлень, низький рівень організації виробництва, відсутність портфеля замовлень;
- б) вибір поганої клієнтури підприємства, нестабільна політична ситуація, високий рівень податків, неплатоспроможність та банкрутство партнерів;
- в) використання позик на не вигідних умовах, погана клієнтура підприємства, швидке та непланове розширення господарської діяльності, раптова неплатоспроможність та банкрутство партнерів;
- г) зростання кредиторської заборгованості, відсутність портфеля замовлень, використання позик на не вигідних умовах, низький рівень техніки, технології.

8. До зовнішніх причин банкрутства підприємств належить:

- а) вибір поганої клієнтури підприємства, нестабільна політична ситуація, високий рівень податків, неплатоспроможність та банкрутство партнерів;
- б) нестабільна політична ситуація, недосконале законодавство, високий рівень податків, зміна чисельності та складу населення;
- в) високий рівень податків, зміна чисельності та складу населення, зростання кредиторської заборгованості, стихійне лихо;
- г) інфляція, зміна зовнішньоекономічної політики держави, рівень та структура споживання, низький рівень організації виробництва.

9. Випадкове банкрутство виникає:

- а) як результат неефективної роботи підприємства;
- б) в результаті спеціального приховування власного майна з метою не сплату боргів кредиторам;
- в) унаслідок надзвичайних обставин (стихійні лиха, військові дії тощо);
- г) унаслідок проведення ризикових операцій.

10. Фінансовий стан підприємства характеризуються ознаками критичної неплатоспроможності, якщо:

- а) на конкретний момент через випадковий збіг обставин тимчасово суми наявних у нього коштів і високоліквідних активів недостатні для погашення поточного боргу;
- б) протягом терміну, передбаченого планом санації боржника, забезпечується позитивний показник поточної платоспроможності й перевищення нормативного значення коефіцієнта покриття 1,5, за наявності тенденції зростання рентабельності;
- в) за підсумками року коефіцієнт покриття менше від одиниці й підприємство не отримало прибутку;
- г) на початку й наприкінці звітної квартилу, що передував поданню заяви про порушення справи про банкрутство, мають місце ознаки поточної неплатоспроможності, а коефіцієнт покриття (Кпокр) і коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами (Кзаб) наприкінці звітної квартилу менші від їх нормативних значень – відповідно 1,5 і 0,1.

11. Фінансовий стан підприємства характеризуються ознаками поточної неплатоспроможності, якщо:

- а) на початку й наприкінці звітної квартилу, що передував поданню заяви про порушення справи про банкрутство, мають місце ознаки поточної неплатоспроможності, а коефіцієнт покриття (Кпокр) і коефіцієнт забезпечення власними коштами (Кзаб) наприкінці звітної квартилу менші від їх нормативних значень - відповідно 1,5 і 0,1;
- б) на конкретний момент через випадковий збіг обставин тимчасово суми наявних у нього коштів і високоліквідних активів недостатні для погашення поточного боргу;
- в) протягом терміну, передбаченого планом санації боржника, забезпечується позитивний показник поточної платоспроможності й перевищення нормативного значення коефіцієнта покриття 1,5, за наявності тенденції зростання рентабельності;
- г) за підсумками року коефіцієнт покриття менше від одиниці й підприємство не отримало прибутку.

12. Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами визначається як:

- а) різниця між сумою наявних у підприємстві коштів, їх еквівалентів та інших високоліквідних активів і його поточних зобов'язань;
- б) відношення суми оборотних активів до загальної суми поточних зобов'язань за кредитами банку, інших позикових коштів і розрахунків з кредиторами;
- в) відношення різниці між обсягом джерел власних коштів і фактичною вартістю основних засобів до вартості наявних у підприємства обігових активів;
- г) відношення різниці між обсягами джерел власних та прирівняних до них коштів і фактичною вартістю основних засобів та інших необоротних активів до вартості наявних у підприємства оборотних активів.

13. Для визнання структури балансу задовільною, а підприємства платоспроможним необхідне виконання таких умов:

- а) коефіцієнт загальної ліквідності більший 1,5;
- б) коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом більший 0,1;
- в) коефіцієнт загальної ліквідності більший 1,5 і коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом більший 0,1;
- г) коефіцієнт загальної ліквідності більший 1,5 і коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом менший 0,1.

14. Для моделі Альтмана 1968 р. значення узагальнюючого показника Z , що заходиться в інтервалі від 1,81 до 2,99, характеризує підприємство як:

- а) неплатоспроможне;
- б) таке, що знаходиться в зоні невизначеності;
- в) потенційним банкрутом;
- г) фінансово стійким.

15. За якої моделі діагностики банкрутства підприємства фінансовий стан підприємства є стійким при значенні узагальнюючого показника $Z > 0,037$?

- а) Лиса;
- б) Спрінгейта;
- в) Альтмана;
- г) універсальна дискримінантна модель.

16. За якого значення узагальнюючого показника Z , розрахованого за універсальною дискримінантною моделлю, фінансова стійкість підприємства порушена, але за умови антикризового управління йому не загрожує банкрутство?

- а) $Z > 2$;
- б) $1 < Z < 2$;
- в) $0 < Z < 1$;
- г) $Z < 0$.

17. За якого значення узагальнюючого показника Z , розрахованого за універсальною дискримінантною моделлю, підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів?

- а) $Z > 2$;
- б) $1 < Z < 2$;
- в) $0 < Z < 1$;
- г) $Z < 0$.

Питання для самостійної роботи

1. Причини неплатоспроможності підприємств.
2. Методи встановлення банкрутства підприємства.
3. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства.
4. Оцінка санаційної спроможності підприємства.
5. Законодавчі основи проведення фінансового оздоровлення підприємств-банкрутів.

Тема 10. Комплексний аналіз фінансового стану

Перелік питань

1. Суть та значення проведення комплексного фінансового аналізу.
2. Етапи моделі обробки вхідної інформаційної бази.
3. Методичні основи проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємств.

Глосарій

- комплексний фінансовий аналіз значення інтегрального показника
- ранжування - модель комплексного аналізу на основі порівняння розрахункових показників із еталонними величинами
- інтегральний показник
- модель комплексного аналізу на основі формування ранжованого ряду фінансових показників та коефіцієнтів
- рівень інтервалу
- ранг цільового показника
- інтервал сукупного рангу підприємства
- оцінка фінансового стану підприємств на основі визначення абсолютної величини розрахункового значення інтегрального показника
- ліквідність
- рентабельність
- ділова активність
- фінансова стійкість
- оцінка вартості підприємства
- оцінка вартості корпоративних прав
- вартість власного капіталу
- прогнозування ймовірності банкрутства
- оцінка кредитоспроможності підприємства

Література для поглибленого вивчення матеріалу

10. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», редакція від 03.07.2020 № 2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text>.
11. Верхоглядова Н. І. Фінансовий аналіз суб'єктів господарської діяльності промислових підприємств: Монографія Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. 203 с.
12. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль:, ТНЕУ, 2016. 304с.
13. Методика оцінки державний корпоративних прав, редакція від 11.10.2002 № 1406-99-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1406-99-%D0%BF#Text>.
14. Постанова КМУ «Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»» від

10.09.2003 № 1440. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text>.

15. Постанова КМУ «Про затвердження Національного стандарту № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів»» від 29.11.2006 № 1655. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0%BF#Text>.
16. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи студентів // Укл. Н.І. Синькевич., С.М. Співак. Тернопіль: ТНТУім. І. Пулюя, 2016. 136. с.
17. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ За заг. ред. Школьник І. О. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
18. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: Кондор, 2009. 196 с.
19. Шиян Д.В., Строченко Н.І.. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К: А.С.К., 2005. 240 с.

Структурно-логічні схеми, рисунки, формули:

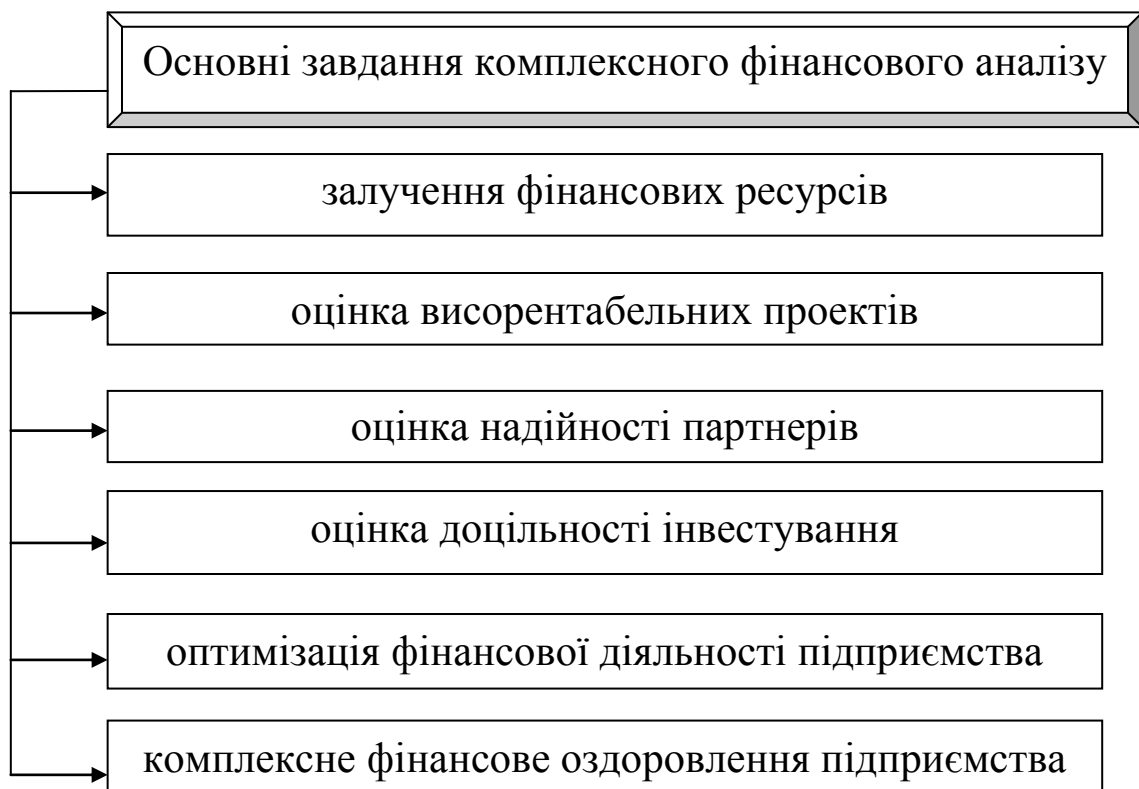

Рис. 10.1. Основні завдання комплексного фінансового аналізу підприємства

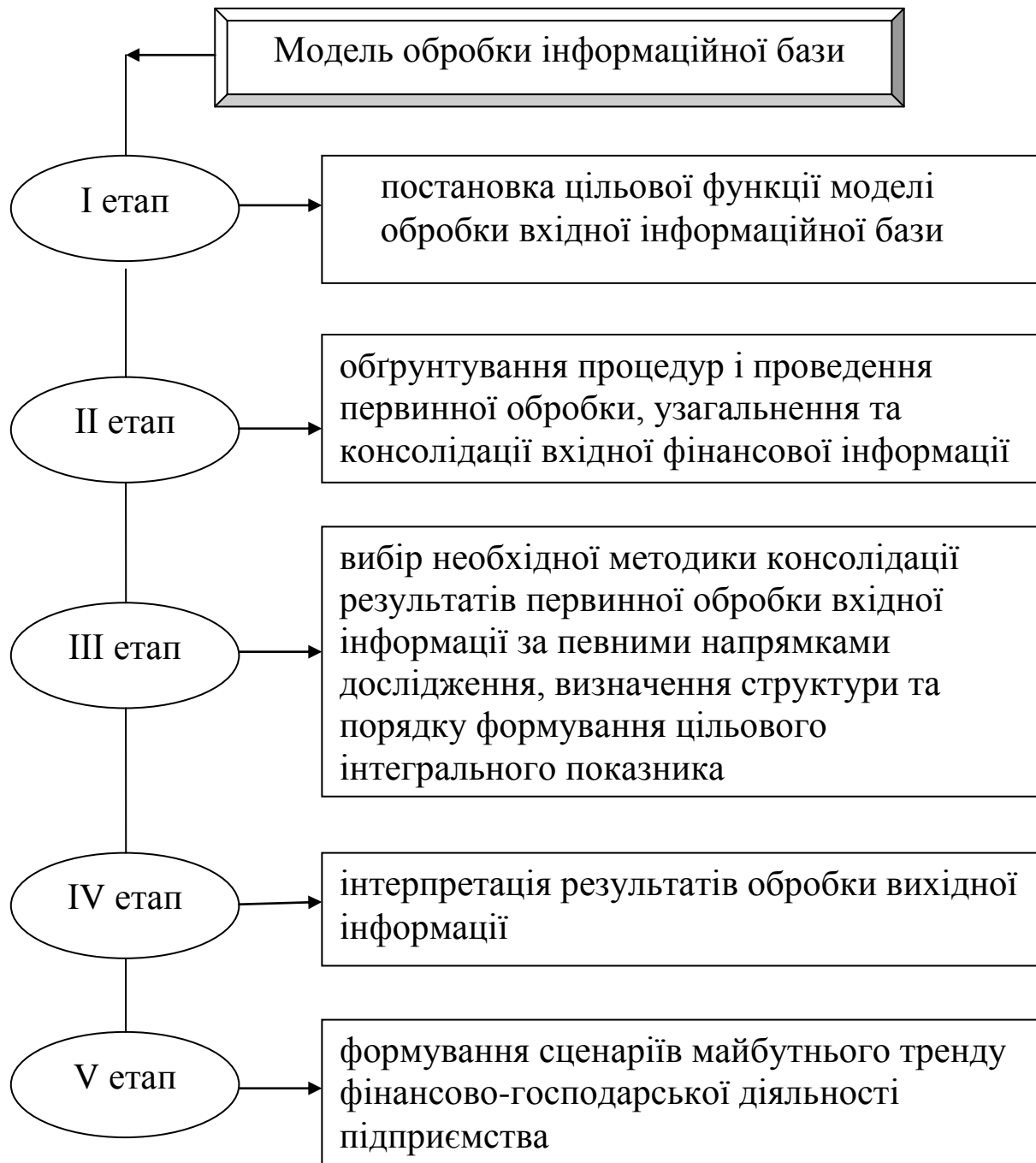

Рис. 10.2. Модель обробки інформаційної бази

Розрахунок вартості корпоративних прав:

$$BBK = \frac{4(\Pi + III + A) / K_e}{K_{kap}} \quad (10.2)$$

де ВВК – вартість власного капіталу;

П – прибуток підприємства ;

ПП – податок на прибуток;

А – сума нарахованої амортизації;

Кв – кількість кварталів в останньому обліковому періоді з початку поточного року;

Ккап – коефіцієнт прямої капіталізації (відповідно до додатка № 1 до Методики оцінки державних корпоративних прав);

ЗДБ – залишок довгострокового боргу.

Рис. 10.3. Модель комплексного аналізу на основі ранжування фінансових показників і коефіцієнтів

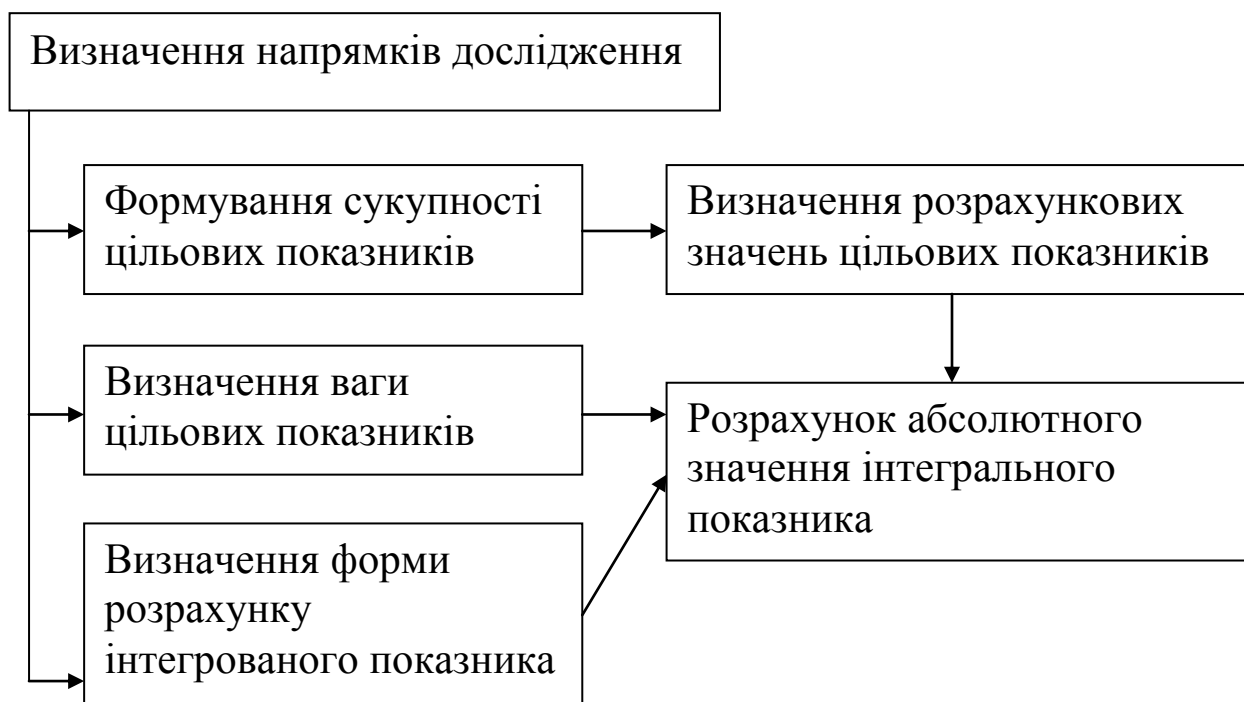

Рис. 10.4. Модель комплексного аналізу на основі розрахунку інтегрального показника

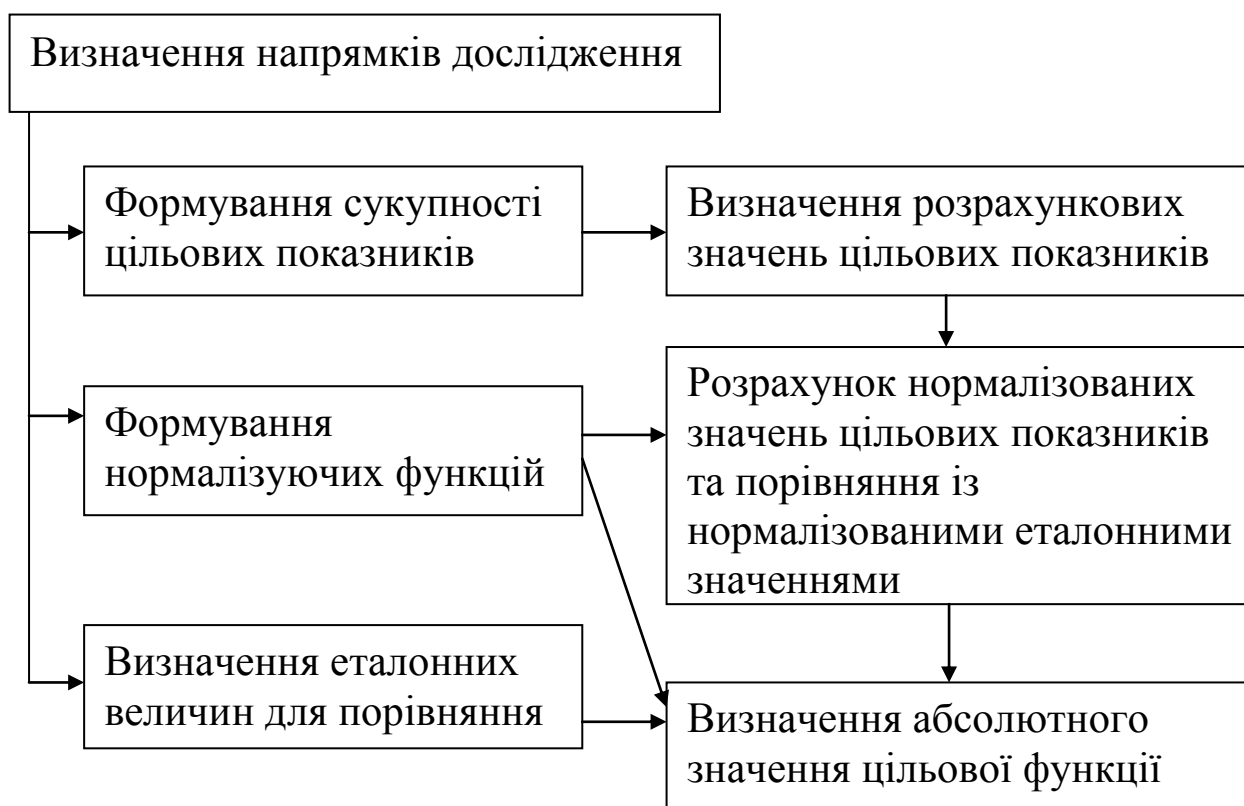

Рис. 10.5. Модель комплексного аналізу на порівняння розрахункових показників із еталонними величинами

Таблиця 10.1.

Сукупність цільових показників розрахунку інтегрального показника*

Напрямки дослідження					
Цільові показники		Ліквідність	Рентабельність	Ділова активність	Фінансова стійкість
	Перша група	Коефіцієнт абсолютного ліквідності	Рентабельність підприємства, %	Коефіцієнт оборотності капіталу	Коефіцієнт автономії
	Друга група	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Рентабельність продажу, %	Тривалість погашення кредиторської заборгованості, днів	Коефіцієнт структури позикового капіталу
	Третя група	Коефіцієнт покриття	Рентабельність основної діяльності, %	Тривалість погашення дебіторської заборгованості, днів	Співвідношення позикового та власного капіталу
	Четверта група	Частка власного оборотного капіталу у покритті запасів	Період окупності власного капіталу, років	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Коефіцієнт маневреності власного капіталу

*приклад.

Практичні завдання

1. На основі вхідної фінансової інформації (Додаток А, Б) здійснити комплексний аналіз об'єкта дослідження за допомогою ранжування фінансових показників і коефіцієнтів. Пояснити отримані результати та сформулювати поради щодо подальших дій підприємства з метою поліпшення його фінансового стану.
2. На основі вхідної фінансової інформації (Додаток А, Б) здійснить комплексний аналіз об'єкта дослідження за допомогою розрахунку інтегрального показника. Пояснити отримані результати та сформулювати поради щодо подальших дій підприємства з метою поліпшення його фінансового стану.

Тести для самоперевірки знань

1. Виберіть дії, передбачені реалізацією алгоритму ранжування фінансових показників і коефіцієнтів:
 - а) розрахунок інтегрованого показника на основі результатів порівняння;
 - б) визначення інтервалів для ранжування розрахункових значень фінансових показників і коефіцієнтів;
 - в) визначення об'єктів для порівняння розрахункового значення інтегрованого показника зі значенням рангу;
 - г) визначення еталонних величин для порівняння з розрахунковими значеннями фінансових показників і коефіцієнтів.

2. Виберіть дії, передбачені реалізацією алгоритму комплексного аналізу на основі порівняння розрахункових показників із еталонними величинами:
 - а) розрахунок інтегрованого показника на основі результатів порівняння;
 - б) визначення інтервалів для ранжування розрахункових значень фінансових показників і коефіцієнтів;
 - в) визначення об'єктів для порівняння розрахункового значення інтегрованого показника із значенням рангу;
 - г) визначення еталонних величин для порівняння з розрахунковими значеннями фінансових показників і коефіцієнтів.

3. Виберіть дії, передбачені реалізацією алгоритму розрахунку інтегрального показника:
 - а) формування сукупності цільових показників за напрямками дослідження;
 - б) визначення інтервалів для ранжування розрахункових значень фінансових показників і коефіцієнтів;
 - в) визначення об'єктів для порівняння розрахункового значення інтегрованого показника із значенням рангу;
 - г) визначення еталонних величин для порівняння з розрахунковими значеннями фінансових показників і коефіцієнтів.

4. Інтегральний показник фінансового стану підприємства визначається на основі:

- а) нормативно-правових документів, які регламентують діяльність підприємства;
- б) внутрішніх нормативних документів підприємства;
- в) математичної обробки (зважування, розрахунок середньої) абсолютних значень цільових показників;
- г) визначення статистичного тренду показників, що досліджуються.

5. До моделей комплексного фінансового аналізу відносять:

- а) оцінку фінансового стану підприємства на основі визначення абсолютної величини розрахункового значення інтегрального показника;
- б) методику оцінки ділової активності підприємства;
- в) аналіз ліквідності (платоспроможності) підприємства.
- г) аналіз рентабельного діяльності підприємства.

6. До інструментарію, що може бути використаний виконавцем комплексного аналізу для обробки вхідної фінансової інформації, відносять:

- а) горизонтальний аналіз;
- в) вертикальний аналіз;
- б) ранжування фінансових показників та коефіцієнтів, розрахунок інтегрального показника фінансового стану підприємства, порівняння розрахункових показників з еталонними величинами;
- в) факторний аналіз прибутку підприємства.

7. Завданням прогнозування банкрутства підприємства є:

- а) розрахунок абсолютних значень окремих цільових показників фінансового аналізу підприємства;
- б) оцінка ймовірності оголошення підприємства банкрутом;
- в) формування сценаріїв зміни у часі фінансового стану підприємства;
- г) інформаційне забезпечення процедури комплексного фінансового аналізу.

8. Визначте, що є об'єктом комплексного фінансового аналізу:

- а) абсолютні значення фінансових показників;
- б) дані фінансової звітності;
- в) достовірність бухгалтерської інформації підприємства;
- г) економічний потенціал підприємства.

Питання для самостійної роботи

1. Структура й основні вимоги до інформаційної бази комплексного фінансового аналізу.
2. Бенчмаркінг як форма організації процедури комплексного фінансового аналізу.
3. Сфери застосування методик комплексного фінансового аналізу.
4. Основні критерії ранжування сукупності фінансових показників і коефіцієнтів.
5. Особливості оцінки інтегрального показника фінансового стану підприємства.
6. Оцінка вартості підприємства як цілісного майнового комплексу.
7. Проблемні питання організації комплексного аналізу на основі порівняння розрахункових фінансових показників з еталоном.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч. посібник, 2-ге вид. К.: КНЕУ, 2014. 592 с.
2. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навчальний посібник К.: Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
3. Верхоглядова Н. І. Фінансовий аналіз суб'єктів господарської діяльності промислових підприємств: Монографія Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. 203 с.
4. Загурський О. М. Фінансовий аналіз: кредитно-модульний курс. навч. посіб. К. Центр учбової літератури, 2013. 472 с.
5. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування/укладач: Ткаченко І.П. Кам'янське, ДДТУ, 2019 р. 223 с.
6. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Х.: Фактор, 2015. 784с.
7. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304с.
8. Селівестрова Л., Скрипник О. Фінансовий аналіз. навч. посіб. К.:Центр навчальної літератури, 2019 р. 274 с.
9. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
10. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи студентів Укл. Н.І. Синькевич., С.М. Співак. Тернопіль: ТНТУім. І. Пулюя, 2016. 136. с.
11. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ За заг. ред. Школьник І. О К. : «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
12. Череп А. В., Гамова О.В., Козачок І. А. Фінансовий аналіз. навчальний посібник. К. : Кондор, 2020. 277 с.
13. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник К.: Кондор, 2014 р. 196с.
14. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: АСК., 2016 р. 276 с.

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на _____ 20__ р. (базового) тис. грн.
Форма № 1

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	41	33
первісна вартість	1001	119	122
накопичена амортизація	1002	78	89
Незавершені капітальні інвестиції	1005	356	356
Основні засоби	1010	7857	7501
первісна вартість	1011	22005	22441
знос	1012	14148	14940
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі у капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	8254	7890
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	16498	15893
Виробничі запаси	1101	6125	6005
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103	9686	9243
Товари	1104	687	645
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	746	3425

1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	130	306
з бюджетом	1135	1	171
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	182	104
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	3762	5683
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	1	2
Усього за розділом II	1195	21320	25584
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	29574	33474

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1481	1476
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	485	485
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	25919	29238
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	7	2
Усього за розділом I	1495	27878	31197
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-

1	2	3	4
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	710	606
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	453	373
розрахунками з бюджетом	1620	144	320
у тому числі з податку на прибуток	1621	15	100
розрахунками зі страхування	1625	21	127
розрахунками з оплати праці	1630	164	469
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	4	10
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1	6
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	199	215
Усього за розділом III	1695	1696	2277
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	29574	33474

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на _____ 20__ р. (звітнього) тис. грн.
Форма № 1

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	33	43
первісна вартість	1001	122	144
накопичена амортизація	1002	89	101
Незавершені капітальні інвестиції	1005	356	356
Основні засоби	1010	7501	7866
первісна вартість	1011	22441	23625
знос	1012	14940	15759
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі у капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	7890	8265
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	15893	15196
Виробничі запаси	1101	6005	5417
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	9243	9272
Товари	1104	645	507
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	3425	3278

1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	306	242
з бюджетом	1135	171	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	104	60
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	5683	13597
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	2	2
Усього за розділом II	1195	25584	32375
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
		-	-
Баланс	1300	33474	40640

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1476	1474
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	485	485
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	29238	35978
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	2	-
Усього за розділом I	1495	31197	37937
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-

1	2	3	4
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	606	600
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	373	602
розрахунками з бюджетом	1620	320	408
у тому числі з податку на прибуток	1621	100	112
розрахунками зі страхування	1625	127	166
розрахунками з оплати праці	1630	469	560
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	10	8
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	6	26
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	215	99
Усього за розділом III	1695	2277	2703
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	33474	40640

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 20 ___р. (базовий) рік, тис. грн.

Форма № 2

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогіч- ний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	47513	34335
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(33099)	(25745)
Валовий:			
прибуток	2090	14414	8590
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	3058	2228
Адміністративні витрати	2130	(7569)	(6561)
Витрати на збут	2150	(3154)	(2843)
Інші операційні витрати	2180	(2299)	(1206)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	4450	208
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	279	595
Фінансові витрати	2250	(38)	(13)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(9)	(124)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	4682	666
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(861)	(131)

1	2	3	4
Прибуток (збиток) від припинення діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3821	535
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3821	535

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	26468	21643

1	2	3	4
Витрати на оплату праці	2505	10743	7741
Відрахування на соціальні заходи	2510	2286	1680
Амортизації	2515	1065	1310
Інші операційні витрати	2520	3251	2776
Разом	2550	43813	35150

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 20 ___р. (звітний) рік, тис. грн.

Форма № 2

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогіч- ний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	66273	47513
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(43051)	(33099)
Валовий: прибуток	2090	23222	14414
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	5857	3058
Адміністративні витрати	2130	(9056)	(7569)
Витрати на збут	2150	(3625)	(3154)
Інші операційні витрати	2180	(5763)	(2299)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	10635	4450
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	130	279
Фінансові витрати	2250	(119)	(38)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(97)	(9)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	10549	4682
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(1898)	(861)

1	2	3	4
Прибуток (збиток) від припинення діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	8651	3821
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	8651	3821

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	32199	26468

1	2	3	4
Витрати на оплату праці	2505	15750	10743
Відрахування на соціальні заходи	2510	3453	2286
Амортизації	2515	1078	1065
Інші операційні витрати	2520	3113	3251
Разом	2550	55593	43813

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

за 20__ (базовий) рік, тис. грн.

Форма № 3

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогіч- ний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	53282	43296
Повернення податків і зборів	3005	-	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	10	3
<i>Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках</i>	3025	708	402
Інші надходження	3095	374	237
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(33646)	(28313)
Праці	3105	(8008)	(6158)
Відрахування на соціальні заходи	3110	(2181)	(1720)
Зобов'язання з податків і зборів	3115	(6084)	(5110)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(776)	(58)
<i>Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість</i>	3117	(2072)	(2448)
<i>Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів</i>	3118	(3236)	(2604)

1	2	3	4
<i>Витрачання на оплату авансів</i>		(303)	(130)
<i>Витрачання на оплату повернення авансів</i>	3140	(3)	(54)
Інші витрачання	3190	(1266)	(1176)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	2981	1481
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	258	527
Надходження від отриманих: відсотків	3215	-	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Інші надходження	3250	-	-
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	-	-
необоротних активів	3260	(748)	(405)
Виплати за деривативами	3270	-	-
Інші платежі	3290	-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(490)	122
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	6198	19943
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	-	-
Погашення позик	3350	6302	19564
Сплату дивідендів	3355	(389)	(788)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(38)	(13)
Інші платежі	3390	(74)	(6)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(605)	(428)

1	2	3	4
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	1886	1175
Залишок коштів на початок року	3400	3762	2592
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3401	35	(5)
Залишок коштів на кінець року	3415	5683	3763

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 20__ (звітний) рік, тис. грн.
Форма № 3

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	75077	53282
Повернення податків і зборів	3005	-	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	6	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	9	10
<i>Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках</i>	3025	907	708
Інші надходження	3095	199	374
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(39620)	(33646)
Праці	3105	(12076)	(8008)
Відрахування на соціальні заходи	3110	(3414)	(2181)
Зобов'язання з податків і зборів	3115	(7140)	(6084)

1	2	3	4
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(1887)	(776)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(825)	(2072)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(4428)	(3236)
Витрачання на оплату авансів		(238)	(303)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(158)	(3)
Інші витрачання	3190	(1389)	(1266)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	12241	2981
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	181	258
Надходження від отриманих: відсотків	3215	-	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Інші надходження	3250	-	-
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	-	-
необоротних активів	3260	(1618)	(748)
Виплати за деривативами	3270	-	-
Інші платежі	3290	-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(1437)	(490)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	12900	6198

1	2	3	4
Інші надходження	3340		-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345		-
Погашення позик	3350	12906	6302
Сплату дивідендів	3355	(1766)	(389)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(38)	(13)
Інші платежі	3390	(119)	(38)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(1895)	(605)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	8909	1886
Залишок коштів на початок року	3400	5683	3762
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3401	(995)	35
Залишок коштів на кінець року	3415	13597	5683

Навчальне видання

Наталія Леонідівна **Марусяк**

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

Навчальний посібник

Літературний редактор *Лукул О.В.*

Технічний редактор *Кудрінська О.М.*

Підписано до друку 21.12.2020. Формат 60x84/16

Папір офсетний. Друк різнографічний. Ум.-друк. арк. 9,4.

Обл.-вид. арк. 10,1. Тираж 50. Зам. Н-082.

Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету

імені Юрія Федьковича

58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2

e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №891 від 08.04.2002 р.